

Gemeente
Coevorden

Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025

Inhoudsopgave

PROGRAMMABEGROTING 2022 EN MEERJARENRAMING 2023-2025	1
INHOUDSOPGAVE	4
LEESWIJZER	5
AANBIEDINGSBRIEF	7
ONTWIKKELINGEN EN AMBITIES.....	9
Inleiding	9
Ontwikkelingen en ambities	9
Dekking	11
Overige ontwikkelingen	12
PROGRAMMA 1 ECONOMIE, ONDERWIJS EN CULTUUR	14
PROGRAMMA 2 WERK, JEUGD EN ZORG.....	22
PROGRAMMA 3 RUIMTE EN LEEFOMGEVING	30
PROGRAMMA 4 OPENBARE RUIMTE	37
PROGRAMMA 5 BESTUUR EN ORGANISATIE	42
PROGRAMMA 6 FINANCIERING EN DEKKINGSMIDDELEN	47
FINANCIËLE BEGROTING	51
Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2022-2025.....	51
Ontwikkeling inkomsten	51
Ontwikkeling uitgaven.....	54
Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte	58
Uitgangspunten van deze begroting	59
Ontwikkeling reserves	60
Overhead	62
Toelichting incidentele baten en lasten	63
Recapitulatie van de programma's	64
Geprognosticeerde balans.....	65
PARAGRAFEN	67
Lokale heffingen.....	67
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	71
Onderhoud kapitaalgoederen.....	76
Financiering	79
Bedrijfsvoering	83
Verbonden Partijen	88
Grondbeleid	92
BIJLAGEN	97
1. Overzicht investeringen 2022-2025.....	97
2. Overzicht lopende investeringen 2021	99
3. Reserves en voorzieningen	101
4. Taakvelden conform BBV	106
5. Incidentele baten en lasten	114
6. Begrotingssubsidies.....	117
7. Verbonden partijen.....	118

Leeswijzer

Voor u ligt de Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. Deze Programmabegroting is, evenals onze andere Planning- & Controldocumenten, via [financien.coevorden.nl](https://www.coevorden.nl/financien) te raadplegen en te downloaden. Deze documenten zijn de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Halfjaarrapportage en het Jaarverslag. Voorheen stelden wij deze documenten beschikbaar aan de raad in PDF-formaat en publiceerden wij deze documenten op onze website <https://www.coevorden.nl/financien>. De P&C-documenten van de vorige bestuursperiode 2014-2018 blijven via de website beschikbaar.

Basis voor deze Programmabegroting

De basis voor deze Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 (hierna: 'begroting') die voor u ligt, is de Kaderbrief 2022. De kaderbrief is op 6 juli 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. In de kaderbrief hebben wij de bestuurlijke hoofdlijnen geschetst en actualiseerden wij het meerjarenperspectief. Op basis van deze uitgangspunten en op basis van ontwikkelingen die zich in de tussentijd hebben voorgedaan, hebben wij in de afgelopen maanden de begroting samengesteld. Ook de gevolgen van de septembercirculaire van het gemeentefonds hebben wij verwerkt in deze begroting.

De begroting is gebaseerd op de doelen die zijn geformuleerd in het bestuursprogramma 2018-2022 'Ruimte om te doen!' (november 2018). In de strategische agenda is focus aangebracht op de doelen aan de hand van vier thema's: Aantrekkelijk Coevorden, Duurzaamheid, Voorkomen en Coevorden Verbindt.

Actualisatie van documenten gerelateerd aan de begroting

Gelijktijdig met de actualisatie van het meerjarenperspectief 2022-2025 hebben wij een aantal andere documenten, die een relatie hebben met de begroting, geactualiseerd. Het betreft de belastingverordeningen. Deze verordeningen kennen een eigen procedure, maar worden gelijktijdig met de begroting ter vaststelling aan u voorgelegd.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad de begroting vaststelt in het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar. Het college van burgemeester en wethouders zendt de vastgestelde begroting binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 november van het jaar, voorafgaand aan het begrotingsjaar, aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In de hoofdstukken II en III, de begroting en meerjarenraming met toelichtingen, van het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten over de begroting. De begroting is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

De inhoud van de tegels

De begroting is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' bovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van de begroting. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren. Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- Leeswijzer
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet en werking van de nieuwe online begroting toe.
- Aanbiedingsbrief
Onder deze tegel leest u de aanbiedingsbrief van ons college aan de gemeenteraad.
- Ontwikkelingen en ambities
Onder deze tegel hebben wij onze ambities en ontwikkelingen voor de komende vier jaren opgenomen. De focus ligt op het jaar 2022.
- Tegels van de zes programma's
Onder deze zes tegels staan onze zes beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen:

- Bestuurlijke hoofdlijnen:
- Beleidskaders: Wij benoemen de actuele visie- en beleidsdocumenten die kaderstellend en richtinggevend zijn voor ons beleid. Door op de titel van het document te klikken, opent het document in een nieuw venster;
- Doelstellingen: wat willen wij bereiken? Onze doelstellingen zijn afgeleid uit het bestuursprogramma 'Ruimte om te doen!' en de strategische agenda.
- Activiteiten: hoe gaan we onze doelstellingen realiseren? Door op deze activiteiten te klikken, opent een scherm met informatie over de activiteit. We geven meer informatie over de activiteit, welke portefeuillehouder verantwoordelijk is en als er een start- en einddatum aan de activiteit gekoppeld is, geven we dat ook aan. Bij activiteiten die in feite een continue proces zijn, staat geen start- en einddatum vermeld.
- Beleidsindicatoren. Dit zijn de verplichte beleidsindicatoren van Waar Staat Je Gemeente.
- Overzicht inkomsten en uitgaven. Wij sluiten elk programma af met een overzicht van de begrote uitgaven en inkomsten. Dit overzicht geeft invulling aan de vraag 'Wat mag het kosten?'. Vanwege de diverse onderlinge relaties in onze begroting tussen onze doelen, activiteiten en middelen, over de programma's heen, vindt de inzet van middelen op eenzelfde wijze plaats.
- Financiële begroting
Onder deze tegel nemen wij diverse financiële overzichten op, die gezamenlijk de financiële begroting vormen. Wij schetsen het financieel perspectief voor de jaren 2022 tot en met 2025. Het betreft bijvoorbeeld de actualisatie van het meerjarenperspectief, de invulling van de prijscompensatie, het meerjareninvesteringsprogramma, het verloop van de algemene reserve, ontwikkelingen en overige aanpassingen die tot financiële effecten in de begroting leiden. Ook presenteren wij onder deze tegel diverse verplichte overzichten in het kader van het BBV. Het betreft bijvoorbeeld een toelichting van de uitgangspunten in de begroting, een toelichting op incidentele baten en lasten, een recapitulatie van de programma's inclusief een verschillenanalyse, en een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor 2022 tot en met 2025.
- Paragrafen
Onder deze tegel nemen wij de bekende paragrafen op:
 - Lokale heffingen
 - Weerstandsvermogen
 - Onderhoud kapitaalgoederen
 - Financiering
 - Bedrijfsvoering
 - Verbonden partijen
 - Grondbeleid
- Bijlagen
Onder deze tegel nemen wij de volgende overzichten op:
 1. Overzicht nieuwe investeringen;
 2. Overzicht lopende investeringen;
 3. Reserves en voorzieningen;
 4. Taakvelden conform BBV, geraamde baten en lasten per taakveld;
 5. Incidentele baten en lasten;
 6. Begrotingssubsidies;
 7. Verbonden partijen.

Aanbiedingsbrief

Beleid

Voor u ligt de Programmabegroting 2022, de laatste van deze bestuursperiode. In deze begroting hebben we dan ook de nadruk gelegd op het verder verwezenlijken van de grote meerjarige ambities die we met elkaar in deze periode zijn gestart. Zoals u van ons bent gewend, leggen we u ook in deze begroting verder een veelheid aan activiteiten voor die onze gemeente en gemeenschap verder brengen. Zowel in het hier en nu als ook op de langere termijn. Dit vraagt om een goede prioritering in de dingen die we doen. Wij stellen u dan ook voor om in het jaar 2022 vooral de focus te leggen op de volgende inhoudelijke programma's: de verdere doorontwikkeling van onze binnenstad, het kansrijk opgroeien en het doorbreken van generatie-armoede, het zetten van concrete stappen op het gebied van duurzaamheid waarvoor we een programma starten, de vitaliteit van onze vakantieparken en de brede invoering van de omgevingswet medio 2022. Daarnaast willen we, in de breedte van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid, stevig inzetten op ontwikkeling van Holwert-Midden en de uitwerking van de woonvisie die u nog in 2021 ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Verder mag u van ons verwachten dat we ons blijven inzetten op onder andere op leefstijl en preventie, de nieuwbouw van De Nieuwe Veste vooral in relatie tot kansen voor internationaal MBO-onderwijs, de mogelijke realisatie van een MFA in Schoonoord, de aanpak van ondermijnende criminaliteit en het belang van samenwerking in de regio (nieuwe koers DTZ, brede welvaart middels de Regiodeal, BOCE). Onze beleidsvoornemens dragen in brede zin bij aan een duurzame ontwikkeling van de lokale samenleving. Vanuit dat perspectief sluiten we goed aan bij de Global Goals van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), waarmee we ons dan ook graag verbinden.

Hiermee ronden we een enerverende bestuursperiode af en is een stevig fundament gelegd waarop een nieuw bestuur kan voortborduren. We leggen u, naar onze mening, met deze ambitieuze begroting dan ook een mooi perspectief voor.

Koers

Dit fundament willen we nog meer richting geven door als college het Koevers Kompas achter te laten. Een koers waar we trots op zijn. Het Kompas is een leidraad om samen met uw raad en de samenleving aan de toekomst te kunnen bouwen. In het Koevers Kompas geven wij aan wat de ankerpunten zijn waarop wij onze lange termijn keuzes hebben gemaakt. De concrete keuzes komen tot uiting in de beleidsvoorstellen die dit college aan uw raad doet. In de nabije toekomst zijn dat bijvoorbeeld de woonvisie, de omgevingsvisie en het jeugdbeleid. In de uitwerking van het Koevers Kompas is een belangrijk uitgangspunt dat de inrichting van de fysieke ruimte in wisselwerking staat met het gebruik van die ruimte. Daarmee is het dus ook onlosmakelijk verbonden met het menselijke, natuurlijke, economische en sociaal kapitaal. Fysieke interventies kunnen de condities scheppen voor het realiseren van maatschappelijke doelen. En andersom geldt het net zo: de menselijke, natuurlijke, economische en sociale waarde van de ruimte staat in wisselwerking met het gebruik en de inrichting daarvan. Wij hebben er vertrouwen in dat uw raad dit gedachtengoed omarmt en hiermee een nieuw college blijvend richting geeft in het verwezenlijken hiervan.

2022

Het komend jaar kent ook een aantal bestuurlijke hoogtepunten waaronder het vieren van het rijke verleden van Coevorden; in 2022 vieren we na het rampjaar 1672 het 350-jarig ontzet van Coevorden!! Wat samenvalt met de viering van het culturele jaar.

Daarnaast zullen, na de vorming van het nieuwe kabinet, ook de gemeenteraadsverkiezingen van maart kleur gaan geven aan een nieuwe bestuursperiode.

Proactief, wendbaar en ontwikkelgericht

Net als u, op verschillende momenten in het afgelopen jaar, zien ook wij dat de veelheid en omvang van onze ambities een behoorlijk inspanning van onze ambtelijke organisatie vraagt. We hebben de ambitie een wendbare, betrouwbare en pro-actieve eerste overheid te zijn die dichtbij en samen met de maatschappij haar rol(len) stevig pakt. De maatschappelijke vraagstukken die we daarbij ontmoeten zijn legio, divers en complex. Waarbij ook steeds meer en sneller nieuwe taken/ontwikkelingen op onze gemeente (zijn) af(ge)komen. De impact hiervan is groot voor zowel inwoners, ondernemers, vrijwilligers en uiteindelijk dus ook voor de gemeente (bestuur en organisatie)) Dan gaat het bijvoorbeeld om de crisis op de woningmarkt, de veelheid aan "nieuwe" inwoners en daaraan verwant de wet inburgering. Het tanende vertrouwen in de overheid en de

groei van criminaliteit en ondermijning zijn daarnaast zorgelijke ontwikkelingen. We zien dat het veranderende klimaat gepaard gaat met een toenemende maatschappelijke druk op duurzaamheid. Verder staan we voor de sociaal-maatschappelijke effecten van Corona en bestaan er brede zorgen over de betaalbaarheid van het sociaal domein/zorg en de onzekerheid ten aanzien van de middelen die we op de langere termijn van het Rijk ontvangen. We ervaren veel waardering van u voor de wijze waarop we samen met u en de samenleving deze vraagstukken oppakken. Na de voor de organisatie ingrijpende bezuinigingen van de afgelopen jaren konden in de huidige bestuursperiode (financieel gezien) veel en grote inhoudelijke ambities bij de organisatie worden belegd. Een organisatie die daar op dat moment wellicht nog niet op alle fronten aan toe was. Op dit moment constateren we dat we, op verschillende plekken in de organisatie, blijvend moeite hebben om onze rol(len) goed te kunnen vervullen en de voorliggende bestuurlijke/maatschappelijke opgaven te realiseren. We zien met name een achterblijvende digitale volwassenheid, krapte op de arbeidsmarkt en een informatiepositie die nog niet dusdanig is dat we goed data-gedreven kunnen werken. Dit geheel zorgt voor een ongezonde druk op de ambtelijke organisatie; een druk die u gelukkig ook erkent. Er wordt een ander type organisatie vereist zowel qua sturing, werkwijze, strategisch vermogen als competenties. Dit naast het versterken van onze processen door verbindend besturen, het in contact zijn met onze omgeving en steeds veranderende wetgeving. Om onze organisatie nog meer toekomst c.q. omgevingsbestendig te maken, wil de ambtelijke organisatie daarom de komende jaren een aantal absoluut noodzakelijke stappen zetten. Een beweging waarvan wij als College de noodzaak en urgentie zien en waarvoor we dan ook extra middelen van u vragen.

Financiën

Wij zijn financieel gezond en dat willen we blijven. Door onze begrotingsdiscipline in de afgelopen jaren hebben wij een meerjarig sluitende begroting die structureel en reëel in evenwicht is. Daarbij zijn ook onze reserves op peil. Deze gezonde uitgangssituatie biedt ruimte om te investeren in onze gemeente. Wij doen daarvoor een aantal voorstellen voor ambities. Deze ambities kunnen wij nagenoeg volledig dekken uit het positieve saldo van voorliggende begroting. Wij dekken het resterende deel uit de begrotingsruimte die al aanwezig was en stellen voor om in 2022 en 2023 een bedrag uit de algemene reserve te onttrekken.

De gemeentefondsuitkering ontwikkelt zich in positieve zin. In de arbitragezaak over Jeugd, tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), is een uitspraak gedaan dat gemeenten structureel extra middelen nodig hebben om taken goed uit te kunnen voeren. Het zijn forse extra middelen die ons helpen om financieel gezond te blijven. Dat is ook nodig, wij hebben in de afgelopen jaren meerdere malen tekorten op de uitvoering van taken uit de algemene middelen gedekt. De toezegging is onder voorbehoud van besluitvorming door een nieuw kabinet. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe hebben het Rijk, de provincies en de gemeenten afgesproken dat 75% van het bedrag mag worden opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit hebben wij verwerkt. Als het nieuwe kabinet een besluit neemt en het bedrag definitief is, volgt er mogelijk nog € 700.000 aan extra middelen. Dit is de voorzichtigheidsmarge van 25%.

Jaarlijks storten wij € 2 miljoen in de algemene reserve. Door dit bedrag consequent elk jaar te storten, hebben wij een gezonde buffer opgebouwd. Deze buffer, de algemene reserve, is van belang om te kunnen investeren en om risico's af te dekken. De solvabiliteit zal op basis van de huidige prognose in de komende vier jaren boven de afgesproken bandbreedte begeven. In deze begroting doen wij geen voorstellen om de structurele storting naar beneden bij te stellen, omdat het financieel perspectief het op dit moment niet vraagt om dit in te zetten. Daarnaast is de ontwikkeling van de solvabiliteit over vier jaar onzeker. Het is afhankelijk van de ontwikkeling van onze vermogenspositie, waaronder het aantrekken van nieuwe langlopende leningen. Daarnaast, maar vooral, willen wij dit structurele bedrag van € 2 miljoen in stand houden om in de toekomst in te kunnen zetten voor ambities met structurele financiële effecten.

Ontwikkelingen en ambities

Inleiding

In 2022 sluiten wij de bestuursperiode 2018-2022 af. In het bestuursprogramma 'Ruimte om te doen!' hebben wij doelen opgenomen, die wij aan het eind van deze bestuursperiode bereikt willen hebben. Elk jaar beoordelen we wat nodig is - en in welk tempo - om deze doelen te bereiken. In dit hoofdstuk laten wij zien welke ambities en ontwikkelingen wij voor ons zien. Daarbij leggen we de focus op 2022. Het betreffen ambities, investeringen om onze basis van onze dienstverlening en bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken en ontwikkelingen die voortvloeien uit bestaande taken en wetten. Wij hebben deze ontwikkelingen financieel vertaald en daarvoor doen wij u een aantal voorstellen. Ook zien wij ontwikkelingen op ons afkomen, die het vermelden waard zijn, maar die wij nog niet financieel kunnen vertalen.

De ontwikkelingen die wij in onderstaande overzichten hebben opgenomen, maken geen deel uit van het financieel meerjarenperspectief in de Programmabegroting 2022 die voor u ligt. In het raadsvoorstel bij deze begroting hebben wij de besluitvorming over de ontwikkelingen separaat opgenomen. Dit biedt uw raad de gelegenheid om de behandeling van de begroting en de ontwikkelingen separaat te behandelen en hierover te besluiten. Wij beogen hiermee een duidelijke scheidslijn aan te brengen tussen bestaand beleid en het voteren van budgetten voor ontwikkelingen. Deze werkwijze is gelijk aan hoe wij in de afgelopen jaren zijn omgegaan met de tegel 'Ambities / Ontwikkelingen'.

Ontwikkelingen en ambities

AMBITIES					
(Bedragen x € 1.000)					
Nr.	Onderwerp	2022	2023	2024	2025
Programma 1 Economie, onderwijs en cultuur					
1	Vitale vakantieparken Coevorden	500	350	-	-
2	Onderzoek locatie nieuw bedrijventerrein	60	-	-	-
3	Verlenging Dutch TechZone	36	36	36	36
Programma 3 Ruimte en leefomgeving					
4	Volkshuisvestingsfonds	1.325	-	-	-
4	Bijdrage uit het volkshuisvestingsfonds	-925	-	-	-
5	Woonvisie, uitvoeringsbudget	75	-	-	-
Programma 4 Openbare ruimte					
6	Duurzaamheid, uitvoeringsbudget	200	200	200	200
7	Veilige schoolomgeving, plaatsen palen	25	25	25	-
8	Fietspad Schapendijk	-	-	20	20
Programma 5 Bestuur en organisatie					
9	Toekomstbestendige organisatie	1.500	1.250	1.000	750
10	Arbo aanpassingen	63	-	-	-
11	Diversiteitsplatform	10	10	10	10
Totaal		2.869	1.871	1.291	1.016

Toelichting

1. Vitale vakantieparken Coevorden

Om uitvoering te geven aan het programma Vitale Vakantieparken is er tijdelijk extra inzet nodig op toezicht en handhaving, juridische capaciteit, projectleiderscapaciteit en data/

informatievoorziening. Met de gevraagde extra middelen, € 500.000 in 2022 en € 350.000 in 2023, kunnen wij in 2022 verder invulling geven aan dit programma. Dit zal in 2022 de ontwikkeling van de eerste vijf gekozen parken zijn en het contact leggen met een aantal andere parken om een beeld te krijgen van de wensen die er leven over de toekomst. Wij breiden de oorspronkelijke planning uit om het programma zorgvuldig te kunnen doorlopen, onder andere met de juiste informatievoorziening. In programma 1 gaan wij verder in op de plannen in 2022 voor Vitale vakantieparken.

2. Onderzoek locatie nieuw bedrijventerrein

De lokale bedrijventerreinen raken uitgeput. Daarom gaan wij kijken waar mogelijkheden voor de toekomst liggen. Wij stellen u voor om € 60.000 beschikbaar te stellen voor een onderzoek naar nieuwe locaties. Dit wordt in DutchTechZone-verband opgepakt. Met deze middelen wordt een project opgestart om onderzoek te (laten) uitvoeren naar locatie(s) voor nieuwe bedrijventerreinen. Voor DutchTechZone wordt gekeken naar een gezamenlijk regionaal bedrijventerrein. Wij zijn als gemeente de trekker van dit project. Daarbij werken we nauw samen met de andere gemeenten die ook bijdragen aan het onderzoek.

3. Verlenging Dutch TechZone

Wij stellen voor om de reguliere bijdrage aan Dutch TechZone voort te zetten. Dit betreft € 1 per inwoner per jaar, totaal € 36.000 structureel vanaf 2022.

4. Volkshuisvestingsfonds

In 2021 hebben wij het volkshuisvestingsfonds toegekend gekregen. Dit fonds is bestemd voor verduurzaming van particuliere woningen in een deel van Schoonoord en de wijk Tuindorp in Coevorden. De totale uitgaven zijn € 1.325.000. Wij verwachten voor deze twee projecten elk € 462.500 te ontvangen. Dit is totaal € 925.000. Per project geldt een cofinanciering van € 200.000. Onze investering als gemeente in deze verduurzaming is netto derhalve € 400.000. De uitvoering van deze projecten wordt in 2022 verder vormgegeven. De doorlooptijd schatten wij in op tien jaar.

5. Woonvisie, uitvoeringsbudget

De nieuwe woonvisie gaat leiden tot meer reuring, meer initiatieven en meer vragen. Dat merken wij zelfs nu al. Daar willen wij als gemeente proactief en positief mee omgaan. Met heldere kaders. Wij stellen u voor om € 75.000 beschikbaar te stellen om invulling te geven aan bewonersinitiatieven, diverse onderzoeken (zoals flexwonen en de inzet van financieel instrumentarium) en communicatiemiddelen.

6. Duurzaamheid, uitvoeringsbudget

De hoge ambitie op het gebied van duurzaamheid en de uitvoering van de wettelijke taken vraagt om extra inzet. Behalve de wens hebben wij ook de plicht tot het uitvoeren van de energietransitie, met daarin de transitievisie warmte en participatie. Ook hebben wij verplichtingen rond afval in het kader van milieubeheer en rondom klimaatadaptatie. Voor de uitvoering stellen wij u voor om jaarlijks € 200.000 beschikbaar te stellen in de jaren 2022 tot en met 2025.

7. Veilige schoolomgeving, plaatsen palen

Voor het realiseren van een veilige en herkenbare schoolomgeving gaan wij de komende drie jaren in diverse schoolomgevingen wegmeubilair plaatsen. Hiermee zorgen wij ervoor dat het rijgedrag van weggebruikers positief wordt beïnvloed. Deze ambitie geeft invulling aan uw verzoek om te streven naar herkenbare schoolzones, zoals opgenomen in motie 2021-11 die unaniem door uw raad is aangenomen. Wij vragen uw raad om hier in de jaren 2022 tot en met 2024 een bedrag van € 25.000 per jaar beschikbaar voor te stellen.

8. Fietspad Schapendijk

Het onderzoeken en uitvoeren van een vrijliggend fietspad langs de Schapendijk tussen Zweeloo en Schoonoord is opgenomen in de fietsnota van de gemeente Coevorden (Ruimte voor de Fietser). De Raad heeft opgedragen om hier prioriteit te geven. Het betreft een vrijliggend, betonnen fietspad met een breedte van 2,5 meter en is gelegen aan de oostzijde van de Schapendijk. Het tracé ligt vrijwel parallel aan de Schapendijk en is daarmee een directe route voor zowel het doorgaande verkeer als ook voor het bestemmingsverkeer aan de Broekstukkenweg. Hierdoor kan het fietspad benoemd worden als verplicht fietspad wat betekent dat er op dat deel van de Schapendijk geen fietsers meer op de rijbaan worden toegestaan. Door het aanleggen van een verhoogd verkeersplateau bij de Broekstukkenweg wordt het oversteken van fietsers op een veilige en verantwoorde manier begeleid. Tot slot sluit deze variant eventuele toekomstige ambities (op middellange termijn) niet uit. Wij stellen u voor om een investeringskrediet beschikbaar te stellen

voor 2023 van € 565.000. De afschrijving van dit betonnen fietspad is 50 jaar en start in 2024. Dit leidt tot een kapitaallast (rente en afschrijving) van € 20.000 per jaar.

9. Toekomstbestendige organisatie

Met deze ambitie willen we inzetten op een toekomstbestendige ambtelijke organisatie. In de aanbestedingsbrief gingen wij hier ook op in. Er is aandacht voor drie punten:

- Het doorvoeren van een strategische aanpak van ons personeel (voorsorteren op het natuurlijk verloop, werven/binden van medewerkers, strategisch vermogen vergroten, mogelijk herschikken van taken/formatie)
- Het vergroten van onze digitale volwassenheid gericht op verbeteren van efficiency en daarmee vereenvoudiging van werkprocessen en de digitale veiligheid.
- Het op dusdanig niveau brengen van de informatiepositie zodat we (beter) in staat zijn om onze taken/werkzaamheden (op het gebied van toekennen/handhaven/risicosignalering) op het integraal af te kunnen wegen en data-gedreven werken door te voeren.

Hierbij ligt de focus in 2022 op de Leefomgeving en meer specifiek Omgevingsontwikkeling en de realisatie/uitvoering van de Woonvisie. We zien daarnaast zeker ook de opgaven in het Sociaal Domein. Ook daar zal de ambtelijke organisatie op inzetten maar dan wel binnen de context dat er ook een aanzienlijke financiële taakstelling ligt. Wij willen in de toekomst blijven inspelen op de snel veranderende samenleving. Daarvoor willen wij onze strategische positie versterken en dat vraagt in de eerste vier jaar een extra impuls.

10. Arbo aanpassingen

De nieuwe Arbo-commissie is volop in beweging. De uitvoering van de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) vraagt om enkele investeringen. Het gaat om twee locaties.

Bij de algemene begraafplaats Coevorden aan de Ballastweg werken een aantal van onze medewerkers en medewerkers van de Emco-groep in het groenonderhoud. Als uitvalsbasis voor de pauzes, de stalling van gereedschappen en machines wordt gebruik gemaakt van het voormalige baarhuisje. De voorzieningen van deze locatie zijn klein, gedateerd, niet hygiënisch en daardoor tijdrovend qua schoonmaak. Om medewerkers een geschikte ruimte te bieden om te pauzeren is in kaart gebracht welke aanpassingen nodig zijn. Het betreft het slopen van huidige kantine, het vergroten van de kantine, realiseren van nieuwe toiletgroepen, voldoende ventilatie en een keukenvoorziening. De kosten hiervoor zijn geraamd op € 38.000.

Op onze werkplaatsen in Zweeloo en Coevorden hebben wij ook een aantal zaken geconstateerd die om aanpassingen vragen. Het gaat om het vernieuwen van gasflessenbergingen, stellingen en het plaatsen van externe milieucontainers. Wij hebben hierbij rekening gehouden met het feit dat het onderzoek naar de toekomst van de werven loopt. De aanschaf van deze voorzieningen betreft verplaatsbare inventaris. De kosten voor aanschaf zijn geraamd op € 25.000.

11. Diversiteitsplatform

Het Diversiteitsplatform Coevorden bestaat uit leden van verschillende raadsfracties, de Jongerenraad Coevorden, het COC, ervaringsdeskundigen en enkele maatschappelijke organisaties. Het Diversiteitsplatform adviseert ons als gemeente gevraagd en ongevraagd over diversiteit, discriminatie en acceptatie, met name op gebied van etnische achtergrond en seksuele voorkeur. Daarnaast organiseert het platform activiteiten en neemt initiatieven om diversiteit in de gemeente zichtbaar te maken en te bespreken. Het Diversiteitsplatform is voortgekomen uit Coevorden Regenbooggemeente. Als regenbooggemeente staan wij achter de initiatieven die inclusiviteit bevorderen. Wij willen hier graag structureel invulling aan kunnen geven en stellen uw raad voor om hier jaarlijks € 10.000 beschikbaar voor te stellen.

DEKKINGSVOORSTEL AMBITIES				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Omvang pakket ambities	2.869	1.871	1.291	1.016
<i>Dekking</i>				
Saldo meerjarenbegroting	2.208	1.468	916	1.016
Stelpost vrije begrotingsruimte	529	226	375	-
Onttrekking algemene reserve	132	177	-	-
Totaal dekking	2.869	1.871	1.291	1.016

Stelpost vrije begrotingsruimte na ambities

Wanneer de stelpost vrije begrotingsruimte wordt ingezet voor bovengenoemde ambities, is het meerjarige verloop van deze stelpost als volgt. Daarbij voegen wij het begrotingsoverschot in 2025 toe aan deze stelpost.

VRIJE BEGROTINGSRUIMTE NA AMBITIES				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Stelpost vrije begrotingsruimte	529	226	1.005	1.005
Ingezet voor ambities	-529	-226	-375	-
Restant	-	-	630	1.005
<i>Begrotingsoverschot</i>				
Meerjarenbegroting 2022-2025	2.208	1.468	916	1.720
Ingezet voor ambities 2022-2025	-2.208	-1.468	-916	-1.016
Toevoeging aan stelpost	-	-	-	704
Nieuw saldo stelpost vrije begrotingsruimte	-	-	630	1.709

Overige ontwikkelingen

Programma Binnenstad; ontwikkeling Markt, Haven, Citadelpunt, Weeshuisweide

Ook in 2022 gaat het Programma Binnenstad onvermoeibaar verder met het realiseren van haar programmadoelstellingen. Ten behoeve van de uitvoeringsambitie voor het Kasteelpark is in oktober 2019 een kostenraming opgesteld. Deze raming is opgesteld om uw raad een indicatie te geven van de kosten die gemoeid zijn met de realisatie van de in de visie opgenomen uitvoeringsambitie. De bedragen in de kostenraming zijn opgebouwd op basis van informatie van vergelijkbare situaties of basis van kengetallen. Daarvoor is externe deskundigheid ingehuurd om een zo goed mogelijke indicatie te kunnen geven. De maatregelen in de 'Visie Kasteelpark Coevorden' worden gefaseerd uitgewerkt. Op basis van een goede uitwerking kan per (deel)project een heldere begroting opgesteld en een goede aanbesteding plaatsvinden. We schatten in dat we in 2022 de volgende (deel)projecten uitwerken: Realisatie nieuwe parkeerplaatsen Molenbelt en Oostersingel en daarna de daadwerkelijke herinrichting van de Weeshuisweide met nieuwe drainage, paden, bomen en berceau.

Het maken van een uitwerking kost geld. We brengen in kaart welke kosten gemaakt moeten worden om de plannen zoals de transformatie van de Markt en Haven in 2022 verder uit te werken. Ook wordt onderzocht of er baten en/of subsidies kunnen worden gerealiseerd of gevonden. Indien de kosten voor uitwerking niet gedekt kunnen worden door de reeds beschikbaar gestelde budgetten dan zullen wij u verzoeken om hiervoor budget beschikbaar te stellen. Op basis van een uitwerking van de maatregelen en het onderzoek naar baten en/of subsidies volgt een separaat

advies voor dekking van de uitvoering van de benodigde (deel)projecten. Wij behouden het bestaande budget van € 100.000 voor kosten die nog voortvloeien uit het "oude" Centrumplan, om deze hiervoor in te zetten.

In het streven naar de ambitie om te transformeren naar een bezoekerstad, zoals is vastgelegd in de toekomstvisie, speelt het vastgoed in de binnenstad en met name in het winkelgebied een belangrijke rol. Daarnaast bouwen we graag verder aan de positionering van Coevorden als bezoekerstad. Daarvoor zijn zaken als verkeer en bereikbaarheid, evenementen, marketing en beleving én ambachtsschap de sleutelwoorden.

De Nieuwe Veste

Voor De Nieuwe Veste is een kostenraming gemaakt op basis van het huisvestingsonderzoek in 2020. Door uw raad is besloten dat het scenario renovatie is afgefallen. Er wordt nu locatieonderzoek gedaan voor de nieuwbouw op Van Heeckerenlaan of Holwert Midden. Dit onderzoek wordt in november 2021 afgerond. De resultaten van het onderzoek worden dan bekend gemaakt aan uw raad. Vanwege de stijgende bouwkosten is de verwachting is dat de stichtingskosten voor nieuwbouw hoger uitvallen dan genoemd in de huidige meerjarenbegroting. De post tijdelijke huisvesting is van toepassing als gekozen wordt voor de locatie Van Heeckerenlaan. Het voorbereidingskrediet is voor De Nieuwe Veste om de nieuwbouw voor te bereiden. Hierbij kan gedacht worden aan het programma van eisen en het laten maken van een ontwerp. De verwachting is dat in 2023 gestart wordt met de bouw en dat in 2025 een nieuwe school is gerealiseerd. Uiteraard na besluitvorming door de raad.

Revitalisering Holwert Midden

Momenteel loopt het onderzoek naar de mogelijke vestiging van De Nieuwe Veste op Holwert Midden. Voor Holwert Midden, met of zonder vestiging van De Nieuwe Veste, ligt er een uitdaging om het bedrijventerrein weer aantrekkelijk te maken. De eventuele vestiging zal een goede stimulans geven aan de gewenste revitalisering, wanneer dit niet het geval is ligt er alsnog de opgave om te revitaliseren. Mogelijke sanering, aankoop panden in het kader van de Wet Voorkeursrecht gemeente zijn onderwerpen die gaan spelen bij de revitalisering van dit bedrijventerrein. Een inschatting van de te verwachten kosten zijn niet te maken, dit is pas mogelijk wanneer er meer duidelijkheid is over de uitkomsten van het onderzoek.

Verduurzaming in combinatie met meerjarenonderhoud

Door een externe partij is er een conceptversie van het nieuwe meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor ons kernbezit. Hierin wordt tevens de aansluiting gezocht met de verduurzaming van al het gemeentelijk kernbezit. Het combineren van verduurzaming met grootonderhoud is nodig om bij verduurzaming de logische volgorde van werkzaamheden en juiste keuzes te maken. Hierbij valt o.a. te denken aan; eerst dakleer vervangen voordat zonnepanelen worden geplaatst, eerst beter isoleren voordat andere vorm van verwarming wordt gekozen. Maar ook vragen als gaan we een ketel nu vervangen of als hij is afgeschreven? Vervangen we radiatoren of kiezen we voor vloerverwarming? Vooral het tijdstip van vervanging en investering is belangrijk. Een eerste indicatie van het verduurzamen van alle kernbezit is € 14 mln, deze investering wordt uitgesmeerd over MJOP van 2021 t/m 2030. Ook zullen nog keuzes gemaakt moeten worden. Voor de dekking van de kosten en de extra kapitaallasten wordt ook gekeken naar bestaand budget, bestemmingsreserve Vastgoed en mogelijke besparingen door verduurzaming en door het reeds afgestoten niet-kernbezit.

Onderzoek Multifunctionele accommodatie (MFA) Schoonoord

Binnen het Integraal Huisvesting Plan (IHP) voor de scholen, door uw raad vastgesteld in 2019, heeft u investeringskredieten beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van scholen en kindvoorzieningen in Schoonoord. Wij zijn met partijen in Schoonoord mogelijkheden aan het verkennen of de schoolfunctie van het gebouw uitgebreid kan worden met een sportfunctie en een ontmoetingsfunctie. Afhankelijk van de uitkomsten van deze verkenning en een ruimtelijk onderzoek, komen wij mogelijk met voorstellen aan uw raad om te investeren in een volwaardig MFA in Schoonoord.

Programma 1 | Economie, onderwijs en cultuur

Bestuurlijke hoofdlijnen

Economische structuurversterking

De corona-crisis heeft grote impact op verschillende sectoren van de economie en de samenleving. In het onlangs verschenen rapport van de VDG "Verkenning herstel en perspectief na Corona in Drenthe" is gecijferd dat de economie van Zuidoost Drenthe nog 3 % lager is ten opzichte van 2019. De coronacrisis betekent geen grote veranderingen voor het economisch beleid. Bestaande economische opgaven worden wel zichtbaarder en onze bestaande inzet nog belangrijker; focus op het behoud van werkgelegenheid, stimuleren van een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en het aanjagen van innovatie, kennisdeling en duurzaamheid.

Om het economisch potentieel van Zuidoost Drenthe te benutten werken we intensief samen met ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen en mede-overheden. Dit doen we via de regiodeal Zuid en Oost Drenthe en in het samenwerkingsverband Dutch Techzone (DTZ). Voor de periode 2022-2025 is de strategische koers voor DTZ opnieuw bepaald. Via DTZ investeren we in ondernemen en innoveren, in opleiden en kennis en tenslotte in imago, profilering, positionering en cultuur van ondernemen in en van de regio.

Toerisme en Vitale Vakantieparken

Toerisme en recreatie blijft een van de belangrijke pijlers van de lokale economie. Afgelopen jaar is in afstemming met het Recreatieschap, Marketing Drenthe en ondernemers de beleidsagenda voor de vrijetijdseconomie geactualiseerd. Speerpunten voor de vrijetijdseconomie zijn gericht op het versterken van de verblijfs- en dagrecreatie, het aanjagen van aantrekkelijke evenementen, het investeren in routenetwerken voor wandelaars en fietsers en tenslotte de promotie van de regio. In 2022 en ook de jaren erna gaan we binnen het programma Vitale Vakantie Parken Coevorden verder met het versterken van de kwaliteit van de verblijfsaccommodaties in onze gemeente door parken weer vitaal en passend bij de behoefte van de moderne toerist en recreant te maken of, als er geen potentieel voor recreatie is, te transformeren naar bijvoorbeeld een woonbestemming.

Onderwijs

Op basis van het in 2019 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan investeren we samen met het onderwijs in adequate en duurzame onderwijshuisvesting. Inmiddels wordt de renovatie van de BWB-school in Dalen uitgevoerd en is de planvorming voor nieuwbouw van scholen in Schoonoord in voorbereiding. Voor De Nieuw Veste is besloten tot nieuwbouw, waarbij in december 2021 de locatiekeuze zal worden bepaald. Inzet hierbij is behoud en versterking van toekomstbestendig voortgezet onderwijs voor de gemeente Coevorden. Mogelijkheden voor samenwerking met het bedrijfsleven en het verkrijgen van (internationaal) MBO-onderwijs in Coevorden dienen hiervoor maximaal benut te worden.

Voor de aanpak van onderwijsachterstanden heeft het Rijk gelden beschikbaar gesteld voor een nationale aanpak onderwijs (NPO). Samen met het onderwijsveld, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, en andere lokale partijen zullen we bepalen op welke wijze deze middelen ingezet kunnen worden om (kwetsbare) kinderen die achterstanden hebben opgelopen als gevolg van de coronacrisis zo goed mogelijk te helpen.

"Verbonden in Verhalen" & Coevorden 350-jaar Ontzet.

Van de gemeente Midden- Drenthe hebben we het stokje inmiddels overgenomen en dus is Coevorden, onder de vlag Verbonden in Verhalen, officieel culturele gemeente van Drenthe. De eerste activiteiten zijn inmiddels geweest en ook het gehele jaar 2022 zal bol staan van diverse activiteiten en grootse evenementen voor jong en oud. Het gehele culturele jaar zullen we benutten om samen met verenigingen en culturele instellingen invulling te geven aan nieuw gemeentelijk beleid voor Kunst en Cultuur.

In 2022 viert Coevorden het 350-jaar ontzet, nadat het zich in het rampjaar 1672 bevrijd weet van de bisschop van Munster. Bij dit jubileumjaar zal uitgebreid worden stilgestaan door middel van een groots concert, jeugdtheater, een toegankelijke historische uitgave over de gebeurtenissen in Noordoost-Nederland. Het Stedelijk Museum Coevorden besteedt groots aandacht aan deze geschiedenis. We werken samen met de gemeente Groningen en andere partijen, zoals het

Beleidskaders

Voor economie, onderwijs en cultuur zijn de volgende documenten van belang:

- Economische visie
- Beleidsagenda Vrijtijdseconomie
- Integraal Huisvestingsplan 2019-2034

Wat willen wij bereiken?

Goed onderwijs

Doel van het voorschoolse- en onderwijsachterstandenbeleid is dat alle kinderen de kans krijgen zich te ontwikkelen op een zodanige manier dat zij hun schoolloopbaan kunnen afsluiten met een startkwalificatie en zij kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarom zetten wij in op beleidsontwikkeling en implementatie nieuwe wetgeving Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) (2020). Door het wijzigen van de wetgeving in 2020 krijgen wij meer middelen tot onze beschikking.

Activiteiten

Inhoudelijke kwaliteitsslag VVE

Omschrijving (toelichting)

In 2022 gaan we door met de ingezette kwaliteitsslag. We gaan geen nieuwe ontwikkelingen inzetten. De afgelopen drie jaren zijn er verschillende nieuwe wetgevingen ingevoerd. We hebben ingezet op taalontwikkeling, doorgaande leerlijnen en laagtaalvaardige ouders. In 2022 willen we alle wijzigingen van de afgelopen jaren doorontwikkelen in alle organisaties. Dus inzet op taalontwikkeling, gebruik van een kindvolgsysteem, warme overdracht. En we blijven ouders betrekken bij de taalontwikkeling. Ook in 2021 heeft Coronacrisis een effect gehad op de voortgang van de implementatie van de nieuwe wetgeving en daaraan gekoppelde inhoudelijke kwaliteitsslag. In 2021 is het proces vertraagd door het voortduren van de coronapandemie. In 2022 zullen verdere stappen gemaakt. De doorontwikkeling van de wijzigingen binnen de organisaties door de nieuwe wetgeving (2020) zal ook in 2022 voortduren.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 01-06-2020 Einddatum: 01-06-2022

Uitvoering Nationaal Programma Onderwijs

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zullen we middels de NPO (Nationaal Programma Onderwijs)-middelen, die beschikbaar gesteld zijn aan de gemeente om onderwijsvertragingen in te halen, die kinderen opliepen tijdens de coronapandemie, maatregelen nemen in samenwerking met scholen, kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere lokale partijen. Hiervoor zal er overleg zijn met schoolbesturen en kinderopvangorganisatie(s).

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 01-01-2022 Einddatum: 31-07-2023

Wat willen wij bereiken?

Toegankelijk en bereikbaar onderwijs

Wij willen aan alle kinderen toegankelijk en bereikbaar onderwijs kunnen bieden door het in stand houden van kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen in onze gemeente, dan wel in samenwerking met andere gemeenten.

Activiteiten

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Omschrijving (toelichting)

Sinds 2019 werken we aan het realiseren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP). De uitvoering hiervan vindt in de komende jaren plaats in verschillende fasen. Er wordt uitvoering gegeven aan zowel het IHP voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs. In 2022 vindt besluitvorming plaats over de huisvesting (nieuwbouw) van de scholen in Schoonoord, waarbij goede mogelijkheden zijn voor het realiseren van uiteindelijk een brede MFA waarin ook wordt voorzien in huisvesting voor ontmoeting en sport. Afhankelijk van besluitvorming over de gewenste locatie van De Nieuwe Veste zal de verdere planvorming voor nieuwbouw worden uitgewerkt.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 01-01-2019 Einddatum: 31-12-2034

Wat willen wij bereiken?

Dutch TechZone: de industriële hotspot van Nederland

Wij verwachten veel van Dutch TechZone (DTZ); het belangrijke regionale samenwerkingsproject tussen onze gemeente en de gemeenten Emmen, Hardenberg en Hoogeveen, de provincie Drenthe en het rijk. Al sinds 2017 werken wij in dit samenwerkingsverband nauw samen met ondernemers en onderwijsinstellingen om onze regio te profileren als een regio die staat voor economische vitaliteit en excellent vakmanschap in met name de maakindustrie. Na de evaluatie in 2020 zal in 2021 het besluit tot verlenging DTZ moeten worden genomen. De doelstelling is om in 2030 dé industriële hotspot van Nederland te zijn. Dit realiseren wij dit door een krachtige samenwerking tussen bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden.

Activiteiten

Clustervorming en ondernemerschap

Omschrijving (toelichting)

Met ondersteuning van Regiodeal gelden zijn verschillende Communities of Practices (COP's) opgestart. Voorbeelden hiervan zijn het Composietenplatform en de IQBLVD (IQ Boulevard). Door het samenbrengen van verschillende expertises in hotspots wordt gewerkt aan digitalisering en slimmere, snellere en groenere procestechnologieën voor de maak- en procesindustrie in de Dutch TechZone. Nauwe samenwerkingen door de triple helix (onderwijs, ondernemers en overheid). In voorbereiding is het kenniscentrum kunststoffen recycling en de regio Campus.

De naamgeving van de verschillende initiatieven is niet uniform maar alle initiatieven hebben hetzelfde doel: samenbrengen van ondernemers, onderwijs, het delen van kennis en innovatie stimuleren. De regionale samenwerking daarin is en blijft van belang om ontwikkelingen op het gebied van de arbeidsmarkt en de economie samen met ondernemers en het onderwijs te blijven aanjagen. De verschillende hubs staan in nauw contact om ervaringen uit te wisselen. In de strategische agenda 2022-2025 voor Dutch TechZone is er aandacht voor clustervorming en ondernemerschap aandacht en perspectieven om dit verder te stimuleren.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Naamsbekendheid en Regiobranding

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen vier jaar is door Dutch TechZone, voorheen vierkant voor werk, hard gewerkt aan de naamsbekendheid van de regio en het beoogde doel bekend staan als de regio voor excellent vakmanschap. De samenwerkingsovereenkomst tussen de vier gemeenten Hardenberg, Hoogeveen, Emmen en Coevorden heeft 2021 als einddatum. Het afgelopen jaar is gekeken wat Dutch TechZone heeft opgeleverd maar nog belangrijker hoe de samenwerking kan worden voortgezet en hoe hieraan invulling kan worden gegeven. Dit heeft geresulteerd in een aantal aanbevelingen uit de evaluatie die zijn meegenomen in de strategische visie van Dutch TechZone. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst zal lopen van 1 januari 2022 tot 1 januari 2026. Het doel in 2030 dat de DTZ regio internationaal bekend staat als technische hotspot en excellent vakmanschap is onveranderd. Alleen de omgeving is veranderd, van hogere werkloosheid naar nu arbeidskrapte, meer aandacht voor circulariteit en impact ondernemen. De strategische visie geeft richting om hier invulling aan te geven. De financiële bijdrage van 1 euro per inwoner is ongewijzigd, Dutch TechZone zet in op het verbinden van de verschillende regionale, landelijke en internationale initiatieven, leden van het programmteam en medewerkers van het

programmabureau nemen hier een actieve rol. Verder is Dutch TechZone betrokken bij oa het programma Skills4Future en uitvoering geven aan de pijler werk van de regiodeal.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Onderwijs en arbeidsmarkt

Omschrijving (toelichting)

De ingezette samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid, door gerichte focus vanuit Dutch TechZone en regiodeal Zuid en Oost Drenthe heeft geleid tot een aantal mooie resultaten. Het Fablab Coevorden laat, ondanks een vertraagde start vanwege corona, mooie dingen zien. De workshops voor kinderen zijn veelal volgeboekt. Actief voor werk en cluster Economie trekken hier samen op om ook de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te stimuleren om ervaringen op te doen in het Fablab. Verdere samenwerking tussen de drie O's door onder andere de aanpak van laaggeletterdheid en het gezamenlijk organiseren van de open bedrijvendagen. Door corona kon de open bedrijvendag in 2020 helaas niet doorgaan. In november 2021 heeft er weer een open bedrijvendag plaatsgevonden, uiteraard met in achtname van de dan geldende coronaregels.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Wat willen wij bereiken?

Versterken economische structuur

Wij voorzien in de behoefte van de ondernemers. Wij scheppen ruimte voor ondernemerschap en dragen bij aan een omgeving waar het prettig ondernemen en werken is. Wij werken op structurele wijze samen met bedrijven en onderwijs om de lokale sociaal economische structuur te versterken. Wij versterken de band met onze agrariërs. Wij onderzoeken hoe wij innovatieve of startende ondernemers zo goed mogelijk de ruimte kunnen geven. Ook ondersteunen en stimuleren wij bedrijven in het maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij zetten in op kennis, inspiratie en innovatie en leggen de hiervoor nodige regionale en internationale verbanden.

Activiteiten

Ondernemersdienstverlening

Omschrijving (toelichting)

Wij blijven werken aan onze dienstverlening richting ondernemers. We zorgen dat het relatiemanagement op orde is en voorzien ondernemers zo snel en goed mogelijk van antwoord. We maken hierbij gebruik van de resultaten van de ondernemerspeiling 2020 en feedback die we horen in gesprekken met ondernemers. In 2022 wordt het voor ondernemers digitaal gemakkelijker en aantrekkelijker om met ons in contact te komen. We zetten actief in op onze social media kanalen en werken aan een CRM systeem om onze ondernemers goed te kunnen bereiken.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Toekomst bedrijventerreinen

Omschrijving (toelichting)

Beschikbare percelen op de bedrijventerreinen in de gemeente Coevorden nemen af, bestaande bedrijventerreinen verouderen. Om bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig te houden en ruimte te bieden voor bedrijfsverplaatsingen of nieuw vestigers worden een aantal initiatieven opgestart.

In Dutch TechZone verband gaan we onderzoek doen naar de mogelijkheden van een regionaal bedrijventerrein, Coevorden zal hierin de voortrekkersrol nemen. Ook gaan we onderzoek doen naar de mogelijkheden voor nieuwe lokale bedrijventerreinen. Voor het toekomstbestendig houden van de bestaande bedrijven zijn initiatieven gestart voor revitalisering, klimaatadaptie en (digitale) bereikbaarheid. Deze initiatieven lopen parallel met provinciale initiatieven waarmee nauw wordt samengewerkt.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Verbinding arbeidsmarkt-onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Het Fablab Coevorden is 1 van de 4 initiatieven die samen onder de noemer Jeugd en Techniek in de regiodeel Zuid en Oost Drenthe moeten zorgen voor het enthousiasmeren van jeugd voor techniek. Samen het onderwijs, ondernemers en overheid stimuleren wij jongeren om een technische opleiding te kiezen die aansluit bij de personeelsbehoefte van de bedrijven in onze regio. Sterk Techniek Onderwijs waar de drie O's samen zorgdragen om VMBO leerlingen goed voor te bereiden op een technische vervolgopleiding in het mbo. Doorlopend steunen wij initiatieven die bedrijfsleven en onderwijs met elkaar in contact brengen, zoals 'onderwijs ontmoet ondernemers' en techniekdagen op De Nieuwe Veste.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Versterken ondernemersklimaat

Omschrijving (toelichting)

Samen met ondernemend coevorden wordt onderzocht of een ondernemershuis in de gemeente haalbaar is. Als verzamelplaats waar startende ondernemers kennis en ervaringen kunnen verzamelen en uitwisselen. Momenteel werken wij samen met Growing Emmen om al in deze behoefte te voorzien, startende ondernemers krijgen een werkplek aangeboden op locatie bij Growing Emmen. Gezien het aantal aanmeldingen van Coevorder ondernemers zijn wij overtuigd van de toegevoegde waarde. Een ander initiatief is het verzorgen van een ondernemersschool waar inwoners de basiskennis van ondernemen kunnen leren. Samen met de provincie en Dutch TechZone is de regiodatabank Numberz opgezet, hier kan iedereen eenvoudig inzicht krijgen op het gebied van ondernemers, onderwijs en innovatie. In 2022 worden de mogelijkheden verder uitgebreid en wordt de interactiviteit vergroot.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Wat willen wij bereiken?

Het natuurschoon en de cultuurhistorische waarden benutten voor de recreatieve en toeristische sector

Wij laten ontwikkelingen in de binnenstad van Coevorden bijdragen aan een betere verbinding tussen stad en buitengebied. Voor de versterking van de toeristische- recreatieve sector is van belang om te blijven investeren in een goede toeristisch-recreatieve infrastructuur (wandelen en fietsen), maar ook een kwaliteitsimpuls van de verblijfsrecreatie/vakantieparken is noodzakelijk. Samen met ondernemers, andere partijen en andere gemeenten gaan wij de kansen en mogelijkheden verkennen.

Activiteiten

Verbeteren toeristische fiets- en wandelinfrastructuur (beleving en voorzieningen)

Omschrijving (toelichting)

In 2021 is fase 1 van het wandelknooppuntennetwerk gerealiseerd. In het midden van de gemeente, tussen de N381 en de A37, staan alle paaltjes en panelen. Er is inmiddels gestart met fase 2. De verwachting is dat aan het begin van 2023 de hele gemeente voorzien is van het knooppuntennetwerk. In 2022 zullen enkele fietspaden vervangen of nieuw gerealiseerd worden, zoals omschreven in de fietsnota. In BOCE-verband wordt een tracéstudie uitgevoerd om de mogelijkheden rondom een doorfietsroute Borger - Emmen - Coevorden te realiseren. Deze route zou zowel utilitair als voor de recreant van waarde zijn, omdat de route enkele grote toeristische trekpleisters verbindt (zoals Huttenheugte, Plopsa Coevorden en Wildlands).

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 01-01-2022 Einddatum: 31-12-2022

Vitaliseren vakantieparken

Omschrijving (toelichting)

Na de voorbereidingen voor het programma, die startten in 2019, is met het vaststellen van het programmacontract en het uitvoeringsplan eind 2020 daadwerkelijk een intensieve aanpak in gang gezet om samen met eigenaren en ondernemers te onderzoeken op welke wijze we de kwaliteit van de verblijfsaccommodaties in onze gemeenten kunnen verbeteren en ontwikkelen. Het programma is gericht op de vitalisering van vakantieparken. Toerisme draagt bij aan de leefbaarheid in onze stad en dorpen, aan de werkgelegenheid en aan onze inkomsten. Met het programma bestrijden we tegelijkertijd de ontstane (illegale) bewoning met mogelijk bijkomende ongewenste sociaal maatschappelijke problemen. Recreëren en wonen op één park is niet wenselijk. Het is de opzet om met betrokkenheid van zowel eigenaren van vakantiehuisjes, ondernemers en omwonenden en passend bij capaciteit en aanwezige kennis in de gemeentelijke organisatie elk jaar met een paar parken in gesprek te gaan over hun toekomst. Er is aandacht voor de lokale situatie en er vindt zorgvuldige belangenafweging plaats van individuele belangen van eigenaren en inwoners en van het gezamenlijk belang van de samenleving nu en later. We maken een plan per park, Uitgangspunt is het behoud van recreatie en zo mogelijk versterking van het toerisme in Coevorden.

In 2022 gaan we verder met de ontwikkeling van de eerste vijf gekozen parken, gelegen rond het meer bij Erm en bij De Kiel. Wanneer twee parken in 2021 zich positief uitspreken over een transformatie naar een woonpark, krijgt dit in 2022 invulling. We onderzoeken op welke wijze we samen met betrokkenen invulling kunnen geven aan de geschetste recreatieve potentie van het gebied rondom het meer bij Erm. Tenslotte zoeken we alvast contact met een aantal andere parken om een beeld te krijgen van de wensen die er leven over de toekomst van het recreatiepark. Dit is dan vooral nog een verkenning. De daadwerkelijke start van het maken van een plan per park volgt dan in 2023 of 2024. Dat geldt ook voor de parken die gepland stonden voor 2022 voor het maken van een plan per park. De eerder gemaakte planning breiden we met een jaar uit. Daarmee ontstaat ruimte voor meer tijd voor het ontwikkelen van de toekomstplannen. In de praktijk blijkt namelijk dat het tijd kost om met alle betrokkenen in gesprek te komen en ook dat we meer tijd moeten nemen voor de informatievoorziening en de ontwikkeling van plannen. Veel eigenaren zijn door de week niet bereikbaar of beschikbaar. De verwachting is ook dat wanneer we met enkele parken een plan gemaakt hebben we daarna met deze ervaring bij andere parken met een goede voorbereiding sneller stappen kunnen maken.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 01-08-2019 Einddatum: 31-12-2023

Vrijtijdsnota 2022-2026

Omschrijving (toelichting)

Begin 2022 zal de raad een Vrijtijdsnota aangeboden krijgen met een toeristische agenda voor de komende jaren. Speerpunten hierin zijn het vitaliseren van verblijfsrecreatie, het optimaliseren van het wandel- en fietsproduct en het beleefbaar maken van de verhalen die uniek zijn in onze regio. Het verhaal van Vincent van Gogh in Drenthe en de ontwikkeling van een grootse film rondom Ellert en Brammert zijn hierin prachtige thema's.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 01-01-2021 Einddatum: 01-03-2022

Wat willen wij bereiken?

Een bloeiend cultureel leven

In het bestuursakkoord is een heldere ambitie voor kunst en cultuur geformuleerd. Wij investeren in een bloeiend cultureel leven met een sterke culturele infrastructuur die het aantrekkelijk(er) maakt om in onze gemeente te wonen, te werken en te verblijven. Met als ultiem moment de viering van 350 jaar Ontzet van Coevorden als Culturele gemeente van Drenthe in 2022. Halverwege 2019 is dit als speerpunt voor kunst en cultuur gemarkeerd. Wij zijn er van overtuigd dat het samen met de sector en samenleving toewerken naar het zijn van Culturele gemeente van Drenthe een impuls geeft aan onze ambitie.

Activiteiten

Culturele gemeente 2021-2022

Omschrijving (toelichting)

Op 28 augustus 2021 gingen wij eindelijk van start met de opening van de Culturele Gemeente van Drenthe. In de programmabegroting 2021 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van alle plannen voor het culturele jaar. De voorbereiding verloopt voorspoedig en naar verwachting binnen de door u gestelde financiële kaders. Daarmee kunnen we van het culturele jaar een fantastisch cultureel feest maken voor iedereen in de gemeente. We volgen de ontwikkelingen rond het coronavirus nauwgezet, zodat we tijdig plannen kunnen aanpassen en deelnemende organisaties kunnen adviseren en helpen. Het verloop van het virus blijft echter een onzekere factor.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 28-08-2021 Einddatum: 31-12-2022

Nieuwe kaders kunst en cultuur

Omschrijving (toelichting)

Wij verwachten u eind 2022 de nieuwe beleidskaders voor kunst en cultuur te kunnen aanbieden. We kiezen ervoor de beleidsontwikkeling gelijk te laten lopen met de periode dat we culturele gemeente van Drenthe zijn. In die periode ontmoeten we het culturele leven in de gemeente Coevorden in al zijn veelzijdigheid. Die ontmoetingen stellen ons in staat om met onze inwoners en culturele organisaties het gesprek te hebben over kunst en cultuurbeleid en de ambities voor de toekomst.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 01-01-2021 Einddatum: 31-12-2022

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2020	677,70
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0,20
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2019	30,00
Demografische druk	%	2021	82,70%
Vestigingen	per 1.000 inw 15-65jr	2020	154,60
Functiemenging	%	2020	48,40%
WOZ-waarde woningen	€	2016	€ 185.000
WOZ-waarde woningen	€	2017	€ 187.000
WOZ-waarde woningen	€	2018	€ 192.000
WOZ-waarde woningen	€	2019	€ 197.000
WOZ-waarde woningen	€	2020	€ 210.000

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Kunst en cultuur	1.346	1.061	1.060	1.060
Onderwijs	1.430	1.430	1.430	1.430
Leerlingenvervoer	714	714	714	714
Recreatie en toerisme	505	462	451	461
Economische structuurversterking	448	434	434	343
Totaal Lasten	4.443	4.100	4.088	4.008
Baten				
Kunst en cultuur	194	4	4	4
Onderwijs	1.113	1.113	1.113	1.113
Leerlingenvervoer	4	4	4	4
Recreatie en toerisme	9	9	9	9
Economische structuurversterking	61	49	49	49
Totaal Baten	1.382	1.181	1.181	1.181
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.061	-2.919	-2.908	-2.827
Begroot resultaat	-3.061	-2.919	-2.908	-2.827

Programma 2 | Werk, jeugd en zorg

Bestuurlijke hoofdlijnen

Het terugdringen van de tekorten en het normaliseren van de ondersteuningsvraag in het sociaal domein staan centraal in deze begroting. Wij zijn daar eerder met uw raad over in gesprek geweest. De opgave is helder, nu gaan we over tot het ontwikkelen van een aanpak om die tekorten terug te dringen. Het is duidelijk dat dit vraagt om een meerjarige aanpak. Om het grootste deel van deze tekorten terug te dringen, moeten we ons huidige beleid en onze werkwijze aanscherpen en concretiseren. We maken keuzes in de uitvoering van ons beleid, waarbij we blijven inzetten op een stevige basis binnen het sociaal domein. Gevraagde investeringen die naar onze mening gedaan moeten worden, zijn bedoeld om de tekorten structureel terug te kunnen dringen. Op gezette tijden zullen we u meenemen en zo nodig besluitvorming voorleggen.

Samen Krachtig

Meedoen en meetellen, voorkomen en samenwerken, dichtbij en innovatie. Dit zijn de kernpunten uit het beleidsplan Samen Krachtig. Deze uitgangspunten zijn nog steeds dusdanig actueel, dat we het beleidsplan 'Samen Krachtig' mogen beschouwen als een meerjarig visiedocument voor het sociale domein. Om hier, samen met de opgave om de tekorten terug te dringen, concreet vorm en inhoud aan te geven komt er een plan van aanpak: het Spoorboekje Sociaal Domein. Bij het terugdringen van de tekorten staan we voor een aantal fundamentele keuzes.

Terugdringen tekorten

Het Spoorboekje wordt de concrete kapstok voor de aanscherping van onze huidige beleidskaders naar meer concrete plannen en acties. Het gaat hierbij om het Jeugdbeleid, Wmo-beleid, Schuldhelpverlening, Participatie- en minimabeleid. De focus ligt op het terugdringen van de tekorten door zoveel mogelijk te normaliseren. Het afgelopen jaar hebben we intern kritische processen doorlopen waar we kunnen bezuinigen, verbinden en effectiever werken. Dit gaat u teruglezen in het aangescherpte beleid en terugzien in de activiteiten die we in 2021 zijn gestart en in 2022 gaan intensiveren. In 2021 zijn er bezuinigingen gerealiseerd, met name bij participatie en cliëntondersteuning. De grootste tekorten zitten bij Jeugd en Wmo en daar zijn in 2021 trajecten gestart om het beleid en de uitvoering effectiever en efficiënter te kunnen inzetten met als doel om een besparing te realiseren.

We gaan hierbij uit van de idee dat de gemeente Coevorden een gemeente is waar inwoners graag willen wonen, werken en recreëren. Waar inwoners weten dat tegenslagen bij het leven horen en daar mee om kunnen gaan. Waar inwoners vanaf hun geboorte gelijke mogelijkheden en kansen krijgen om zich positief en gezond te ontwikkelen. Waar kansengelijkheid zoveel mogelijk de norm moet worden. Waar inwoners die het moeilijk hebben, eerst kijken wat ze zelf of binnen hun eigen netwerk kunnen opvangen. Waar inwoners die het echt nodig hebben, terug kunnen vallen op een goed vangnet. De voorstellen die wij met u willen bespreken leggen wij langs de meetlat van het aanvaardbare, met als ondergrens onze wettelijke taken.

We hanteren in deze programmabegroting de volgende 4 strategische doelstellingen, welke zijn gefilterd uit de kernpunten van 'Samen Krachtig' :

1. Inwoners nemen meer zelfstandig en actief deel aan de samenleving (Meedoen en meetellen)
2. We zetten in op het eerder signaleren en het voorkomen van problemen (Voorkomen)
3. Inwoners ervaren de dienstverlening als meer integraal en toegankelijk (Dichtbij)
4. We werken opgabegericht, financieel bewust en stimuleren innovatie, ook bij onze samenwerkingspartners (Samenwerken en innovatie)

Verandering in de keten

Ondanks onze inzet om problematiek te voorkomen, zien we een groeiende zorgvraag onder inwoners, dat zorgtrajecten langer duren en dat er meer ingrijpende voorzieningen worden ingezet. Onze opgave is dit om te buigen, dat vraagt een verandering in de hele keten van de (vroeg)signalering in het voorveld, de toegang tot uitstroom en alles wat daar tussen zit. Dit doen we onder andere door in te zetten op verandering in de hele keten; meer te ontschotten, drempels te verhogen/ criteria aan te passen, de omvang van een voorziening aan te passen en kritische gesprekken te voeren met de zorgaanbieders en andere zorgpartijen.

Met behulp van data sturen we op de taakstelling. Het meetinstrument wordt daarmee onderdeel van deze ambitie. Op deze manier kunnen we sturen op de beweging die we willen maken en u als raad daar goed in meenemen.

Beleidskaders

De wettelijke taken zijn de norm voor onze uitvoering. Daarnaast zijn voor werk, jeugd en zorg de volgende documenten van belang:

- Visie Sociaal Domein: Samen Krachtig
- **Beleidsplan Ondersteuning minima op maat 2017 - 2021**
- Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden
- Beleidsnotitie Samen voor een gezonder Coevorden
- Nota accommodaties in de samenleving

We willen de 4 strategische doelstellingen bereiken. U leest per doelstelling welke activiteiten wij hiervoor gaan uitvoeren.

1. *Inwoners nemen meer zelfstandig en actief deel aan de samenleving*
2. *We zetten in op het eerder signaleren en het voorkomen van problemen*
3. *Inwoners ervaren de dienstverlening als meer integraal en toegankelijk*
4. *We werken opgevegericht, financieel bewust en stimuleren innovatie, ook bij onze samenwerkingspartners*

Wat willen wij bereiken?

Inwoners ervaren de dienstverlening als meer integraal en toegankelijk

We zijn er voor alle inwoners in de gemeente Coevorden. Als eerste overheid staan we dichtbij de inwoners. Het 'sociaal domein' is een verzamelnaam voor veel verschillende onderwerpen op het gebied van zorg, welzijn, werk en inkomen. Vaak hangen ze sterk met elkaar samen. Wij werken zo integraal en samenhangend mogelijk om onze inwoners goed te ondersteunen.

Activiteiten

Integrale ondersteuning Sociaal domein

Omschrijving (toelichting)

De samenwerking tussen de gemeente en andere partners is zo ingericht dat inwoners met een ondersteuningsvraag zo min mogelijk hun verhaal hoeven doen. Een van onze leidende principes is het bieden van integrale ondersteuning, dit vergt een goede en effectieve afstemming, zowel intern als met onze partners. Een van deze partners is MWC, met hen gaan we onder andere in gesprek over het tijdig weer afschalen van zorg. Ook dit is een vorm van preventie en voorkomen. Het afschalen van zorg is binnen jeugd een belangrijk thema. Met name bij zorgaanbieders is het belangrijk dat kinderen zo snel mogelijk weer terug kunnen naar de juiste hulp; zo licht als kan en zo zwaar als nodig is. Wij zijn al met jeugdzorgaanbieders in gesprek, maar de focus van deze gesprekken voor de aankomende jaren ligt op het terugdringen van de tekorten door het bieden van de juiste hulp. Dit kost tijd, maar wij gaan ervan uit dat hier een kostenbesparing mogelijk is.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Waarborgfonds- Saneringskredieten

Omschrijving (toelichting)

Er gebeurt momenteel veel op het gebied van de schuldhelpverlening. Wij volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet. Het kabinet wil zich, net als wij, inzetten om armoede en problematische schulden tegen te gaan. Een belangrijk onderdeel daarvan is het opzetten van een Waarborgfonds om problematische schulden sneller af te kunnen wikkelen in de vorm van het verstrekken van een saneringskrediet. Met saneringskredieten ontvangen de schuldeisers van de kredietbank in een keer het bedrag dat in een schuldregeling is afgesproken, tegen finale kwijting van de restschuld.

Het Waarborgfonds wordt een fonds met een revolverend karakter waarmee financiële risico's kunnen worden afgedekt. De overkoepelende partijen die hiermee bezig zijn, hebben de intentie om begin 2022 het Waarborgfonds operationeel te maken.

Zodra hier meer duidelijkheid over is, brengen we de gevolgen voor onze werkwijze in beeld en passen waar nodig de uitvoering hierop aan. Wij zullen ook de andere opties tot het verstrekken van saneringskredieten meenemen in ons onderzoek. Denkt u hierbij aan het zelf worden van een kredietbank of de kredietverstrekking uitbesteden aan een andere kredietbank. De raad heeft deze behoefte uitgesproken in motie 2020-17 – herstructurering schulden.

Portefeuillehouder

J. Brink

Startdatum: 31-03-2022

Wat willen wij bereiken?

Inwoners nemen meer zelfstandig en actief deel aan de samenleving

Als inwoners het gevoel hebben dat ze meetellen, dan geeft dat vertrouwen en een positief gevoel. Door dichtbij te zijn en inwoners goed te kennen, kunnen we er zijn als dat nodig is. We vinden het belangrijk dat inwoners zelf hun leven inrichten, ook als het even niet zo goed met hen gaat. Daar waar dat voor korte of langere tijd niet lukt, zoeken we gezamenlijk naar een oplossing.

Activiteiten

Kansrijke start/ goede start

Omschrijving (toelichting)

We zetten onder de vlag van het landelijk actieprogramma 'Kansrijke Start' in samenwerking met 'Goede Start' vanuit Kans voor de Veenkoloniën, in op een betere samenwerking tussen verloskundigen, de jeugdgezondheidszorg en de gemeentelijke signalerende netwerkoverleggen waarbij diverse partners uit het veld zijn aangesloten. Zo moeten signalen over zorgelijke gezinssituaties sneller op de juiste plek terecht komen en kan er zo vroeg mogelijk hulp geboden worden.

Er is een activiteit in voorbereiding om de mediawijsheid onder jonge ouders te vergroten.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Nieuwe wet inburgering

Omschrijving (toelichting)

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe wet inburgering in werking. Het is de bedoeling dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk aan de Nederlandse samenleving kunnen deelnemen. Omdat betaald werk niet direct voor iedereen realistisch is, kan hun deelname andere vormen aannemen. Met deze wet krijgen wij als gemeente de regie op inburgering. Momenteel zijn wij druk bezig om tot een goede implementatie te komen.

Wel houden wij rekening met een uitloop van de voorbereidingen naar het eerste kwartaal van 2022. Het jaar 2022 staat vooral in het teken van implementeren, monitoren en evalueren. U kunt hierbij denken aan de verschillende leerroutes, de duale trajecten en de financiële ontzorging.

Portefeuillehouder

J. Brink

Startdatum: 01-01-2022

Voorveld jeugd

Omschrijving (toelichting)

Om zoveel mogelijk te zorgen dat jeugdigen zichzelf in hun eigen omgeving redden, zetten we als gemeente in op een verdere versterking van het voorveld jeugd en de verbinding met het onderwijs zoals benoemd in de motie onderwijs-jeugdhulp (motie 2020-14). Jeugdigen kunnen ook in 2022 laagdrempelig gebruik maken van de jeugdgezondheidszorg, school, sport, jongerenwerkers, buurtsportcoaches en praktijkondersteuners jeugd bij de huisartsen. Ook met de inzet van de preventief jeugdwerkers binnen de zorgstructuur van het onderwijs willen we signalen zo vroeg mogelijk zien om zwaardere problemen – en daarmee ook duurdere jeugdhulp – te voorkomen.

Einddatum: 31-12-2022

Kansen 4 kinderen

Omschrijving (toelichting)

Met Kansen 4 Kinderen 'Versterken gewone leven' wordt op een aantal scholen in het primair onderwijs nagegaan wat nodig is om kinderen meer kansen te geven. De kansencoach wordt in 2022 op 5 basisscholen verder voortgezet om te komen tot meer kansen voor kinderen. Hier ligt ook een relatie met de inzet op basis van de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs. We gaan de huidige zorgstructuren binnen het onderwijs versterken, meer samenwerking tussen deze partijen zien wij als grote meerwaarde en in het belang van onze jeugdigen.
Einddatum: 31-12-2022

Breed offensief

Omschrijving (toelichting)

Het hebben van werk- en inkomenszekerheid is belangrijk om zelfstandig en actief mee te kunnen doen aan de samenleving. Ook, of misschien wel juist, voor mensen met een arbeidsbeperking. Om meer mensen met een arbeidsbeperking aan werk te helpen en te houden is door staatssecretaris Van Ark het wetsvoorstel Breed Offensief ingediend. Dit wetsvoorstel bevat een aantal maatregelen die het simpeler en zekerder moeten maken voor werkzoekenden en werkgevers. Deze maatregelen gaan iets betekenen voor onze eigen dienstverlening en voorzieningen en ook voor de dienstverlening in de Arbeidsmarktregio Drenthe. De verwachting is dat de beoogde ingangsdatum van 1 januari 2022 niet zal worden gehaald omdat het wetsvoorstel controversieel is verklaard. We bereiden ons wel alvast voor op de implementatie van het wetsvoorstel en waar mogelijk en wenselijk anticiperen we er al op.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden

Omschrijving (toelichting)

In september 2020 is het sport- en preventieakkoord Gezond Coevorden getekend met partners uit zorg, welzijn, onderwijs, sport en bedrijfsleven. Inmiddels wordt er met meer dan 120 partners gewerkt aan doelen en ambities om meer inwoners in beweging te krijgen. In een omgeving waarin de gezonde keuze, de makkelijke keuze wordt. In een (sport)omgeving waarin iedereen kan meedoen.

Einddatum: 31-12-2022

Accommodatiebeleid

Omschrijving (toelichting)

In april 2021 is de Nota accommodaties in de samenleving vastgesteld. Uw raad is met een brief hierover geïnformeerd. In de nota zijn de beleidsuitgangspunten rond accommodaties opgenomen. Hierdoor is voor een ieder helder hoe we onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid zien en voor welke investeringen de gemeente kan worden aangesproken. We staan hierbij een kerngerichte aanpak (maatwerk) voor, waarbij in dialoog met de inwoners wordt bepaald welke functie en bijdrage een accommodatie levert aan de leefbaarheid van een dorp of wijk. Om in aanmerking te komen voor gemeentelijke steun, moet er sprake zijn van maatschappelijk rendement. Heeft een accommodatie een bewezen maatschappelijk functie, dan gaan wij in gesprek over welke vorm van gemeentelijke ondersteuning passend is. In 2021 en 2022 zal er besluitvorming plaatsvinden over het (nieuwbouw)traject van een eventuele MFA in Schoonoord. Waarna eventuele realisatie hiervan voor 2023 gepland staat. De scholen zien een duurzaam gebouw met beide scholen en één aanbieder van kinderopvang als de ideale lange termijn oplossing. De scholen en kinderopvang zouden goed aangevuld kunnen worden met de bibliotheek, MWC en een laagdrempelige centrale ontmoetingsplek voor Schoonoord. Door al deze partijen en functies samen te brengen in een cluster "onderwijs, opvang en ontmoeting" kan meer samenwerking tot stand komen en kunnen ruimten veel beter benut worden. Hierbij zal tevens aandacht zijn voor verduurzaming en toegankelijkheid. Mocht hiervoor een extra investeringsbijdrage gevraagd worden, dan komen we hiervoor separaat bij de Raad terug.

Portefeuillehouder

J. Brink

Kwaliteitsimpuls Sport

Omschrijving (toelichting)

Na afronding van fase 1 (renovatie velden, LED veldverlichting en toegankelijkheid) zal fase 2 (o.a. beregeningsinstallaties en enkele prioriteiten per vereniging) uitgevoerd worden. De beschikkingen voor fase 2 zijn begin juli 2021 aan de verenigingen verstuurd. De verenigingen ronden eind 2022 de investeringen af, waarbij zij voor de uitvoering wel nog afhankelijk zijn van aannemers.

Portefeuillehouder

J. Brink

Wat willen wij bereiken?

We werken opgavegericht, financieel bewust en stimuleren innovatie, ook bij onze samenwerkingspartners

We stellen onze opgaves en ambities scherp om goed te weten wat we willen bereiken en wat we daarvoor doen. We werken al samen met veel organisaties en dat blijven we doen. We willen onszelf en anderen continu verbeteren door slimmer en effectiever te werken en zo ook het maximale uit de publieke middelen te halen. Onder deze doelstelling valt ook nadrukkelijk het terugdringen van de tekorten. Wij zien op dit moment landelijk, en zo ook binnen Coevorden bij de jeugd nog een kostenstijging. De oplopende taakstelling van € 200.000 in 2021 tot en met € 800.000 in 2024 betekent voor 2022 een taakstelling van € 400.000. U wordt door middel van de P&C cyclus geïnformeerd over de getroffen beheersmaatregelen en de effecten daarvan.

Activiteiten

Terugdringen tekorten bij jeugd

Omschrijving (toelichting)

Om de tekorten jeugd terug te dringen, moeten we focus aanbrengen. Deze focus richt zich met name op het sturen op uitstroom en afschalen van zorg van jeugdigen. Ook het zorgen dat de toestroom niet groter wordt, krijgt hierbij aandacht. Vanuit verschillende disciplines binnen het sociaal domein, komt er een actieplan om inhoud te geven op de snellere uitstroom en afschalen van de zorg.

De maatregelen worden een onderdeel van het nieuwe jeugd(zorg)beleid.

De taakstelling zoals deze voor het sociaal domein is geformuleerd, is als volgt.

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Taakstelling	-400	-600	-800	-800
Gerealiseerd	118	118	118	118
Resterend	-282	-482	-682	-682

De grootste tekorten zijn op Jeugd en Wmo. Daar zijn in 2021 trajecten gestart om het beleid en de uitvoering effectiever en efficiënter te kunnen inzetten met als doel om een besparing te realiseren. Het eerste structurele deel van de besparing is in 2021 gerealiseerd.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Terugdringen tekorten bij Wmo

Omschrijving (toelichting)

Om de tekorten Wmo terug te dringen, wordt het Wmo beleid geactualiseerd en herijkt waarbij we de mogelijkheden onderzoeken om drempels te verhogen en/of criteria aan te passen en de omvang van een voorziening aan te passen gaan benutten. Hiervoor worden voorstellen nader uitgewerkt die aan de raad worden voorgelegd.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Wat willen wij bereiken?

We zetten in op het eerder signaleren en het voorkomen van problemen

We kunnen nooit alles voorkomen, maar wel meer; daar werken we samen met onze partners hard aan. Daar waar we niet, of nog niet, kunnen voorkomen, zorgen we ervoor dat problemen niet groter of erger worden.

Activiteiten

Programma Kansrijk opgroeien

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zetten we met het programma Kansrijk opgroeien verder in op het herkennen van (intergenerationele) armoedeproblematiek en waar nodig anders handelen. Dit doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen en de partners in het programma.

Activiteiten als Kansrijke start, pilot gezinscoaches en pilot vroegsignalering problematische schulden vallen onder de regie van het programma. Ook partners organiseren activiteiten, zoals de Bieb op de brede school, Fablab, Petje af, praktijkklas basisschool. Hierbij wordt gemonitord wat in het contact en in het motiveren en stimuleren van kinderen en ouders werkende factoren zijn.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Pilot begeleiding gezinnen

Omschrijving (toelichting)

In de pilot gezinscoaches worden 7 gezinnen begeleidt. Vanuit deze pilot wordt op basis van de leerervaringen gewerkt aan het opstellen van een methodiekontwikkeling. De financiering vanuit de Regiodeal loopt nog tot en met 2022. Daarom zetten we dit jaar in op het borgen van de werkzame methodes bij het doorbreken van mechanismes achter intergenerationele armoede.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

Pilot vroegsignalering problematische schulden

Omschrijving (toelichting)

Financiële problemen vormen vaak een basis voor meervoudige problematiek. Om deze reden is onze ondersteuning vooral gericht op het zoveel mogelijk wegnemen van stress bij inwoners die leven in armoede en/of met schulden, het voorkomen van problematische schulden en het terugdringen van problematische schulden. Vanaf 1 januari 2021 is de wetswijziging van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening in werking getreden. Vroegsignalering is daarmee een wettelijke taak van de gemeente. Maandelijks krijgen wij signalen van achterstanden van huur, gas, water, warme licht en zorgverzekering. Met een pilot wordt onderzocht hoe de aanpak van de vroegsignalering van problematische schulden kan worden versterkt, waarbij wordt nagegaan hoe dit structureel geborgd kan worden om een duurzame verandering te bereiken.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 15-09-2022

Verbetering ketensamenwerking en toegang tot jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

We streven naar effectieve en efficiënte zorg en ondersteuning waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken.

Om de kwetsbaarheid van jeugdigen en gezinnen te verminderen en het versterken van de veiligheidsketen zetten we ons vanuit het actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' in om signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en beter in beeld te hebben én het duurzaam oplossen van de geweldsproblematiek. Initiatieven als de zorgmakelaars voor de samenwerking met de gecertificeerde instellingen blijven we inzetten.

Portefeuillehouder

J. Brink

Einddatum: 31-12-2022

implementatie beschermd wonen

Omschrijving (toelichting)

De doordecentralisatie van Beschermd Wonen naar alle gemeenten in Nederland vindt plaats per 1 januari 2022. De bijbehorende financiële middelen komen per 1 januari 2023 beschikbaar. Om dit proces in goede banen te begeleiden is er in BOCE verband een projectgroep actief. De resultaten van dit project zijn dat er in 2022 een door de raad vastgestelde Regiovisie moet liggen en een convenant waarin de afspraken op hoofdlijnen zijn opgenomen. Ook moeten de financiële afspraken in BOCE verband worden vastgesteld.

Portefeuillehouder

J. Brink

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Werkloze jongeren	%	2019	2,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2019	6,0%
Niet sporters	%	2020	55,8%
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	338,90
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2020	378,30
Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1,0%
Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	1,2%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	10,8%
Jongeren met jeugdreclassering	%	2020	0,2%
Netto arbeidsparticipatie	%	2020	65,2%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar*	per 1.000 jongeren	2020	6,00
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2020	1,5%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2020	630,00

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Sport	1.338	1.418	1.431	1.428
Gezondheidszorg	785	688	688	688
Algemene voorzieningen	2.611	2.612	2.497	2.244
Preventie	1.249	1.249	1.250	1.250
Inkomen	13.746	13.746	13.746	13.746
Participatie	5.735	5.633	5.674	5.591
Individuele voorzieningen	20.377	20.453	20.457	20.457
Totaal Lasten	45.842	45.798	45.743	45.403
Baten				
Sport	162	162	162	162
Algemene voorzieningen	214	214	100	0
Preventie	0	0	0	0
Inkomen	12.042	12.042	12.042	12.042
Participatie	0	0	0	0
Individuele voorzieningen	585	785	985	985
Totaal Baten	13.003	13.203	13.289	13.189
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-32.838	-32.595	-32.454	-32.214
Begroot resultaat	-32.838	-32.595	-32.454	-32.214

Programma 3 | Ruimte en leefomgeving

Bestuurlijke hoofdlijnen

Vastgoed

Vanaf 2022 wordt gestart met het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen. De maatregelen om te verduurzamen worden gecombineerd met het meerjarig onderhoud.

Mobiliteit

Het mobiliteitsplan 'Op weg naar duurzame mobiliteit' liep van 2013-2020 en is niet actueel meer. Inmiddels zijn diverse plannen op het gebied van mobiliteit geactualiseerd. Hierbij valt onder andere te denken aan de Mobiliteitsprogramma Drenthe, Bereikbaarheidsvisie BOCE, Fietsnota, OV 2040 (Spoor), SpVD 2030 (verkeersveiligheid), Herijking Fietsnetwerk Drenthe, Aandacht voor parkeren en verdere invulling van 30 + 60 zone. Deze reeds geactualiseerde (beleids)plannen zullen de bouwstenen vormen voor het in 2022 nieuw op te stellen mobiliteitsplan. Hieronder valt ook Duurzame mobiliteit zoals genoemd in het Klimaatakkoord en opgenomen in een RMP Drenthe, een regionaal (duurzaam) mobiliteitsplan.

Beleidskaders

Voor ruimte en leefomgeving zijn de volgende documenten van belang:

- Woonvisie
- Toekomstvisie Centrum Coevorden
- Vastgoedvisie
- Regiodeal
- Ambitiedocument omgevingswet
- Subsidieregeling Herstructureringsfonds

Wat willen wij bereiken?

Een aantrekkelijke binnenstad

Wij streven naar het realiseren van een mooie uitnodigende binnenstad, een binnenstad waar bezoekers en bewoners zich thuis voelen en worden verrast door wat Coevorden te bieden heeft. De drie doelstellingen van het Programma Binnenstad gaan over versterken van eigenheid, aanpak van winkelstraten en een uitvoeringsprogramma dat wij samen met onze partners Centrummanagement Coevorden en Domesta oppakken. Voor dit programma is het betrekken en inspireren van onze inwoners, ondernemers en andere partijen een belangrijke pijler voor succes. Met een nieuwe inrichting voor de stationsomgeving (RSP) wordt bovendien bijgedragen aan een aantrekkelijke binnenkomst van onze binnenstad.

Activiteiten

Bentheimerpoort

Omschrijving (toelichting)

De gesprekken op welke wijze invulling wordt gegeven aan de opgave om de fundaties van de Bentheimerpoort te integreren in de nog te realiseren bouwplannen zijn afgerond. Het vervolg van deze gesprekken en de uitwerking zal in 2022 plaatsvinden. , Daarnaast hebben wij gesprekken gevoerd met een kunstenaar om de fundaties van de Bentheimerpoort op te nemen in de 'stad als museum route' en aanvullende ideeën toe te voegen om het verhaal van de stad te vertellen. De eerste verkennende gesprekken met de Provincie hebben ook plaats gevonden. Hiervoor is een notitie opgesteld om de verbinding tussen de Toekomstvisie Centrum Coevorden en de Bentheimerpoort te leggen. Met deze notitie gaan we het gesprek aan met de Provincie Drenthe om aanvullende financiering voor dit project te krijgen

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Markt, haven, citadelpunt en Weeshuisweide

Omschrijving (toelichting)

In 2021-2022 staat het maken van een ontwerp en zorgen voor de realisatie van dit onderdeel van Kasteelpark Coevorden op de Weeshuisweide op onze agenda. Dit doen wij samen met omwonenden, vastgoedeigenaren, gebruikers, ondernemers in de binnenstad, college van B&W, de gemeenteraad, Shyam Khandekar als supervisor van het Wensbeeld en andere belanghebbenden van de Weeshuisweide. Daarnaast houden wij rekening met andere centrumprojecten zoals de plannen voor de markt en de haven. In 2023 staat de realisatie van de Markt en Haven als onderdeel van Kasteelpark Coevorden in de planning.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 01-09-2021 Einddatum: 31-12-2022

Voormalig Bogas gebied

Omschrijving (toelichting)

Het gehele gebied inclusief de bouwkavels zijn bouwrijp. De projectontwikkelaars zijn de bouwplannen aan het afronden. In 2022 zullen wij de woonstraten woonrijp gaan maken.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Einddatum: 30-06-2022

Wat willen wij bereiken?

Een goed woon- en leefklimaat in onze gemeente

Het bereiken van een goed woon- en leefklimaat pakken wij samen met onze woonpartners, de dorpsbelangenverenigingen en de wijkverenigingen van Coevorden op. Daarbij is de Woonvisie onze leidraad en streven wij naar een gezonde spanning tussen vraag en aanbod op de woningmarkt. Er blijft ruimte voor goede nieuwbouwplannen die kwalitatief een aanvulling zijn op de bestaande woningvoorraad. Het initiatief voor het ontwikkelen van nieuwbouwplannen kan zowel bij ons als bij de lokale gemeenschap liggen. Naast aandacht voor het kwantitatieve evenwicht op de woningmarkt, hebben wij aandacht voor de grote opgave in de bestaande woningvoorraad om kwalitatieve verbeteringen op het gebied van duurzaamheid en langer thuis wonen door te voeren. Ook willen wij het goed wonen binnen onze gemeente bereikbaar maken voor alle doelgroepen, zo ook voor de lagere inkomens.

Activiteiten

Uitvoering woonvisie

Omschrijving (toelichting)

Op 7 december 2021 wordt de woonvisie 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Aan deze woonvisie is tevens een uitvoeringsagenda gekoppeld.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Herstructureringsfonds

Omschrijving (toelichting)

Om de leefbaarheid in de dorpen te behouden en dorpen toekomstbestendig te maken is er in 2021 een herstructureringsfonds ontwikkeld. Vanaf 1 september 2021 kunnen initiatiefnemers subsidie aanvragen om een locatie 'nieuw leven' in te blazen door herontwikkeling, herstructurering en/of functieverandering. Vaak zijn de financiële mogelijkheden voor de herontwikkeling van deze locaties beperkt. Het herstructureringsfonds dient de aanpak van dergelijke locaties te stimuleren en derden te verleiden te investeren in de kwaliteit van de dorpen.

De subsidieregeling loopt in eerste instantie één jaar. De intentie is om te werken naar een subsidie met een langere looptijd en waar ook geld terugvloeit (revolverendheid). Hier wordt voor het aflopen van de huidige regeling een voorstel voor gedaan.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Prestatieafspraken woningcorporaties

Omschrijving (toelichting)

Om verschillende doelgroepen beter op de woningmarkt te kunnen huisvesten maken we zogenaamde prestatieafspraken over de huursector met de woningcorporaties in onze gemeente. Als gevolg van de nieuwe woonvisie gaan we in 2022 samen met Domesta, Woonservice en de huurdersverenigingen hernieuwde afspraken maken op verschillende thema's als wonen en zorg, duurzaamheid, betaalbaarheid en bijzondere doelgroepen en alternatieve woonvormen.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 07-02-2022 Einddatum: 16-12-2022

Regiodeal

Omschrijving (toelichting)

Binnen de Regiodeal richten wij ons op de grote transformatieopgave van de bestaande koopwoningvoorraad. Onze inzet is vooral gericht op de doelgroep die dat wegens financiële beperkingen niet kan doen. Het hoofddoel van de pijler Wonen is dan ook het ontwikkelen van een aanpak om te komen tot een toekomstbestendige woningvoorraad voor woningeigenaren met een laag inkomen. Onder toekomstbestendig wonen verstaan wij dan de kwalitatieve verbetering van de woningvoorraad door het verduurzamen te stimuleren en een bewuste campagne te voeren voor het aanpasbaar maken voor het langer thuis wonen. In 2022 gaan we verder met de twee lopende projecten vanuit de pijler wonen: de proeftuin in Tuindorp en het vitale dorpen project. In Tuindorp gaan we in 2022 actief de wijk in om bewoners te 'verleiden' tot het toekomstbestendig maken c.q. verduurzamen van hun woningen. Dit gaan we doen door verschillende financiële instrumenten in te zetten die we binnen de regiodeal ontwikkelen. In het project vitale dorpen gaan we met dorpen in gesprek over het thema zorgen voor elkaar en wat bewoners nu nodig hebben om langer thuis te kunnen wonen. Welke voorzieningen zijn belangrijk voor de verschillende soorten kernen? Het gaat dan om de samenredzaamheid van inwoners maar ook om de rol die wij als overheid hierbij hebben.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Einddatum: 26-12-2022

Wat willen wij bereiken?

Goede bereikbaarheid voor leefbaarheid en toerisme

Wij streven naar een goede bereikbaarheid over de weg, via het spoor en via het water, zowel voor personen als voor goederen.

Activiteiten

Fietsnota

Omschrijving (toelichting)

Eind 2019 is de fietsnota "Ruimte voor de fietser" vastgesteld. Op basis hiervan wordt jaarlijks een fietsagenda bepaald en vastgesteld. Voor 2022 betekent dit concreet dat we verder gaan met de al in gang gezette activiteiten. Dit betreft de aanzet tot realisatie van de fietspaden Gelpenberg en Schapendijk en de kwalitatieve verbetering van de fietsverbinding Hengstmeerweg. De recreatieve verbinding langs de Geesterstroom wordt in gebruik genomen. Het verbeteren van de fietsoversteken Krimweg, Monierweg en fietsverbinding Valsteeg wordt nader vormgegeven. Het ombouwen van asfaltfietspaden naar betonfietspaden (vooral in het gebied tussen Schoonoord en Noordsleen) en het aanvragen van subsidiemiddelen daarvoor. In de kernen Meppen en Benneveld wordt op de rijbaan ruimte gegeven aan de fietser.

In BOCE-verband maken we op basis van de vastgestelde Bereikbaarheidsvisie stappen met het onderzoek naar de fietsverbinding Schoonoord-Emmen en een nader onderzoek naar Doorfietsroute tussen Borger, Emmen en Coevorden. In samenwerking met het Recreatieschap Drenthe komen we tot het opwaarderen van twee knooppunten naar sterkknooppunt. Het onderzoek naar de aanpak van de verkeersregelininstallaties (VRI's) in Coevorden wordt afgerond. We gaan een bewegwijzeringplanfiets stad Coevorden opstellen.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Mobiliteitsplan

Omschrijving (toelichting)

In 2022 wordt het nieuwe gemeentelijke Mobiliteitsplan vastgesteld. Voor het plan wordt gebruik gemaakt van verschillende (landelijke en regionale) bouwstenen op het gebied van onder andere duurzame mobiliteit, verkeersveiligheid, bereikbaarheid, fiets en openbaar vervoer. In het participatieproces is gebruik gemaakt van de kennis van bewoners en dorpen(sbelangen). Aan de hand van het plan worden de volgorde van uit te voeren maatregelen bepaald. Totdat het nieuwe plan er ligt gaan we vooral door met de al aangekondigde activiteiten.

Wij gaan in het gebied tussen Wachtum en Oosterhesselen de al aangekondigde 60 km/u zone instellen. Hierbij wordt aangesloten op bestaande projecten en ontwikkelen in de gebieden, zoals in Oosterhesselen.

De Mepperstraat wordt heringericht en de kern Meppen wordt aangewezen als 30 km/u zone (gedeelte ten westen van de N854).

Met de provincie Drenthe en de dorpen Sleen en Erm wordt het proces gestart om het weggedeelte van de N376 tussen Sleen en de N34 verder in te richten.

Met het OV-bureau Groningen-Drenthe wordt een nader onderzoek uitgevoerd naar de busverbindingen in zuidwest Coevorden, het betreft de lijnen 33 (Coevorden-Hoogeveen) en 129 (Coevorden-Dedemsvaart).

Op de HUB Zweeloo worden, in afstemming met de omgeving, maatregelen in het kader van de ketenmobiliteit uitgevoerd.

Gedragen wensen vanuit de samenleving op het gebied van een betere leefomgeving, bijvoorbeeld op het gebied van parkeren, verkeersveiligheid, fiets, toegankelijkheid worden in het kader van het budget voor dorp- en wijkinitiatieven beoordeeld.

Op basis van het opgestelde plan zullen wij uitvoering geven aan de vervanging van de twee VRI 's (verkeersregelinstallaties) Dalerallee en Europaweg in Coevorden.

In 2022 wordt de Niet Actief Beveiligde Overweg (NABO), locatie Spoorbaan opgeheven.

Met de provincie Drenthe als regiehouder wordt samen met betrokken partners opgetrokken in het project spoorverbinding Nedersaksenlijn. In het project Rheine-Nordhorn-Coevorden-(Emmen), reactivering spoorlijn Neuenhaus-Coevorden voor reizigersvervoer blijven we actief betrokken. Het onderzoek voor een spoorverbinding tussen Coevorden en Hoogeveen wordt gestart.

De activiteiten vanuit het programma Verkeerseducatie worden uitgevoerd. Gewerkt wordt aan het realiseren van herkenbare schoolomgevingen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat mobiliteit anders, slimmer en duurzamer moet. Hierbij moet goed gekeken worden naar welke mobiliteitsmaatregelen een positief effect hebben op het klimaat. Te denken valt aan maatregelen rondom Zero Emissie, (elektrische) deelauto's, laadpalen en ons eigen wagenpark. Deze maatregelen dienen opgenomen te worden in een RMP Drenthe, een regionaal mobiliteitsplan. Dit plan wordt begin 2022 vastgesteld. De uitvoering van het RMP vraagt capaciteit en middelen.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Zuidelijke ontsluitingsweg

Omschrijving (toelichting)

Het bestemmingsplan "Zuidelijke Ontsluitingsweg" is onherroepelijk. In 2021 is gestart met het traject om te komen tot een spoedige aanbesteding en gunning van het project. De aannemer start in het eerste halfjaar van 2022 met de realisatie van het tracé. Met de zuidelijke ontsluitingsweg wordt een wegverbinding gerealiseerd vanaf de aansluiting N34/Klooster tot en met de Hulteweg.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2023

Zuidelijke rondweg

Omschrijving (toelichting)

In 2021 is gestart met het onderzoek naar de planologische haalbaarheid van de Zuidelijke Rondweg Coevorden. Het betreft hier een onderzoek naar een beoogde wegverbinding tussen de (te bouwen) rotonde Hulteweg (Leeuwerikenveld II/Coevorden) en de Brookdiek

(Europark/Duitsland). Op basis van de uitkomsten worden tevens de kansen en risico's in beeld gebracht. De resultaten van het onderzoek zijn in 2022 bekend.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Wat willen wij bereiken?

Goede digitale bereikbaarheid

Wij geven ruimte aan en ondersteunen goede initiatieven op het gebied van snel internet in het buitengebied door het bewonersinitiatief dat daarvoor is gestart te faciliteren.

Activiteiten

Aanleg glasvezelnetwerk

Omschrijving (toelichting)

Glasvezel Zuidenveld BV is gestart met de aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van onze gemeente. Eind 2021 zal het project worden afgerond. Onze rol hierin beperkt zich tot het verlenen van de vergunning voor het leggen van kabels in de grond welke ons eigendom is en het toezicht hierop. Als aandeelhouder hebben wij met alle partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheden en zekerheden via aktes en overeenkomsten vastgelegd. De aanleg van de hoofdinfrastructuur is inmiddels afgerond.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Einddatum: 31-12-2022

Wat willen wij bereiken?

Omgevingswet: meer eigen ruimte creëren voor initiatieven en lokaal maatwerk

Wij werken aan een goede invoering van de Omgevingswet. Wij voldoen (in ieder geval) aan de wettelijke verplichtingen, maar gebruiken de invoering van de wet vooral om een aantal onderliggende doelstellingen te realiseren:

- meer afwegingsruimte; eigen ruimte voor het afwegen van de wenselijkheid van een initiatief of ontwikkeling;
- transparantere regelgeving; onze inwoners en initiatiefnemers weten waar ze aan toe zijn;
- snellere besluitvorming; kortere procedures en meer afstemming en participatie aan de voorkant van plannen en initiatieven;
- integrale benadering; we maken een omgevingsvisie waarin alle relevante onderwerpen voor de fysieke leefomgeving in onderling verband worden meegenomen.

Activiteiten

Inrichting werkprocessen vergunningverlening mbv digitaal stelsel omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

We richten de werkprocessen in op basis van de vereisten van de omgevingswet. Deze eisen zijn in verschillende opzichten anders dan onder de Wabo: andere termijnen, (op onderdelen) andere aspecten waarop getoetst wordt, betere afstemming met onze ketenpartners, andere instrumenten etc. De werkprocessen zijn belangrijk onderdeel voor aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), naast een goede digitale ontsluiting van perceelsgebonden geldende regelingen. Dit moment wordt tevens aangegrepen om verschillende verbeterpunten in met name onze huidige informatiesituatie aan te pakken. Bij de inrichting hiervan wordt actief samengewerkt met de gemeente Borger-Odoorn en de RUD. De activiteit is gericht op het tijdig gereed hebben voor de invoeringsdatum van de Omgevingswet. Zodat er een periode is waarin ervaringen kunnen worden opgedaan voordat we formeel "live" gaan.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Startdatum: 01-04-2021 Einddatum: 30-09-2022

Omgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

De omgevingsvisie is het integrale beleidsdocument voor de fysieke leefomgeving. Het jaar 2021 is gebruikt voor het inhoudelijke werk, communicatie en participatie. In 2022 zullen de formele stappen worden gezet (besluitvorming en inspraak) die nodig zijn om tot vaststelling van dit document te komen.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Pilot omgevingsplan binnenstad Coevorden

Omschrijving (toelichting)

Met de pilot Omgevingsplan Binnenstad worden de volgende doelen nagestreefd:

1. Het biedt het nieuwe planologisch-juridische kader voor de ontwikkelingen in de binnenstad;
2. Het biedt de mogelijkheid om ervaringen op te doen met dit nieuwe instrument, zodat we goed voorbereid de stap naar het gemeentebrede omgevingsplan kunnen zetten.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	24,0%
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2020	1,2

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Ruimtelijke ontwikkeling	195	66	66	66
Wonen en leefomgeving	702	268	217	211
Bouwvergunningen	120	120	120	120
Grondexploitatie	3.144	3.618	4.628	2.124
Centrumplan Coevorden	435	431	427	423
Mobiliteit	59	59	59	59
Structuur en ontwikkelplannen	94	94	94	94
RSP	338	201	201	201
Vastgoed	5.058	5.213	5.128	5.110
Totaal Lasten	10.144	10.068	10.939	8.407
Baten				
Ruimtelijke ontwikkeling	101	101	101	101
Wonen en leefomgeving	649	214	163	158
Bouwvergunningen	1.021	1.021	1.021	1.021
Grondexploitatie	3.144	3.618	4.628	2.124
Centrumplan Coevorden	0	0	0	0
Mobiliteit	0	0	0	0
Structuur en ontwikkelplannen	91	91	91	91
RSP	160	0	0	0
Vastgoed	1.325	1.448	1.325	1.386
Totaal Baten	6.490	6.493	7.329	4.880
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-3.654	-3.575	-3.610	-3.527
Begroot resultaat	-3.654	-3.575	-3.610	-3.527

Programma 4 | Openbare ruimte

Bestuurlijke hoofdlijnen

Onderzoek toekomstbestendig werken in de openbare ruimte

In 2022 wordt het onderzoek "Toekomstbestendig werken in de openbare ruimte" afgerond. De consequenties voor de lange en de korte termijn zullen in beeld worden gebracht. Eind 2022 willen wij een goed beeld hebben van de toekomstige bedrijfsvoering en de daarbij horende huisvestingsbehoefte.

Actualisatie beleidsplannen

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de openbare ruimte zoals innovatie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit maar ook de ongewenste ontwikkelingen van invasieve exoten, de eikenprocessierups etc. vragen aandacht voor het actualiseren van de relevante beleidsplannen.

Groenonderhoud

Het openbaar groen wordt nu in nagenoeg de hele gemeente onderhouden op beeldkwaliteitsniveau C. Het visuele beeld dat bij dit beeldkwaliteitsniveau C hoort is sober en kenmerkt zich door enige mate van verrommeling en ongemakken in de technische kwaliteit van de openbare ruimte. Door herinrichting van plantvakken is getracht het onderhoudsbeeld acceptabel te houden.

De investeringen die we hebben gedaan in de leefomgeving (centrumplan en RSP) maakt een heroverweging van het onderhoudsniveau wenselijk. Met de dorpen en wijken gaan we in gesprek over knelpunten in het groenonderhoud. In samenspraak met de wijken en dorpen gaan we zoeken naar passende oplossingen en kansen binnen de doelstellingen op klimaatadaptie en biodiversiteit.

Afvalbeheer

Bij de implementatie van diverse maatregelen, zoals genoemd in de vastgestelde routekaart, om de VANG doelstelling te halen speelt AREA een rol. Wij zijn opdrachtgever en aandeelhouder van AREA. In 2022 gaat de rekenkamer onderzoek doen naar de afvalstoffeninzameling.

Beleidskaders

Voor onze openbare ruimte zijn de volgende documenten van belang:

- Bestuurlijke notitie Duurzaam Groenonderhoud Coevorden
- Beleidsplan Openbare verlichting
- Bestuurlijke notitie wegenonderhoud 2017-2021
- Duurzaamheidsvisie

Wat willen wij bereiken?

Duurzaam afvalbeheer

We stimuleren het scheiden van afval zo veel mogelijk en willen echt een gedragsverandering bij onze inwoners realiseren. We willen de hoeveelheid (grof) huishoudelijk restafval per inwoner terugbrengen naar 100 kilo per jaar en het afvalscheidingspercentage verbeteren naar minimaal 75%. Om dit te kunnen realiseren is bewustwording op het gebied van afvalscheiding van groot belang. Om te komen tot een duurzaam afvalbeheer werken we aan de volgende resultaten.

Activiteiten

Realisatie VANG-doelstellingen

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 is de routekaart voor het behalen van de VANG-doelstellingen vastgesteld. De doelstelling van maximaal 100 kg restafval per inwoner is geen einddoel, maar een richtpunt. Het is een tussendoel in de transitie naar een circulaire economie zonder afval. Om de doelstelling voor het restafval te kunnen halen zijn aanpassingen in het huidige systeem van inzameling nodig. De maatregelen die daarvoor nodig zijn, worden ter vaststelling aangeboden. Dit betreft aanpassing van het oud papier en karton (OPK) inzamelsysteem, de milieustraten en afzonderlijke luier- en incontinentiemateriaal inzameling.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2024

Wat willen wij bereiken?

Een prettig woonklimaat

Door extra inspanningen te verrichten op de inrichting van openbare wegen, civiele kunstwerken, openbaar groen en openbare verlichting zetten we in op het verbeteren van het woonklimaat. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Activiteiten

Begraafplaatsenbeleid

Omschrijving (toelichting)

Gemeente Coevorden wil een integraal begraafplaatsenbeleid voor alle begraafplaatsen. Het begraafplaatsenbeleid is in concept gereed en zal in 2022 ter vaststelling worden aangeboden. De waardering en inventarisatie van de begraafplaatsen in Coevorden, Schoonoord en Oosterhesselen zijn gereed en de uitkomsten hiervan geven input voor het begraafplaatsenbeleid. De personele gevolgen die hiermee gemoeid zijn met de daarbij behorende financiële consequenties worden inzichtelijk gemaakt. Om het nieuwe beleid volgens de wettelijk normen te kunnen uitvoeren zal dit met name gevolgen hebben voor de begraafplaats administratie.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 30-06-2022

Biodiversiteit

Omschrijving (toelichting)

Zoals overeengekomen in het raadsakkoord 2018-2022 gaat de Gemeente Coevorden verder aan de slag met duurzaamheid. Als onderdeel hiervan willen wij de komende jaren de biodiversiteit nog meer stimuleren. Onze inspanningen in het reguliere onderhoud om de biodiversiteit te stimuleren staan in het in het 2019 vastgestelde bermbeheerplan. Dit bermbeheerplan is de afgelopen jaren verder geïmplementeerd en worden sinds 2021 alle bermen natuur technisch onderhouden. Gelijktijdig lopen nog de pilots om de diversiteit te monitoren. De monitoring wordt uitgevoerd in samenwerking met vrijwilligers en de resultaten zijn bemoedigend. Daarnaast hebben wij aandacht voor het bevorderen van de biodiversiteit bij diverse plannen en ambities.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Klimaatadaptatie

Omschrijving (toelichting)

In het kader van de klimaatadaptatie is de stresstest uitgevoerd in samenwerking met de partners van het Samenwerkingsverband Noordelijke Vechtstromen. Door corona is de ambitie om de dialoog met de bewoners en bedrijven in 2021 te voeren uitgesteld. Dit wordt in 2022 opgepakt. Inmiddels zijn een aantal knelpunten in het kader van klimaatadaptatie reeds opgenomen in het nog vast te stellen verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP).

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Wat willen wij bereiken?

Een veilige woonomgeving

Voor het opstellen en het uitvoeren van ons integrale veiligheidsbeleid gaan wij in overleg met wijken en dorpen en maken waar mogelijk gebruik van hun visies. In het beleid zal de nadruk liggen op preventie. Ook handhaving heeft prioriteit daar waar de risico's of de ervaren overlast het grootst is. Ondermijning krijgt prominenter aandacht.

Activiteiten

Aanpak ondermijning

Omschrijving (toelichting)

De urgentie van de aanpak van ondermijning is een organisatie breed aandachtspunt. Daartoe is een gemeentelijke casustafel ingericht waarbij signalen van ondermijning inhoudelijk worden opgewaardeerd. Hierbij wordt de beschikbare informatie in de systemen en in de hoofden van de collega's gebruikt. De bruikbare signalen worden na opwaardering lokaal opgepakt of worden bij het RIEC Noord aangemeld voor onderzoek.

Daarnaast zijn belangrijke gemeentelijke systemen niet aan elkaar gekoppeld en wordt bij afwijkingen geen signaal gegeven. Dat maakt dat bij voorbeeld een drugsclub niet tijdig gezien wordt, omdat de leegstand van een pand vanuit de systemen niet automatisch zichtbaar wordt. Dit maakt dat de gemeente op dit moment kwetsbaar is in haar informatiepositie en lopen wij hierdoor onnodig financieel risico. Het opvolgen van de signalen vraagt om capaciteit van gekwalificeerd personeel om tot daadkrachtig optreden te kunnen komen. Het investeren in opsporingscapaciteit is op termijn goedkoper dan het achteraf aanpakken van ondermijnende criminele activiteiten.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Integraal Veiligheidsbeleid

Omschrijving (toelichting)

Om tot een nieuw Integraal Veiligheidsplan (IVP) te komen is een plan van aanpak opgesteld en vastgesteld. Mede in samenspraak met de nieuwe burgemeester en de beperkte beschikbare capaciteit zal de start en het tempo van uitvoeren worden bepaald.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

VTH

Omschrijving (toelichting)

In 2022 wordt het VTH beleid herzien. Deze herziening is onder ander nodig om aan te sluiten bij de Omgevingswet. Het VTH beleidsinstrument, de zogenoemde Big 8, wordt verankerd in onze inrichting. Hiervoor is het van belang dat we onze basis op orde brengen en achterstanden wegwerken (informatie en systemen). De inrichting wordt zodanig dat we in staat zijn om de cadans van de P&C cyclus te volgen. Daarnaast zijn we in staat om te rapporteren op behaalde resultaten (outcome wat hebben we bijgedragen aan de gestelde doelen) en voldoen we aan de eisen van het IBT (Inter Bestuurlijk Toezicht).

Met een gewijzigde en aangepaste inrichting en informatiepositie zijn we in staat om efficiency winst te behalen en met een verbeterde informatievoorziening kunnen we voldoen aan de eisen voor het DSO (digitale stelsel omgevingswet). Daarnaast draagt een verbeterde informatiepositie bij aan onze digitale dienstverlening.

Wat willen wij bereiken?

Energieneutraal in 2040

In 2040 willen wij een energieneutrale gemeente zijn. Dit is een grote opgave die wij integraal moeten aanpakken. In 2020 zijn een aantal onderzoeken van start gegaan, die vertaald zijn in het Programma Duurzaamheid, in 2022 gaan we daar concreet mee aan de slag. Vanuit de Regionale Energiestrategie starten we het proces rondom de warmtetransitievisie en werken wij verder aan een pilot voor een energieneutrale wijk of dorp.

Activiteiten

Duurzaamheidsvisie

Omschrijving (toelichting)

De uitvoering van de ambities uit de duurzaamheidsvisie zijn op diverse plekken in deze begroting verwoord. De samenhang wordt bewaakt binnen het programma Duurzaamheid. Hiervoor wordt eind 2021 en 2022 de duurzaamheidsindex opgesteld. Op deze wijze moet duidelijk zijn of de uitvoering voldoende bijdraagt aan de gestelde ambities.

Eind 2021 en in 2022 worden bewustwordingsstrategieën opgesteld en uitgevoerd om de betrokkenheid van inwoners, bedrijven en instellingen en eigen medewerkers te vergroten. Daarbij worden aan de gemeenteraad keuzes voorgelegd over de wijze waarop inwoners worden gefaciliteerd. Hier worden ook mogelijkheden als het revolverend fonds en ondersteunen bij het vergroenen van terreinen in de afwegingen meegenomen. Dit hangt onder andere samen met beschikbare middelen en met mogelijkheden die het Rijk en de provincie al bieden en waar we als gemeente op kunnen aansluiten of gebruik van kunnen maken.

Voor het kunnen uitvoeren van de ambities zijn extra middelen nodig. Zie hiervoor de kop Duurzaamheid in het hoofdstuk Ambities en ontwikkelingen.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Pilot energieneutrale wijk/dorp

Omschrijving (toelichting)

Er vindt overleg plaats over het indienen van een nieuw, tweede subsidieverzoek met Duurzaam Dalen voor de Proeftuin AardgasVrije Wijken. Als dit wordt toegekend start de uitvoering hiervan in 2022. Als dit niet wordt toegekend, wordt afgestemd over een alternatief plan. Of dit mogelijk is hangt af van de beschikbare capaciteit en middelen.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Regionale Energie Strategie

Omschrijving (toelichting)

In 2022 wordt de Regionale Energiestrategie uitgevoerd. Voor Coevorden betekent dat vooral inzet op het opwekken van energie door Zon op daken. De opgave voor ruim 40 MW aan windenergie en 100 ha aan zonneparken is al gerealiseerd of vergund. De werkzaamheden rond de Zonneroute A37 worden verder uitgevoerd. Ook wordt er ingezet op het waar mogelijk ondersteunen van lokale initiatieven. Er wordt een plan opgesteld om middelen die bij de provincie beschikbaar zijn gesteld vanwege onze inzet op windenergie vrij te maken voor inzet in de gemeente Coevorden.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Warmtevisie

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 wordt de Transitievisie Warmte aan de gemeenteraad voorgelegd. Afhankelijk van besluitvorming over de Transitievisie wordt vanaf 2022 verkend op welke wijze en met welke gebieden Wijkuitvoeringsplannen kunnen worden opgesteld om de transitie vorm te geven. Hierbij wordt, conform de vastgestelde Regionale Energiestrategie, uitgegaan van de mogelijkheid om als pandeigenaren keuzes te maken tussen de te nemen maatregelen en in de fasering. Het verkennen en opstellen wordt gefaseerd om eerst ervaring op te doen en deze ervaringen vervolgens in meer gebieden toe te passen. Het verkennen, opstellen en uitvoeren van de plannen vraagt capaciteit in de organisatie. Door eerst te starten met de verkenning en waar passend uitvoering in een beperkt aantal gebieden wordt duidelijk hoeveel en welke capaciteit in de toekomst nodig is.

Portefeuillehouder

J. Huizing

Einddatum: 31-12-2022

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2019	173,0
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2020	2,3
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2020	3,7
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2020	5,7
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2020	0,7

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Bovengrondse infrastructuur	3.380	3.348	3.417	3.409
Groen en landschap	930	764	764	764
Afvalverwijdering en -verwerking	3.714	3.714	3.714	3.714
Riolering	2.477	2.513	2.576	2.576
Milieu	346	346	346	346
Begraafplaatsen	292	292	289	289
Heffingen	0	0	0	0
Totaal Lasten	11.138	10.976	11.106	11.098
Baten				
Bovengrondse infrastructuur	67	67	67	67
Groen en landschap	53	53	53	53
Afvalverwijdering en -verwerking	554	554	554	554
Riolering	0	36	99	99
Milieu	70	70	70	70
Begraafplaatsen	2	2	2	2
Heffingen	8.307	8.307	8.307	8.307
Totaal Baten	9.051	9.087	9.150	9.150
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.087	-1.889	-1.956	-1.948
Begroot resultaat	-2.087	-1.889	-1.956	-1.948

Programma 5 | Bestuur en Organisatie

Bestuurlijke hoofdlijnen

Het jaar 2022 wordt een bijzonder jaar! Iedereen mag in maart weer naar de stembus om een nieuw gemeentebestuur te kiezen. Het einde van een bestuursperiode is een moment om te kijken waar we staan als organisatie en wat voor ontwikkelingen er spelen. In de afgelopen bestuursperiode was er, onder andere door de verbeterde financiële situatie, meer mogelijk. Het aantal ambities nam toe. Waar we in de vorige bestuursperiode nog hebben geschrapt in beleidscapaciteit, is er nu een tekort aan beleidsmatige functies in de organisatie. We hebben moeite om in te kunnen spelen op de ambities die er liggen.

Tegelijkertijd ontstaan er andere type opgaven die vragen om een andere manier van werken. Daarbij is de doorontwikkeling van projectmatig en programmatisch werken een aandachtspunt. Dat geldt ook voor de 'digifitheid' van de organisatie. Ontwikkelingen op het gebied van technologie gaan razendsnel en de vaart is er nog niet uit. Met name de digitale transformatie is een 'game-changer'. Het vraagt om een andere manier van kijken naar hoe we werken en veranderen, naar integrale dienstverlening, naar klant- en informatiegedreven werken en beleid. Naar stroomlijning en efficiënter werken, zonder onze maatschappelijke rol uit het oog te verliezen. Het vraagt om een organisatie die meer 'digifit' is dan we nu zijn.

Het komende jaar gebruiken we om te investeren in een solide basis. Om toe te groeien naar een pro-actieve eerste overheid. We staan stil bij wat voor type organisatie nodig is om in te kunnen spelen op bovenstaande ontwikkelingen. Daarbij houden we rekening met de krappe arbeidsmarkt. Het is meer dan ooit belangrijk om een aantrekkelijk werkgever te zijn. Om medewerkers te binden en te boeien. Eind 2021 is ons werkconcept Werken Beweegt herijkt. Eventuele aanpassingen in het concept en werkomgeving worden in 2022 geïmplementeerd. Dit met als doel dat medewerkers goed worden ondersteund in hun werk en we een aantrekkelijk werkgever blijven.

Als organisatie hebben we in de afgelopen twee bestuursperiodes grote stappen gezet als het gaat om een andere manier van werken. Verbindend Besturen zit inmiddels grotendeels in ons dna. Waar we ons voorheen grotendeels als bepaler opstelden bij vraagstukken die binnenkwamen, bepalen we inmiddels per geval hoe we verbindend besturen en samenwerken in een situatie toepassen. De ene keer begint het bij de vraag van onze inwoners, de andere keer hebben we zelf een initiatief waar inwoners zich betrokken bij voelen of een belang in hebben. Ook is onze rol ook niet altijd dezelfde. Soms zijn we sturend. Bijvoorbeeld als er weinig ruimte is voor het maken van keuzes. Soms staan we aan de zijlijn. We geven dan ruimte aan een inwoners-initiatief. En alles daartussen. We vinden het belangrijk om duidelijk te zijn welke invloed inwoners kunnen hebben. En hen deze invloed dan ook werkelijk te geven. Bij elk groter vraagstuk of idee bepalen we bij de start hoe we de samenwerking vorm geven. Dat doen we samen met de betrokken inwoners en partners. Daarbij willen we nog meer gebruik maken van de kennis en kunde die in de samenleving aanwezig is.

In 2022 introduceren we hulpmiddelen om samenwerken vorm te geven. Door vooraf over vragen na te denken. Zoals over de ruimte die er is voor samenwerking en welke keuzes er zijn, wie er moeten worden betrokken, welke rol iedereen heeft, enz. We willen hierbij gebruik maken van voorbeelden uit de praktijk en maken daar een film van. Daarnaast zetten we de vragen in een handig overzicht, die iedereen die een project of activiteit start kan gebruiken.

Beleidskaders

Voor ons bestuur en de organisatie zijn de volgende documenten van belang:

- Buitenspel
- Subsidieregeling Stimuleringsfonds dorpen en wijken, opgenomen in paragraaf 4.2 van het uitvoeringsbesluit ASV.
- Raadsakkoord Samen Levend
- Regionale beleidsagenda Zuidoost-Drenthe
- Kadernota integriteit Coevorden 2016
- Beleidsindicatoren Bestuur en Organisatie
- Strategische agenda 2019-2022

Wat willen wij bereiken?

Echt goed worden in Verbindend Besturen

In onze visie op onze rol als gemeente en vanuit de gedachte van verbindend besturen kiezen wij ervoor om per thema en per onderwerp onze rol te bepalen. Soms nemen wij het initiatief en soms komt het initiatief uit de samenleving. De ene keer zijn wij coördinerend of maken de uiteindelijke keuze, de andere keer ligt de coördinatie en de keuze meer in de samenleving. En vaak er ergens tussenin. Medewerkers schakelen tussen deze rollen. Ze weten de rol te vervullen als partner, beslisser, regisseur, expert, of kijken op afstand mee. Gericht op het realiseren van het initiatief en rekening houdend met individuele belangen en het algemeen, maatschappelijk belang. Gebiedscoördinatoren hebben een belangrijke rol in het signaleren, informeren, verbinden en soms zelfs regisseren van vraagstukken uit de samenleving. Aanbevelingen uit 'Buiten-Spel' bieden mogelijkheden om de verbinding en samenwerking nog beter vorm te geven. Vanuit de doelstellingen van onze organisatieontwikkeling werken wij aan:

- Rolbewustheid bij medewerkers; die van partner, regisseur, expert of juist op afstand;
- Vraaggericht werken binnen de kaders van wet- en regelgeving en met de verantwoordelijkheid voor het algemeen belang;
- Interne en externe samenwerking.

Activiteiten

Coevorden Verbindt: onze Visie

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Startdatum: 01-11-2020 Einddatum: 30-09-2021

Gebiedskompas

Omschrijving (toelichting)

In 2021 ronden we de pilot voor de gebiedsagenda af. De leerpunten en aanbevelingen uit de pilot betrekken we bij de gewenste doorontwikkeling van het gebiedsgericht werken en de meerwaarde die een gebiedskompas hierbij kan hebben.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Einddatum: 31-12-2021

Samenwerken wijken en dorpen

Omschrijving (toelichting)

In de subsidieregulering sluiten we samenwerking niet uit. We juichen samenwerking toe. We kennen op dit onderwerp ook geen bonus toe. In voorkomende gevallen proberen we wel de verbinding te leggen tussen dorpen met vergelijkbare problematiek/interesses. Echter op dit punt zien we ook dat veel dorpen en wijken toch nog vaak zelf de regie willen houden over een activiteit. In 2022 proberen wij de samenwerking wederom te stimuleren.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Stimuleringsfonds

Omschrijving (toelichting)

De doelstelling van voorgaande jaren blijft ongewijzigd. Uit de onlangs gehouden enquête en de thema-avond met de raad komen een aantal zaken naar voren die om aanscherping vragen of om verheldering. De lijn blijft ongewijzigd, ondersteuning van groepen inwoners om de leefbaarheid en de sociale verbinding te bevorderen. Instrumenten zijn wijkbudget en projectsubsidie. Ook in 2022 zijn communicatie, representativiteit van de belangenorganisaties en draagvlak/betrokkenheid, rol vakjury een belangrijk punten van aandacht. Met MWC en in gesprek met inwoners proberen wij deze doelstellingen in te vullen.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Wat willen wij bereiken?

Inspraak jongeren

We bevorderen en stimuleren de brugfunctie van de Jongerenraad tussen de gemeente en de jongeren in de gemeente.

Activiteiten

Betrekken Jongerenraad

Omschrijving (toelichting)

We gaan in gesprek met en vragen advies aan de jongerenraad over ontwikkelingen in de gemeente Coevorden die voor jongeren van belang zijn. Voorbeelden daarvan zijn de nieuwe huisvesting van De Nieuwe Veste, de Woonvisie en een ontmoetingsplek voor jongeren. In 2022 worden keuzes gemaakt over de manier waarop de jongerenraad ondersteunt kan worden bij een goede invulling van haar rol.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Wat willen wij bereiken?

Passende dienstverlening

Wij zijn als gemeente de eerste overheid en willen nabij, toegankelijk en gemakkelijk benaderbaar zijn voor iedereen, ook voor inwoners die minder digi-vaardig zijn. Een nabije, toegankelijke en gemakkelijk benaderbare overheid en een inclusieve samenleving sluiten aan bij Coevorden Verbindt, één van de speerpunten uit de strategische agenda.

Wat betekent dit voor onze dienstverlening? Hoe ziet goede dienstverlening er bij onze gemeente uit; ook als we, bijvoorbeeld vanuit wet- en regelgeving of vanuit het algemeen belang, niet meewerken aan een verzoek? Wat voor afspraken maken we over wat goede dienstverlening is? Hoe zetten we in op kanaalsturing, passend bij Coevorden Verbindt? Waar valt winst te behalen, met name als het gaat om het leveren van onze standaardproducten? Dat zijn de vragen die centraal staan bij het (continue) verbeteren van onze dienstverlening.

Activiteiten

Implementatie Wet Open Overheid

Omschrijving (toelichting)

Het wetsvoorstel Wet open overheid (Woo) is de opvolger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet is bedoeld om overheden meer transparant te maken en deze wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk wordt. Het grootste verschil met de huidige Wob is dat de Woo ons ook verplicht om bepaalde informatie actief openbaar te maken. Actief openbaar maken kan alleen als de informatiehuishouding op orde is. Dit betekent dat wij inzichtelijk moeten hebben wat wij allemaal actief openbaar moeten maken. Daarnaast zijn wij aan het onderzoeken of wij de elektronische bewaaromgeving waar wij bij zijn aangesloten hiervoor kunnen gebruiken én hoe wij de stukken het beste kunnen anonimiseren. De Woo treedt naar alle waarschijnlijkheid 1 januari 2022 in werking.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Startdatum: 01-01-2022 Einddatum: 31-12-2022

Interne dienstverlening

Omschrijving (toelichting)

De projectgroep Werken Beweegt is in 2021 gestart met een herijking van ons werkconcept Werken Beweegt. Dit met als doel dat ons werkconcept onze dienstverlening en beleidsvorming optimaal ondersteunt én om een aantrekkelijk werkgever te blijven, nu en in de toekomst. Eind 2021 zijn de resultaten van deze herijking bekend. Indien noodzakelijk worden aanpassingen aan onze werkomgeving die voortkomen uit deze herijking in 2022 uitgevoerd waarbij duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt is.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Einddatum: 31-12-2022

Verbetering online dienstverlening

Omschrijving (toelichting)

Het project online dienstverlening is op dit moment nog in volle gang. Eind 2021 leveren we een nieuwe geactualiseerde en volledig digitaal toegankelijke website www.coevorden.nl op, inclusief een groot aanbod digitale producten en diensten. In 2022 bevinden we ons in de afrondende fase van het project waarin we met name de focus hebben op de nazorg rondom de nieuwe website en de borging van online dienstverlening in de organisatie. Dit laatste doen we onder andere door een online team in werking te stellen. Dit team draagt na het project de verantwoordelijkheid voor beheer en doorontwikkeling van onze online dienstverlening.

Portefeuillehouder

R. Bergsma

Startdatum: 01-04-2020 Einddatum: 31-03-2022

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,85
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2022	7,47
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2022	683,02
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom		
	+ totale kosten inhuur externen	2022	5,58%
Overhead	% van totale lasten	2022	10,07%

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	3.520	3.520	3.520	3.473
Gemeenteraad en commissies	756	731	731	731
Burgemeester en wethouders	818	818	818	818
Bestuurlijke samenwerking	310	310	310	310
Burgerzaken	282	282	337	337
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	610	610	610	610
Bedrijfsvoering	27.748	27.909	27.652	27.644
Totaal Lasten	34.044	34.179	33.977	33.921
Baten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	48	48	48	48
Gemeenteraad en commissies	0	0	0	0
Burgemeester en wethouders	110	110	110	110
Burgerzaken	343	333	443	438
Bedrijfsvoering	65	63	63	63
Totaal Baten	566	554	664	659
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-33.478	-33.625	-33.313	-33.262
Begroot resultaat	-33.478	-33.625	-33.313	-33.262

Programma 6 | Financiering en dekkingsmiddelen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Wij zijn financieel gezond en dat willen we blijven. Door onze begrotingsdiscipline in de afgelopen jaren hebben wij een meerjarig sluitende begroting die structureel en reëel in evenwicht is. Daarbij zijn ook onze reserves op peil. Als gemeente hebben wij ambities en zien wij ontwikkelingen op ons afkomen die financieel beslag vragen. Mede daarom blijven wij behoedzaam, maar realistisch begroten, zodat er ruimte blijft voor nieuw beleid en om onvoorziene zaken en tegenvallers op te kunnen vangen. In het hoofdstuk met ambities laten wij concrete ambities zien, waarvoor wij binnen deze begroting dekking vragen.

De herverdeling van het Gemeentefonds zou in 2021 ingaan, maar is uitgesteld. Per 1 januari 2023 zal de nieuwe werkwijze na verwachting in werking treden. Voor Gemeente Coevorden zien wij in de laatst gepubliceerde voorstellen geen negatieve uitkomsten, zoals uit eerdere onderzoeken bleek. Uit de meest recente publicatie in de zomer van 2021, is het verwachte herverdeeleffect voor onze gemeente positief, met een effect tussen de € 0 en € 25 per inwoner. Dit betekent dat er financieel gezien op dit moment nagenoeg geen risico's zijn. Uiteraard blijven wij vinger aan de pols houden en ons via de diverse (online) informatiesessies informeren. Ook hebben wij zitting in de werkgroep van de VDG die zich richt op de belangen voor Drentse Gemeenten.

In de arbitragezaak tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is door de arbitragecommissie uitspraak gedaan over de middelen die gemeenten ontvangen voor de uitvoering van de Jeugdzorg. Het Rijk dient gemeenten te compenseren voor het tekort. De VNG gaat er van uit dat het Rijk de uitspraak van de arbitragecommissie integraal overneemt. Een nieuw kabinet neemt hierover een besluit. Een voorlopige verdeling van de middelen over de gemeenten is wel bekendgemaakt. Het zijn forse extra middelen die ons helpen om financieel gezond te blijven. Wij hebben in de afgelopen jaren meerdere malen tekorten op de uitvoering van deze taken uit de algemene middelen gedekt. Landelijk zijn afspraken gemaakt over de financiële verwerking van deze voorlopige middelen. Vanuit het voorzichtigheidsprincipe hebben het Rijk, de provincies en de gemeenten afgesproken dat

75% van het bedrag mag worden opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit hebben verwerkt in de begroting. Als het nieuwe kabinet een besluit neemt en het bedrag definitief is, volgt er mogelijk nog € 700.000 aan extra middelen. Dit is de voorzichtigheidsmarge van 25%. Voor het jaar 2022 mag het volledige bedrag worden opgenomen.

Jaarlijks storten wij € 2 miljoen in de algemene reserve. Door dit bedrag consequent elk jaar te storten, hebben wij een gezonde buffer opgebouwd. Deze buffer, de algemene reserve, is van belang om te kunnen investeren en om risico's af te dekken. De solvabiliteit zal op basis van de huidige prognose zich in de komende vier jaren boven de afgesproken bandbreedte begeven. In deze begroting doen wij geen voorstellen om de structurele storting naar beneden bij te stellen, omdat het financieel perspectief het op dit moment niet vraagt om dit in te zetten. Daarnaast is de ontwikkeling van de solvabiliteit over vier jaar onzeker. Het is afhankelijk van de ontwikkeling van onze vermogenspositie, waaronder het aantrekken van nieuwe langlopende leningen. Daarnaast, maar vooral, willen wij dit structurele bedrag van € 2 miljoen in stand houden om in de toekomst in te kunnen zetten voor ambities met structurele financiële effecten. Wij denken daarbij aan de kapitaallasten van de investering in De Nieuwe Veste, die vooralsnog op € 1,1 miljoen is geraamd, maar bij de daadwerkelijke uitwerking van de investeringen hoger kan zijn. De structurele ruimte die bovenop de € 2 miljoen eventueel beschikbaar is, staat op de stelpost vrije begrotingsruimte.

In het komende jaar verwachten wij een nieuwe langlopende lening van € 5 miljoen aan te moeten trekken. Doordat onze aflossing op bestaande leningen circa € 10 miljoen bedraagt, daalt per saldo ons vreemd vermogen ook verder in 2022.

De tariefdifferentiatie van de Onroerende zaakbelasting (Ozb) is onderwerp van gesprek en monitoring. In 2019 heeft uw raad besloten om toe te groeien naar een hogere tariefdifferentiatie tussen het Ozb-tarief voor eigenaren van niet-woningen en het Ozb-tarief van woningen. Er was sprake van een tariefdifferentiatie van 102%. Dat wil zeggen dat het tarief voor eigenaren van niet-woningen nagenoeg gelijk was aan het tarief voor woningen. Onze tarieven voor niet-woningen zijn lager dan landelijk en regionaal gemiddeld, het tarief voor woningen is hoger dan gemiddeld. Met de voorgestelde tarieven in de paragraaf lokale heffingen, zetten wij weer een goede stap in de richting van de tariefdifferentiatie. De ontwikkeling van de Woz-waarde speelt hierin een belangrijke rol. De tariefdifferentiatie was in 2021 116%. Dit is in 2022 129%.

Beleidskaders

Voor onze financiering en dekkingsmiddelen zijn de volgende documenten van belang:

- Nota activabeleid;
- Nota financieel beleid;
- Nota grondbeleid;
- Nota lokale heffingen;
- Nota reserves en voorzieningen;
- Nota verbonden partijen;
- Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat willen wij bereiken?

Financieel gezond blijven

Wij willen onze financiële situatie gezond en stabiel houden. Dit doen wij door de algemene reserve te blijven versterken door jaarlijks structureel toe te voegen en incidentele voordelen in deze reserve te storten. Ook willen wij onze minimale solvabiliteit van 30% behouden.

Activiteiten

Monitoring financiële kengetallen

Omschrijving (toelichting)

Om financieel gezond te blijven is het belangrijk om te weten hoe we er gedurende het jaar financieel voor staan. Door het monitoren van financiële ratio's houden wij zicht op de ontwikkeling van onze financiële positie. De financiële kengetallen zijn gerelateerd aan de balans en maken wij jaarlijks op bij de jaarrekening. Wij monitoren dan het verloop van deze kengetallen. Gedurende het jaar berekenen wij bij omvangrijke projectvoorstellen, waarbij een beroep wordt gedaan op de algemene reserve, wat de impact van de voorstellen is op de solvabiliteit.

Portefeuillehouder

S. Stegen

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2022

Wat willen wij bereiken?

Passende tarieven

De lokale lastendruk is het bedrag dat inwoners jaarlijks betalen voor de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. We willen de hoogte van die lokale lastendruk laten aansluiten bij het voorzieningenniveau dat we bieden en de lokale lasten beperken als dat mogelijk is. Ook willen we de totale opbrengst van de Ozb met maximaal het inflatiepercentage laten stijgen, voor zover dat mogelijk is.

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2021	€ 856
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2021	€ 908

Wat mag het kosten?

Wij hebben de volgende uitgaven en inkomsten begroot.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Financiering en dividend	240	426	518	518
Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0
Algemene baten en lasten	3.367	2.479	3.461	3.476
Heffing gemeentelijke belastingen	104	104	104	104
Resultaat bestemming	0	0	0	0
Saldo jaarrekening na bestemming	0	0	0	0
Inning gemeentelijke belastingen	118	118	118	118
Totaal Lasten	3.829	3.127	4.200	4.215
Baten				
Financiering en dividend	826	1.012	1.104	1.104
Algemene uitkering gemeentefonds	68.913	66.769	66.836	67.123
Algemene baten en lasten	0	0	0	0
Heffing gemeentelijke belastingen	11.362	11.362	11.362	11.432
Resultaat bestemming	0	0	0	0
Inning gemeentelijke belastingen	55	55	55	55
Totaal Baten	81.156	79.198	79.357	79.714
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	77.326	76.071	75.156	75.498
Begroot resultaat	77.326	76.071	75.156	75.498

Financiële begroting

Samenvatting financieel meerjarenperspectief 2022-2025

Wij hebben de begroting opgebouwd vanuit de Kaderbrief 2022. In de Kaderbrief is een vooruitblik op hoofdlijnen op de financiën in 2022-2025 opgenomen. Deze hoofdlijnen hebben wij nader uitgewerkt in de begroting die voor u ligt. Waar er in de uitwerking verschillen optreden of nieuwe ontwikkelingen hebben voorgedaan, laten wij onderstaand de effecten ten opzichte van de Kaderbrief zien. Het saldo van de voorliggende begroting is in alle jaren positief, met een resultaat van € 1,7 miljoen in 2025.

ACTUALISATIE MEERJARENPECTIEF				
(bedragen x € 1.000)				
	2022	2023	2024	2025
Saldo Kaderbrief 2022	713	-1.609	-2.731	-2.165
Mutaties Programmabegroting 2022				
<i>Ontwikkeling inkomsten</i>				
Septembercirculaire	1.230	1.372	1.270	1.414
Rijksmiddelen Jeugd	479	2.138	2.007	1.850
Belastingen, huren en pachten	106	96	151	216
<i>Ontwikkeling uitgaven</i>				
Loon- en prijsontwikkelingen	-85	-85	-85	-85
Autonome ontwikkelingen	-593	-593	-593	-593
Meerjaren investerings programma	317	131	870	974
Overige ontwikkelingen	40	17	27	109
Saldo mutaties	1.495	3.077	3.647	3.885
Nieuw saldo meerjarenraming	2.208	1.468	916	1.720

In onderstaande hoofdstukken lichten wij de ontwikkelingen toe.

Ontwikkeling inkomsten

Wij hebben de inkomsten voor 2022 geactualiseerd. Dit betreft onder andere de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire. Ook hebben wij de inkomsten uit belastingen en leges geactualiseerd. Onderstaand treft u de ontwikkeling van de inkomsten aan, zoals deze zijn gewijzigd ten opzichte van het beeld dat wij bij de Kaderbrief 2022 hadden.

De septembercirculaire

Meestal verschijnen jaarlijks drie gemeentefondscirculaires: in mei, september en december. De circulaire van mei vertaalt de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september vertaalt de Miljoenennota en de circulaire van december rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af. De septembercirculaire is dus de tweede circulaire van dit jaar.

EFFECTEN SEPTEMBERCIJCLARE				
(bedragen x € 1.000)				
	2022	2023	2024	2025
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	1.165	1.293	1.314	1.486
Nominale ontwikkeling	-	-57	-107	-143
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	26	43	-100	-21
Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Ontwikkeling uitkeringsbasis	151	179	250	179
Hoeveelheidsverschillen	45	71	70	70
WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven	-157	-157	-157	-157
Subtotaal centraal	1.230	1.372	1.270	1.414
Extra middelen Jeugdzorg				
Extra incidentele middelen jeugdzorg	479	-	-	-
Stelpost (75%) incidentele middelen Jeugdzorg	-	2.138	2.007	1.850
Subtotaal extra middelen Jeugdzorg	479	2.138	2.007	1.850
Corona steunpakket				
Lagere apparaatskosten (opschalingskosten)	537	-	-	-
Aanvullend pakket re-integratie bijstandsgerechtigden	31	-	-	-
Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden	92	-	-	-
Gemeentelijk schuldenbeleid	47	-	-	-
Bijzondere bijstand	23	-	-	-
Subtotaal Corona steunpakket	730	-	-	-
Decentrale effecten				
Taakmutaties				
Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz	-34	-30	-28	-28
Landelijke structuur interventieteams	4	4	4	4
Toezicht en handhaving gastouderschap	10	10	10	10
Rijksvaccinatieprogramma HPV mannen	5	5	5	5
Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten jeugdhulp	-14	-	-	-
Uitvoeringskosten SVB PGB trekkingsrechten Wmo 2015	-48	-	-	-
IU/DU/SU				
Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	10	10	10	10
Jeugdhulp kinderen in een AZC	9	9	9	9
Gezond in de stad	97	-	-	-
3D's in het sociaal domein				
Participatie	-11	-18	-24	-31
Subtotaal decentraal	28	-10	-14	-21
Totaal effecten septembercijclaire	2.467	3.500	3.263	3.243

Toelichting op de septembercirculaire

Accressen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt de accresontwikkeling genoemd. In de meicirculaire 2020 is aangekondigd dat de accressen voor de uitkeringsjaren 2020 en 2021 vast te klikken op het niveau dat toen is gepubliceerd. In deze circulaire zijn de accressen vanaf 2022 weer bijgewerkt. Alle jaren vallen positief uit. In alle jaren zijn de hogere accressen het gevolg van hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Ook in de jaren na 2022 is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van uitgaven klimaatmaatregelen, compenseren gedupeerden van de kinderopvangtoeslag, zorg en de EU-afdrachten.

De ontwikkeling van de uitkeringsbasis is positief

In deze circulaire zijn de nieuwe ramingen verwerkt van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. De mutaties worden voornamelijk veroorzaakt door nieuwe landelijke ramingen van de aantallen bijstandsontvangers en de ontwikkeling van de OZB-maatstaven. De jaarlijkse aanpassing van de gewichten van de maatstaf Ozb is doorgevoerd. Dit wordt bepaald door de omvang van de WOZ-waarde en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenoemde rekentarief.

De hoeveelheidsverschillen zijn negatief

Diverse landelijke aantallen zijn neerwaarts bijgesteld. Denk aan minderheden en bijstandsontvangers. Dat heeft een stijging van de uitkering tot gevolg. Dit heeft een positief effect voor onze gemeente en is in deze circulaire verwerkt.

Extra middelen Jeugdzorg

Het kabinet stelt voor 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dat komt bovenop de eerder toegezegde € 300 miljoen voor 2022. Hierin is ook meegenomen dat gemeenten uitvoering geven aan maatregelen die in 2022 een besparing van € 214 miljoen op de jeugdzorguitgaven opleveren. Het kabinet en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben dat met elkaar afgesproken naar aanleiding van het oordeel van de Commissie van Wijzen.

In de Kaderbrief 2022 hebben wij op basis van een aanname een berekening gemaakt welk bedrag dit voor onze gemeente kan zijn. Met dezelfde verdeelsleutel als de eerder toegekende € 300 miljoen betekent de toegekende € 1,3 miljard voor onze gemeente een extra inkomst van circa € 2.487.000. Wij hebben uit voorzichtigheid een marge ingebouwd door in de kaderbrief te rekenen met een bedrag van € 2 miljoen. Onze berekening blijkt juist en het restant € 479.000 nemen wij mee in deze circulaire.

Er is overeenstemming bereikt tussen BZK, FIN, VNG en IPO over de richtlijn voor het ramen van de extra structurele middelen jeugdzorg in de Algemene Uitkering 2022 t/m 2025. Wij mogen een stelpost opnemen ter hoogte van 75% van het bedrag dat door de arbitragecommissie Jeugd is bepaald. Voor de onderbouwing van 75% wordt gerefereerd aan behoedzaamheid en kostenreductie bij gemeenten.

Steunpakket corona

Het volgende compensatiepakket corona is in deze circulaire ook verwerkt. Per saldo ontvangen wij in 2022 een bedrag van circa € 730.000. Dit is inclusief het effect van het opschorten van de opschalingskorting, dit leidt in 2022 tot een voordeel van € 537.000. Wij hebben dit bedrag centraal op een 'stelpost corona' geplaatst. Op deze manier blijft dit bedrag in 2022 gelabeld voor uitgaven voor dit specifieke doel. In 2022 zullen wij met voorstellen komen hoe dit bedrag het beste ingezet kan worden.

Belastingen en leges

In de kaderbrief hebben wij de opbrengsten uit de belastingen en leges verhoogd met 1,4% prijsindex. Dit leidt tot een verhoging van de inkomsten met € 127.000. Dit is de verhoging van de Ozb en forensenbelasting en leidt tot vrije begrotingsruimte. Deze inkomsten zijn een algemeen dekkingsmiddel. Wij hebben ook de huren en pachten met 1,4% prijsindex verhoogd conform de kaderbrief. Hier is een bedrag van € 19.000 mee gemoeid. In de paragraaf lokale heffingen gaan

wij nader in op de ontwikkeling van de tarieven en laten wij een aantal rekenvoorbeelden zien. Ten opzichte van de Kaderbrief doen zich de volgende ontwikkelingen voor.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Toeristenbelasting	-	-	-	70
Leges rijbewijzen en reisdocumenten	56	46	101	96
Leges omgevingsvergunningen	50	50	50	50
	Totaal	106	96	151
			151	216

Toeristenbelasting

Wij hebben met uw raad afgesproken dat wij eens per drie jaar het tarief voor de toeristenbelasting verhogen met € 0,05. Dit in plaats van een jaarlijkse verhoging met de inflatie, die neerkomt op een jaarlijkse stijging van € 0,01 tot € 0,02. Het ingezette ritme betekende en betekent verhogingen in 2016, 2019, 2022, 2025 en zo verder. In de Kaderbrief 2022 heeft uw raad ingestemd met het voorgestelde tarief voor 2022 van € 1,35.

Het tarief stijgt in 2025 weer met € 0,05 naar € 1,40. Dit leidt bij 1,4 miljoen overnachtingen per jaar tot een stijging van de inkomsten in 2025 van € 70.000. Wij gaan bij de opbrengst in de meerjarenbegroting uit van jaarlijks 1,4 miljoen overnachtingen.

Leges Rijbewijzen en reisdocumenten

De verwachting is dat de inkomsten uit de leges voor rijbewijzen en reisdocumenten in de komende jaren hoger zal zijn. Wij baseren ons daarbij op de cyclus van de geldigheidsduur van de documenten. Rijbewijzen zijn bijvoorbeeld 10 jaar geldig. Op basis van de verstrekkingen in de jaren 2012-2015 voorspellen wij de vervanging. Deze prognose leidt tot een voordeel van € 50.000 in 2022 oplopend naar € 100.000 in 2025.

Leges Omgevingsvergunning

Wij verwachten dat de leges voor de omgevingsvergunning jaarlijks € 50.000 meer zijn dan wij nu hebben begroot. Wij baseren ons daarbij op de gerealiseerde aantallen vergunningen in de laatste twee jaren. Die jaren lieten hogere aantallen vergunningen zien met als resultaat aanzienlijke voordelen in de jaarrekening. Wij zijn wel voorzichtig met onze inschatting, omdat in de komende jaren de ontwikkelingen op dit beleidsterrein er toe leiden dat het onzeker is hoe de inkomsten zich meerjarig zullen ontwikkelen. Wij denken daarbij aan de implementatie van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de Omgevingswet.

Ontwikkeling uitgaven

Wij informeren u over de ontwikkeling van de volgende uitgaven:

- Loon- en prijsontwikkelingen;
- Autonome ontwikkelingen;
- Verbonden partijen;
- Meerjaren Investerings Programma;
- Overige ontwikkelingen.

Lonen en prijzen

Loonontwikkeling

Cao

De huidige cao voor gemeenten was op 1 januari 2021 afgelopen. Sinds november 2020 onderhandelden werkgevers en vakbonden over een nieuwe cao. Dat overleg kwam in het voorjaar van 2021 stil te liggen. De gemeentelijke werkgevers, verenigd in de VNG, hebben de vakbonden opgeroepen om zo snel mogelijk na de zomer het cao-overleg te hervatten. Na de zomer hebben de vakbonden de VNG een ultimatum voorgelegd met daarin een loonsverhoging van 3,5% met

ingang van 1 januari 2021 en eenmalige uitkeringen. Op het moment van samenstellen van de begroting 2022 is er nog geen overeenkomst over een nieuwe cao.

Financieel gezien hebben wij wel een bedrag in de begroting opgenomen voor een nieuwe cao. Dat hebben wij vorig jaar zomer al gedaan in de Kaderbrief 2021. Bij het ontbreken van een cao begroten wij een bedrag op basis van het landelijke indexcijfer voor de loonontwikkeling. Voor 2022 en verder hebben wij toen een stijging van 3,1% verwerkt. Dat is een bedrag van € 604.000. Bij de samenstelling van de Kaderbrief 2022 waren er nog geen ontwikkelingen rondom een nieuwe cao. Gezien de stand van zaken voor de zomer, was onze verwachting dat het opgenomen bedrag van € 604.000 voldoende is.

Het gestelde ultimatum van de bonden is met 3,5% en eenmalige uitkeringen hoger dan het percentage van 3,1% dat wij meerjarig hebben afgedekt. De uitkomsten van de gesprekken tussen werkgevers en bonden over dit ultimatum is onzeker. Daarom nemen wij nu geen extra bedrag op in de begroting.

Sociale premies

Wel leiden de sociale premies tot hogere uitgaven vanaf 2022. Het betreft pensioenpremies. Deze zijn inmiddels door het ABP bekendgemaakt. De premies voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen stijgen met 1 procentpunt. Daarvan betalen wij als werkgever ongeveer 70%. De stijging wordt vooral veroorzaakt doordat de te verwachten rendementen lager zijn. Ook stijgen andere pensioenpremies, onder andere voor de tegemoetkoming voor afschaffing van vroegpensioenregelingen. Totaal stijgen de loonkosten voor ons als werkgever met € 85.000.

ONTWIKKELING LONEN EN PRIJZEN				
(bedragen x € 1.000)				
	2022	2023	2024	2025
Sociale premies	-85	-85	-85	-85
Totaal	-85	-85	-85	-85

Autonome ontwikkelingen

De Nieuwe Veste

In de kaderbrief hebben wij het financiële effect van het raadsbesluit van januari 2021 over De Nieuwe Veste verwerkt. Dat betrof een voorlopige kapitaallast van € 1,1 miljoen vanaf 2024 en een dekking in de stelpost vervangingsinvesteringen van € 200.000. Deze verwerking leidde in de kaderbrief tot een uitzet van € 900.000 vanaf 2024.

Deze kapitaallasten zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat het gebouw in 2023 wordt opgeleverd en wij vanaf 2024 beginnen met afschrijven. Momenteel is de globale planning dat de bouw in 2023 start en in 2025 wordt afgerond. Dat betekent dat wij in 2026 beginnen met afschrijven. Dit leidt tot een voordeel in 2024 en 2025. Voor een deel van deze kosten is dekking binnen de stelpost vervangingsinvesteringen. Dit is een bedrag van € 200.000. Wij hebben deze stelpost intact gelaten, zodat deze als dekking kan worden ingezet voor de diverse voorbereidingskosten voorafgaand en tijdens de bouwfase.

Ontwikkeling kosten uitvoering Jeugdzorg

Dit voorjaar hebben wij voor de samenstelling van de Kaderbrief 2022 een calculatie gemaakt van de verwachte kostenontwikkeling in het sociaal domein. Op basis daarvan hebben wij de contractueel vastgelegde prijsindexatie bij zorgaanbieders in de kaderbrief opgenomen. Wij hebben voor deze Programmabegroting 2022 met de meest actuele cijfers tot en met september een prognose van de kostenontwikkeling doorgerekend. Daarbij zien wij een forse volumetoename in de Jeugdzorg. Dit leidt tot extra uitgaven tot een bedrag van € 790.000. Het structurele effect van deze nieuwe instroom is onzeker. Wij ramen daarom niet het volledige bedrag als structurele extra uitgaaf, maar 75% van dit bedrag. Dat is € 593.000.

Hier ligt de verbinding met de extra middelen Jeugd uit de arbitragezaak. Daaruit ontvangen wij nu

€ 479.000 aan extra middelen.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Jeugdzorg	-593	-593	-593	-593
Totaal	-593	-593	-593	-593

Verbonden partijen

Wij hebben de financiële vertaling van de kaderbrieven en ontwerpbegrotingen van onze verbonden partijen verwerkt zoals wij deze in de Kaderbrief 2022 aan u hebben gepresenteerd. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen die tot verschillen ten opzichte van deze kaderbrief leiden. Wel brengen wij onder de aandacht dat het bedrag dat wij voor de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) hebben opgenomen, onder voorbehoud is. Voor de RUD is namelijk een stijging van onze bijdrage van € 200.000 opgenomen in de begroting. Deze stijging is gebaseerd op een concept Ontwerpbegroting. Deze begroting is niet bestuurlijk vastgesteld. Kostenverhogende factoren zijn onder andere loonindexatie, extra kosten voor thuiswerken, bedrijfs- en uitvoeringskosten, de aanbesteding en implementatie van een zaakstelsel. Een nieuwe begroting zal naar verwachting na de zomervakantie vastgesteld worden.

Meerjaren Investerings Programma (MIP)

Wij hebben de investeringen voor de komende vier jaar geactualiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de toevoeging van nieuwe investeringen, het vrijvallen van oude (afgeschreven) investeringen en het opschuiven van reeds geplande investeringen. Dit leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten van rente en afschrijving. Onderstaand treft u een samenvatting van de mutaties aan. Onder de tabel lichten wij de mutaties, de vrijval en de omvang van de stelpost vervangingsinvesteringen toe.

VERVANGINGSINVESTERINGEN				
(bedragen x € 1.000)				
	2022	2023	2024	2025
a. Volume stelpost vervangingsinvesteringen	108	74	310	376
b. Actualisatie investeringen 2022-2025				
Tractie	117	13	13	25
Openbare ruimte	31	10	-63	-55
Huisvesting		13	15	94
Facilitair	4	-2	-2	
Sport	-2			-62
Overige	-4	-4	-4	-4
Onderwijshuisvesting	63	127		
Onderwijshuisvesting De Nieuwe Veste			900	900
Subtotaal mutaties	209	157	860	898
Saldo stelpost inclusief mutaties (a+b)	317	231	1.170	1.274
c. Aanpassing volume stelpost				
Beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen	-	100	100	100
Beschikbaar voor De Nieuwe Veste	-	-	200	200
Nieuwe volume stelpost	-	100	300	300
Vrijval overschot in begrotingsresultaat (a+b-c)	317	131	870	974

Toelichting mutaties

De belangrijkste mutaties met effecten van meer dan € 50.000 op de kapitaallasten zijn de volgende:

- **Tractie**
Reeds geplande investeringen in 2021 zijn in voorbereiding. Dit betreft een groot aantal voertuigen. De verwachting is dat de nieuwe voertuigen in 2022 worden geleverd, wat betekent dat de kapitaallasten vanaf 2023 gaan lopen. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 115.000 in 2022.
- **Openbare ruimte**
De reeds geplande investeringen in bruggen in 2021 schuiven een jaar op. Dit leidt in 2022 tot een incidenteel voordeel van € 30.000. Vanaf 2024 stijgen de kapitaallasten voor de investering in betonnen fietspaden.
- **Onderwijshuisvesting**
De doorlooptijd van de diverse investeringen in de scholen is tegen het licht gehouden. De kredieten en kapitaallasten zijn begroot op basis van het Integraal Huisvestings Plan (IHP). Wij zien dat de afronding van de investeringen in de Burgemeester Wessels Boer School in Dalen later is gepland dan in het IHP is opgenomen. Ook start de investering in Schoonoord later. Deze aanpassingen leiden in de komende jaren tot incidentele voordelen van circa € 150.000.
De realisatie van De Nieuwe Veste is in voorbereiding. In de kaderbrief hielden wij rekening met een afronding in 2023 en kosten van rente en afschrijving vanaf 2024. De globale planning is dat de afronding in 2025 plaatsvindt. Daarom begroten wij geen kapitaallasten in 2024 en 2025.

Stelpost vervangingsinvesteringen

In de loop der jaren hebben wij voor diverse investeringen ruimte gecreëerd binnen de centrale stelpost vervangingsinvesteringen. Het betreft naast de reguliere vervangingsinvesteringen ruimte voor investeringen in mobiliteit, sportaccommodaties – en velden en De Nieuwe Veste. De investeringen voor mobiliteit en sport zijn inmiddels zijn uitgewerkt en vertaald naar kapitaallasten. De stelpost is daarvoor als dekkingsmiddel ingezet. Voor deze twee onderwerpen is er derhalve geen beslag meer op de stelpost.

Zoals ook hier boven over De Nieuwe Veste toegelicht, houden wij vanaf 2024 rekening met een bedrag van € 200.000 voor (de voorbereiding op) investeringen in De Nieuwe Veste.

In de Programmabegroting 2021 heeft uw raad ingestemd met ons voorstel om de omvang van de stelpost vervangingsinvesteringen te begrenzen op € 100.000 voor reguliere vervangingsinvesteringen. Ook heeft u ingestemd met de beleidslijn om in het eerste jaar van de nieuwe meerjarenbegroting deze middelen vrij te laten vallen. Wanneer wij gedurende het jaar 2022 (spoed)investeringen moeten doen, die wij nu niet kunnen voorzien, dan zal de investering tot kapitaallasten leiden vanaf 2023.

Overige ontwikkelingen

Naast de diverse ontwikkelingen die wij in diverse categorieën hebben onderverdeeld, zijn er tot slot een aantal overige ontwikkelingen die wij onderstaand weergeven. Onder de tabel lichten wij deze toe.

OVERIGE ONTWIKKELINGEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Projectenbudget economische visie, eindigt in 2024	-	-	-	90
Structureel effect Halfjaarrapportage 2021	24	-	-	-
Kleine verschillen en afrondingsverschillen	16	17	27	19
Totaal	40	17	27	109

Projectenbudget economische visie

De economische visie 'Coevorden onderneemt' (2019) kent een looptijd tot en met 2024. Bij besluitvorming in 2019 was de looptijd in eerste instantie tot en met 2022. De beschikbare middelen zijn over een langere looptijd uitgesmeerd: de middelen zijn tot en met 2024 beschikbaar. Dat betekent dat vanaf 2025 geen middelen meer worden begroot. Omdat de basis voor de budgetten in 2025 ligt in de budgetten voor 2024, stellen wij het budget naar beneden bij. Dit leidt tot een voordeel van € 90.000 in 2025.

Daarnaast is sprake van kleine verschillen onder € 50.000. Het betreft een klein voordeel op de inkomsten uit de Ozb (€ 18.000 per jaar) en eenmalig een verschil van € 10.000 in 2024 vanwege het ritme van de subsidie voor de Havendagen.

Structureel evenwicht en vrije begrotingsruimte

Vrije begrotingsruimte

Ruimte binnen de bestaande begroting, zogenoemde begrotingsoverschotten, begrenzen wij op een specifieke stelpost. Door de vrije begrotingsruimte separaat in beeld te brengen en te monitoren, heeft uw raad en ons college eenvoudig inzicht in de vrij beschikbare ruimte in de begroting. Gedurende het begrotingsjaar kunnen voorstellen voor nieuw beleid en/of tussentijdse resultaten van de Halfjaarrapportage ten gunste of ten laste van deze stelpost gebracht worden. Aan het eind van het begrotingsjaar valt het eventuele voordelige saldo vrij in de jaarrekening.

Wij voegen het saldo van deze begroting toe aan de stelpost vrije begrotingsruimte. Het totale bedrag op deze stelpost is als volgt.

SALDO BEGROTING EN VRIJE RUIMTE				
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Nieuwe saldo meerjarenbegroting	2.208	1.468	916	1.720
Stelpost vrije begrotingsruimte	529	226	1.005	1.005
Begrotingsruimte	2.737	1.694	1.921	2.725

Structureel en reël begrotingsevenwicht

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en wij onze budgetten reël (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reël begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen wij in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers; structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. De tabel met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht. Deze tabel hebben wij opgenomen onder de tegel 'Bijlagen' en in samengevatte vorm in deze tegel 'Financiële begroting' opgenomen.

Begrotingsevenwicht van belang voor provincie

Het structurele en reële begrotingsevenwicht biedt uw raad en ons college inzicht. Ook voor de provincie is dit inzicht van groot belang. Op grond van de gemeentewet houdt de provincie namelijk toezicht op onze financiën. Dit doet zij in de vorm van repressief toezicht. Dit betekent dat wij onze begroting direct kunnen uitvoeren. Op basis van onze gezonde financiële positie en onderstaand inzicht in ons structurele begrotingssaldo, gaan wij ook dit jaar uit van repressief toezicht.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat in alle vier de jaren het structurele begrotingssaldo positief is.

STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Saldo meerjarenraming	2.208	1.468	916	1.720
Incidentele baten en lasten				
Incidentele baten	-350	-124	-97	-
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	-611	-314	-200	-61
Incidentele lasten	1.592	620	506	-
Incidentele stortingen in de reserves	335	-	-	-
Saldo incidentele baten en lasten	966	182	209	-61
Structureel begrotingssaldo	3.174	1.650	1.125	1.659

Uitgangspunten van deze begroting

- Voor de ontwikkeling van prijzen en subsidies hebben wij de budgetten geïndexeerd met 1,4%. Dit is het vastgestelde indexcijfer in de Kaderbrief 2022.
- De loonsom is gebaseerd op het indexcijfer van het Centraal Planbureau zoals wij bij de Kaderbrief 2021 hebben vertaald. Omdat de cao tot 1 januari 2021 liep, hebben wij toen een inschatting gemaakt van de financiële effecten op basis van dit indexcijfer. Dit is de 'loonvoet sector overheid'. Deze was naar verwachting 3,1% in 2021. In de meerjarenbegroting is vanaf 2022 een bedrag van € 604.000 opgenomen. Ten tijde van de samenstelling van deze begroting lopen de onderhandelingen over een nieuwe cao nog.

- Onze inkomsten uit belastingen, leges, heffingen, huren en pachten hebben wij geïndexeerd met 1,4%. Ook dit is vastgesteld in de Kaderbrief 2022. Waar wij in de uitwerking in deze begroting afwijken van dit percentage, hebben wij dit vermeld en toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.
- Onze begroting is gebaseerd op constante prijzen. Dat betekent dat wij onze inkomsten en uitgaven voor de komende vier jaren hebben begroot op basis van het prijspeil van 2022. Jaarlijks berekenen en begroten wij het effect van inflatiecorrectie op onze inkomsten en uitgaven.
- De rente die wij toerekenen aan investeringen is 1,5%. Dit is onze vaste interne rekenrente.
- De langlopende lening die wij verwachten aan te moeten trekken, is € 5 miljoen in 2022. Meer informatie hierover staat in de paragraaf financiering.
- De effecten van de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn in de Programmabegroting 2022 verwerkt.
- Wij hebben het structurele effect van de Halfjaarrapportage 2021 verwerkt in de Programmabegroting 2022. Dit betreft kleine verschillen onder € 50.000.
- De tijdelijke extra middelen voor jeugdhulp (meicirculaire 2019 en septembercirculaire 2020) zijn incidenteel verwerkt in 2022.
- De uitkomst van de arbitragezaak tussen het Rijk en de VNG over extra middelen voor de uitvoering van de Jeugdwet hebben wij geraamd op basis van het advies van de provincie. Dit houdt in dat wij hebben berekend hoe hoog het bedrag is dat wij op basis van het macrobudget ontvangen. Voor de verdeelsleutel van dit bedrag hebben wij een aanname gedaan dat de verdeling gelijk is aan de verdeling van de tijdelijke middelen in 2022. Vervolgens is hiervan 75% in de begroting opgenomen op een stelpost.
- Jaarlijks is bij het Rijk sprake van onderuitputting op het BTW-compensatiefonds. Jaarlijks ontvangen wij in de meicirculaire daarom een bedrag uit het gemeentefonds. De hoogte van dat incidentele voordeel is onzeker. Daarom zijn wij voorzichtig en hebben wij in de begroting géén te ontvangen bedrag geraamd.
- De jaarschijf 2024 vormde de basis voor de nieuwe jaarschijf 2025. Wij hebben cyclische ritmes en kapitaallasten geactualiseerd.

Stelpost voor onvoorziene uitgaven

Wij hebben een stelpost voor uitgaven die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Deze stelpost bevat jaarlijks € 100.000. Bij uitgaven gedurende het jaar, die aan de hier genoemde criteria van de drie 'O's voldoen, kunnen wij een beroep doen op dit budget. Als dit aan de orde is, dan informeren wij uw gemeenteraad hierover in de Halfjaarrapportage 2022, een separaat raadsvoorstel of in de verslaggeving in het Jaarverslag 2022.

Stelpost vervangingsinvesteringen

Wij hebben een stelpost voor vervangingsinvesteringen. Het volume van deze stelpost is € 100.000 voor de jaren 2023, 2024 en 2025. Dit bedrag is beschikbaar voor reguliere vervangingsinvesteringen in onze openbare ruimte, tractiemiddelen, huisvesting, facilitaire zaken en ICT. Daarnaast is vanaf 2024 een bedrag van € 200.000 beschikbaar ter dekking van een deel van de kapitaallasten en aanloopkosten voor investeringen in De Nieuwe Veste. Onder het kopje 'Ontwikkelingen uitgaven' in dit hoofdstuk staat de opbouw van deze stelpost in tabelvorm weergegeven.

Ontwikkeling reserves

Algemene reserve

Wij monitoren de ontwikkeling van onze algemene reserve om financieel gezond te blijven. Een algemene reserve met voldoende omvang geeft ruimte om incidentele uitgaven te dekken en incidentele tegenvallers op te vangen. Dat betekent dat wij niet direct in structurele uitgaven hoeven te snijden om incidentele effecten op te lossen. Wij vinden dat de omvang van de algemene reserve voldoende is als de solvabiliteit tussen de 30% en 40% beweegt. Wij kijken ook nadrukkelijk naar de ratio om risico's op te kunnen vangen. Dit is de ratio weerstandsvermogen, deze treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De algemene reserve ontwikkelt zich naar verwachting in de komende jaren als volgt.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Stand begin boekjaar	33.291	35.159	36.982	38.982
Toevoegingen	2.000	2.000	2.000	2.000
Onttrekking voor ambities 2022 en 2023	-132	-177	-	-
Stand eind boekjaar	35.159	36.982	38.982	40.982
Solvabiliteit	34%	36%	39%	41%

Incidentele en structurele mutaties in de reserves en voorzieningen

Van de reservemutaties in 2022 geven wij in onderstaand overzicht weer of ze een incidenteel of structureel karakter hebben.

Een volledig overzicht van het verloop van de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen treft u aan in Bijlage 3. Reserves en voorzieningen .

ONTTREKKINGEN EN STORTINGEN RESERVES EN VOORZIENINGEN		
Bedragen x € 1.000		
Naam reserve/voorziening	Toevoeging *	Onttrekking
Toelichting		
Structurele mutaties		
Algemene reserve	2.000	Structurele versterking vermogenspositie
Plopsaland		20 Jaarlijkse onttrekking
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	110	Groot onderhoud 62 Groot onderhoud en kapitaallasten project Gasloos
Voorziening oud-wethouders	-	42 Pensioenuitkeringen
Totaal structurele mutaties	2.110	124
Incidentele mutaties		
Vastgoed	198	Opvangen schommelingen in onderhoud vastgoed -
Regio Specifiek Pakket (RSP)	137	Storting bijdrage Bentheimer Eisenbahn, t/m 2022 -
Dutch TechZone	-	11 Skills 4 Future, t/m 2022
Innovaties zorg	-	214 Dekking subsidieregeling € 114.250 t/m 2023 en intergenerationele armoede t/m 2024 € 100.000
Accommodaties in de samenleving	-	100 Subsidies accommodaties
Regiodeal	-	286 Bijdrage Coevorden, t/m 2022
Voorziening riolering	27	Storting saldo inkomsten-uitgaven -
Totaal incidentele mutaties	362	611
Totaal mutaties	2.472	735
* Toevoegingen exclusief rente		

Overhead

Welke overhead hebben wij begroot?

Directe kosten, die een rechtstreekse relatie hebben met producten en diensten voor onze inwoners, rekenen wij toe aan de programma's waar zij betrekking op hebben. Kosten die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening, vallen onder overhead. Overhead is formeel gedefinieerd als 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. Dit betreft de kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en financiën, en tot slot personele kosten zoals werving & selectie en opleidingen. Onderstaand geven wij de begrote overhead in de meerjarenraming weer.

De huisvestingskosten maken onderdeel uit van onze budgetten voor Vastgoed, begroot in programma 3. De overige kosten in onderstaande tabel maken onderdeel uit van de budgetten voor Bedrijfsvoering, begroot in programma 5. In het overzicht van de taakveldenindeling zijn deze kosten geraamd onder taakveld 0.4 Overhead. Dit overzicht treft u aan in bijlage 5.

OVERZICHT OVERHEAD				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2022	2023	2024	2025
Ondersteuning organisatie	7.147	7.140	7.145	7.159
Automatisering	2.017	2.037	2.037	2.037
Facilitaire zaken	690	809	807	805
Huisvesting	367	367	367	367
Overige personele kosten	1.166	1.168	1.168	1.168
Totaal overhead	11.387	11.521	11.524	11.536

Toelichting

Facilitaire zaken: stijging in 2023

Het bedrag voor facilitaire zaken ligt in 2023 ongeveer € 120.000 hoger dan in 2022. Dit betreft met name het effect van de vervanging van inventaris in de Hof van Coevorden. Voor de vervanging van de inventaris is door uw raad een investeringskrediet van € 1 miljoen beschikbaar gesteld. De beoogde vervanging in 2021 is een jaar opgeschoven naar 2022. Daardoor is er in 2022 sprake van een incidenteel voordeel op de rente en afschrijving van deze vervanging, samen € 115.000.

Overige personele kosten: cao

In het bedrag 'overige personele kosten' is € 602.000 opgenomen. Dit is het bedrag dat bij de Kaderbrief 2021 is opgenomen voor de financiële effecten van een nieuwe cao. Dit bedrag is, in afwachting van de uitkomsten van cao-onderhandelingen, centraal begroot op dit budget.

Toelichting incidentele baten en lasten

In de komende vier jaren maken de volgende incidentele baten en lasten onderdeel uit van onze begroting. Deze baten en lasten met een tijdelijk en eindig karakter maken een beperkt deel van onze begroting uit. Dit overzicht hebben wij ook betrokken bij het bepalen van het structurele begrotingsevenwicht. Dit overzicht treft u aan onder deze tegel 'Financiële begroting' onder het kopje 'Samenvatting financieel meerjarenperspectief'.

Een gedetailleerd overzicht van incidentele baten en lasten is opgenomen onder de tegel 'Bijlagen'.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Bedragen x € 1.000								
	2022		2023		2024		2025	
Programma	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Economie, onderwijs en cultuur	718	487	109	-	109	-	-	-
Werk, jeugd en zorg	464	314	464	314	350	200	-	-
Ruimte en leefomgeving	400	160	-	124	-	97	-	61
Openbare ruimte	258	-	-	-	-	-	-	-
Bestuur en organisatie	87	-	47	-	47	-	-	-
Financiering en dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.927	961	620	438	506	297	-	61

Economie, onderwijs en cultuur

Wij onttrekken tot en met 2022 middelen uit de reserve Regiodeal om onze bijdrage aan dit programma te financieren. De verhoogde subsidie aan de bibliotheken loopt tot en met 2022. Dit is € 100.000 die wij van de provincie ontvangen. Een aantal ambities uit de Programmabegroting 2019 en 2021 kent incidentele inzet tot en met 2022, zoals het versterken en uitdragen van het cultuuraanbod, Culturele gemeente en Vitale vakantieparken. De economische visie 'Coevorden onderneemt' (2019) kent een projectenbudget dat tot en met 2024 loopt.

Werk, jeugd en zorg

Voor een drietal onderwerpen onttrekken wij middelen uit de bestemmingsreserves. Het betreft:

- Sport, subsidies voor accommodaties, € 100.000 tot en met 2024 uit de reserve Accommodaties in de samenleving;
- Intergenerationele armoede, € 250.000 tot en met 2024, waarvoor wij jaarlijks € 100.000 onttrekken uit de reserve Innovaties zorg;
- Subsidieregeling innovatie zorg, € 114.000 tot en met 2023, waarvoor wij jaarlijks € 114.000 onttrekken uit de reserve Innovaties zorg.

Ruimte en leefomgeving

Binnen het Regio Specifiek Pakket (RSP) ontvangen wij tot en met 2022 een bijdrage van de Bentheimer Eisenbahn. Deze bijdrage storten wij in de bestemmingsreserve RSP. Voor de uitvoering van het onderhoud aan ons vastgoed gebruiken wij de reserve vastgoed als instrument om schommelingen in het onderhoud op te vangen. Wij onttrekken aan of storten in deze reserve, afhankelijk van het daadwerkelijke volume van het onderhoud.

Openbare ruimte

In 2022 vindt het laatste deel van het incidentele werk aan de bosplantsoenen, in het zuidelijke deel van onze gemeente, plaats. Daarnaast treffen wij maatregelen op niet-actief beveiligde overwegen (ambitie 13-2021) en storten wij een klein saldo op het product riolering in de voorziening riolering.

Bestuur en organisatie

Voor de regiefunctie warmtetransitie is incidenteel budget beschikbaar in 2021. Tot en met 2021 investeren wij in waterputten voor de brandweer. (ambitie 1-2020).

Recapitulatie van de programma's

Samenvatting van al onze inkomsten en uitgaven: de recapitulatie

RECAPITULATIE						
Bedragen x € 1.000						
	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)						
PR 1. Economie, onderwijs en cultuur	5.559	5.612	4.443	4.100	4.088	4.008
PR 2. Werk, jeugd en zorg	44.687	44.668	45.842	45.798	45.743	45.403
PR 3. Ruimte en leefomgeving*	10.378	12.189	9.332	9.591	10.365	7.930
PR 4. Openbare ruimte	11.539	11.450	11.138	10.976	11.106	11.098
PR 5. Bestuur en organisatie*	22.610	23.165	22.989	22.992	22.787	22.720
Totaal lasten	94.773	97.084	93.745	93.458	94.090	91.159
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)						
PR 1. Economie, onderwijs en cultuur	1.588	1.583	1.351	1.161	1.161	1.161
PR 2. Werk, jeugd en zorg	15.397	12.723	12.627	12.827	13.027	13.027
PR 3. Ruimte en leefomgeving*	9.415	6.738	6.204	6.370	7.329	4.819
PR 4. Openbare ruimte	9.843	8.937	9.051	9.087	9.150	9.150
PR 5. Bestuur en organisatie*	1.139	678	532	522	632	627
Totaal baten	37.381	30.660	29.765	29.966	31.299	28.784
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, lasten	205	1.190	1.740	1.038	2.113	2.128
PR 6. Financiering en dekkingsmiddelen, baten	72.582	76.214	81.156	79.198	79.357	79.714
Overhead lasten	11.509	11.430	11.421	11.553	11.557	11.568
Overhead baten	540	117	34	32	32	32
Saldo exclusief reservemutaties	4.016	-2.713	4.049	3.147	2.928	3.674
Toevoegingen reserves	15.319	2.315	2.534	2.199	2.294	2.197
Onttrekkingen reserves	13.649	5.028	693	520	282	243
Saldo reservemutaties	-1.670	2.713	-1.841	-1.680	-2.012	-1.954
Saldo inclusief reservemutaties	2.346	0	2.208	1.468	916	1.720
* exclusief overhead						

Geprognosticeerde balans

BALANS PER 31 DECEMBER						
Bedragen x € 1.000						
ACTIVA	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Vaste activa</i>						
Immateriële vaste activa	0	0	-	0	0	0
Materiële vaste activa	98.718	102.719	104.436	105.846	103.317	105.001
Financiële vaste activa	9.112	8.194	7.996	7.797	7.617	7.437
Totaal vaste activa	107.830	110.913	112.432	113.643	110.934	112.438
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	10.493	8.327	6.826	4.937	1.924	706
Uitzettingen korter dan één jaar	10.699	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Overlopende activa	3.257	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Liquide middelen	1.078	0	-	0	0	0
Totaal vlottende activa	25.527	15.827	14.326	12.437	9.424	8.206
Totaal-generaal	133.357	126.740	126.758	126.080	120.358	120.644
PASSIVA	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>						
Eigen vermogen	43.623	41.860	43.728	45.432	47.466	49.443
Voorzieningen	1.750	1.690	1.548	1.343	1.075	807
Langlopende schulden	72.410	67.342	65.588	64.582	55.910	55.767
Totaal vaste financieringsmiddelen	117.783	110.892	110.864	111.357	104.451	106.017
<i>Vlottende passiva</i>						
Kortlopende schulden	2.383	7.750	7.750	7.250	7.750	7.250
Overlopende passiva	13.191	8.098	8.144	7.473	8.157	7.377
Totaal vlottende passiva	15.574	15.848	15.894	14.723	15.907	14.627
Totaal-generaal	133.357	126.740	126.758	126.080	120.358	120.644

Paragrafen

Inleiding

Op deze pagina treft u 7 paragrafen aan. Deze paragrafen geven informatie over het beleid en de belangrijkste beheersmatige onderwerpen van onze gemeente. Het is een andere dwarsdoorsnede van de begroting van de zes programma's. De paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid een aantal uitgangspunten geformuleerd. De volgende uitgangspunten liggen ten grondslag aan de berekeningen van onze tarieven en heffingen:

- de lokale lastendruk dient in overeenstemming te zijn met de bestuurlijke ambities en het voorzieningenniveau in de gemeente;
- lokale heffingen zijn kostendekkend;
- lokale heffingen worden vastgesteld conform de uitgangspunten die zijn vastgesteld in het bestuursakkoord en de kaderbrief.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de *Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden*. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing (met uitzondering van de extra container) en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten en tarieven

De begrote opbrengsten uit de belastingen en de lokale lasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) zijn als volgt.

BELASTINGOPBRENGSTEN				
Bedragen × € 1.000				
	2021	2022	Verschil	Verdeling
Onroerende-zaakbelastingen	8.991	9.117	126	47%
Afvalstoffenheffing	4.407	4.280	-127	22%
Rioolheffing	3.484	3.584	100	19%
Toeristenbelasting	1.820	1.890	70	10%
Forensenbelasting	99	100	1	1%
BIZ-bijdrage	237	237	0	1%
Totaal geraamde opbrengst	19.038	19.208	171	

De tarieven voor de lokale lasten hebben wij in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij laten wij de huidige tarieven in 2021 en de voorgestelde tarieven voor 2022 zien.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2021	2022
Onroerende-zaakbelastingen woningen -7,5%, niet-woningen +4,25%		
Eigenaren woningen	0,1797%	0,1662%
Eigenaren niet-woningen	0,2095%	0,2184%
Gebruikers niet-woningen	0,1746%	0,1820%
Rioolheffing +1,4%		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning,</i>		
<i>met een WOZ-waarde van € 180.000 in 2020 en € 194.000 in 2021,</i>		
<i>met een waterverbruik van 150 m3</i>		
Gebruikers:		
Rioolheffing afvalwater categorie 0 t/m 500 m3 waterverbruik	€ 101,53	€ 102,95
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 58,65	€ 59,47
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer,	0,0185%	0,0188%
0,0185% resp. 0,0188% van de WOZ-waarde	€ 33,30	€ 36,47
Afvalstoffenheffing -3,5%		
Eenpersoonshuishouden	€ 255,03	€ 246,10
Meerpersoonshuishouden	€ 307,20	€ 296,45
Extra container GFT	€ 73,42	€ 70,85
Extra container PMD	€ 73,42	€ 70,85
Extra container Rest	€ 146,84	€ 141,70
Toeristenbelasting, + € 0,05		
	€ 1,30	€ 1,35
Forensenbelasting +1,4%		
Forensenbelasting < WOZ-waarde € 120.000	€ 331,14	€ 335,78
Forensenbelasting > WOZ-waarde € 120.000	€ 397,09	€ 402,65

Toelichtingen

KOSTENDEKKENDHEID RIOLERING			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
		2021	2022
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten		-3.162	-3.210
Inkomsten taakveld, excl. heffingen		-	-
Ottrekking voorziening riolering		25	-27
	Directe kosten	-3.137	-3.237
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, incl. rente		-347	-347
BTW		-	-
	Totale kosten	-3.484	-3.584
Opbrengst heffingen		3.484	3.584
Dekkingspercentage		100%	100%
KOSTENDEKKENDHEID AFVAL			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
		2021	2022
Kosten taakveld afval, incl. rente en directe personeelskosten		-3.946	-3.950
Inkomsten taakveld, excl. heffingen		435	554
	Directe kosten	-3.511	-3.396
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, incl. rente		-103	-103
BTW		-793	-781
	Indirecte kosten	-896	-884
Totale kosten		-4.407	-4.280
Opbrengst heffingen		4.408	4.280
Dekkingspercentage		100%	100%

KOSTENDEKKENDHEID OMGEVINGSVERGUNNING	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Kosten omgevingsvergunningen, incl. rente en directe personeelskosten	-583
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-120
Netto kosten taakveld	-702
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead, incl. rente	-319
BTW	-
Totale kosten	-1.021
Opbrengst heffingen	1.021
Dekkingspercentage	100%

Berekening tarieven

Conform de nieuwe vereisten van het BBV rondom de kostendekkende tarieven geven wij in deze paragraaf inzicht in de wijze waarop wij bewerkstelligen dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan onze tariefberekeningen, verwoordden wij al bij aanvang van deze paragraaf. De wijze waarop wij deze uitgangspunten bij de tariefstelling hebben gehanteerd, is als volgt: "In de integrale kostprijsberekeningen bepalen wij aan de hand van de vastgestelde formatie voor de betreffende producten het aantal toe te rekenen uren. Jaarlijks beoordelen wij of een herziening van de toe te rekenen uren noodzakelijk is. Het uurtarief dat wordt gehanteerd, bevat naast de directe loonkosten ook een opslag voor de kosten van overhead."

Kruissubsidiëring leges

Voor diverse diensten en producten heffen wij leges. Deze leges zijn bedoeld om de kosten die wij maken voor het verlenen van deze diensten en het verstrekken van deze producten te dekken. Wettelijke bepalingen (Gemeentewet) verbieden het ons dat de inkomsten van deze leges de gemaakte kosten overtreffen. Daarmee wordt voorkomen dat wij met deze leges ook andere activiteiten financieren. Opbrengsten mogen hooguit kostendekkend zijn. Dit wordt berekend bij de samenstelling van de begroting en dus voordat de belasting- en legesverordeningen zijn vastgesteld. Bij leges waarbij de tarieven voor verschillende diensten en producten in één verordening worden geregeld, is het uitgangspunt dat de kostendekkendheid wordt beoordeeld op totaalniveau van de verordening. De totale kosten van de activiteiten worden gedekt door de totale baten van de leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht voordeel c.q. overschot bij de ene dienst mag worden gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere dienst. Er zijn twee uitzonderingen op dit uitgangspunt van verordeningsbrede kruissubsidiëring:

- de Europese Dienstenrichtlijn beperkt de mogelijkheden voor kruissubsidiëring bij leges die samenhangen met bedrijfsactiviteiten tot een cluster van samenhangende vergunningen
- de wetgeving over de omgevingsvergunning gaat ervan uit dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring kan worden toegepast en niet met dienstverlening erbuiten

Onze legesverordening (Verordening leges Coevorden) bestaat uit drie onderdelen, namelijk:

- titel I: Algemene Dienstverlening (o.a. Rijbewijzen, Reisdocumenten, Burgerlijke stand)
- titel II: Fysieke leefomgeving (o.a. Omgevingsvergunningen, Structuur- en ontwikkelplannen)
- titel III: Europese Dienstenrichtlijn (o.a. Marktgelden)

Wij hebben daarom van de legesverordening per titel de kostendekkendheid in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat binnen de legesverordening geen sprake is van kruissubsidiëring. Bij geen van de drie titels is namelijk sprake van overdekking. Op totaalniveau is de legesverordening 75%.

Kostendekkendheid leges, per titel				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Titel I	Titel II	Titel III	Totaal
Kosten taakvelden incl. rente en directe personeelskosten	651	694	111	1.455
Toe te rekenen overhead	220	334	38	592
Totale kosten	871	1.028	149	2.047
Opbrengsten	379	1.115	44	1.538
Saldo	492	-87	105	509
Kostendekkendheid	44%	108%	29%	75%

Rekenvoorbeeld 1			Rekenvoorbeeld 2		
Meerpersoonshuishouden			Eenpersoonshuishouden Eigenaar en gebruiker		
	2021	2022		2021	2022
OZB	€ 323	€ 322	OZB	€ 323	€ 322
Rioolheffing	€ 193	€ 199	Rioolheffing	€ 193	€ 199
Afvalstoffenheffing	€ 307	€ 296	Afvalstoffenheffing	€ 255	€ 246
Totaal	€ 824	€ 818	Totaal	€ 772	€ 767
Effect lokale lasten -0,8 %			Effect lokale lasten -0,6 %		
Rekenvoorbeeld 3			Rekenvoorbeeld 4		
Meerpersoonshuishouden Huurder en gebruiker			Eenpersoonshuishouden Huurder en gebruiker		
	2021	2022		2021	2022
Rioolheffing	€ 102	€ 103	Rioolheffing	€ 102	€ 103
Afvalstoffenheffing	€ 307	€ 296	Afvalstoffenheffing	€ 255	€ 246
Totaal	€ 409	€ 399	Totaal	€ 357	€ 349
Effect lokale lasten -2,3 %			Effect lokale lasten -2,1 %		

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

- het realiseren van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Hieronder worden de in het risicoprofiel weergegeven risico's nader

omschreven. Wij maken hierbij onderscheid in incidentele en structurele risico's.

Risico in €	Verantwoordelijke bestuurslaag				
€ 1.000.000 en hoger			1, 2	4, 5	
€ 500.000 - € 1.000.000					
€ 200.000 - € 500.000					
€ 50.000 - € 200.000					
€ 1 - € 50.000					
€ 0, geen financiële consequenties					
	kans <1%	kans <10%	kans <25%	kans <50%	kans >50%

Team

CMT

B&W

Raad

Incidentele risico's

Op een drietal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor doet. De risico's worden hieronder toegelicht.

Europark

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH heeft een financieringsfaciliteit van maximaal € 7 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) afgesloten. Voor deze faciliteit staan wij samen met de Samtgemeinde Emlichheim elk voor de helft garant. Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 525.000 (15% kans x 50% van € 7 miljoen).

De restant schuld bedraagt per eind 2020 € 5,75 miljoen (31-12-2019: € 5,86 miljoen). Hier tegenover staat de waarde van ruim 65 hectare aan gronden. De rentepercentages van de leningenportefeuille liggen vast tot december 2021 voor € 3 miljoen, juli 2022 voor € 2 miljoen en januari 2023 voor € 0,75 miljoen.

Grondexploitaties

In het kader van voorliggende begroting hebben wij de risico's van de grondexploitaties geanalyseerd. De totaal per eind 2022 verwachte boekwaarde bedraagt circa € 7,0 miljoen. Dit resulteert in een maximaal risico voor 2022 van circa € 1,03 miljoen. De totale boekwaarde zal op basis van de op dit moment beschikbare informatie in de komende periode (tot eind 2025) afnemen naar een niveau van circa € 500.000. Als gevolg daarvan zal ook het risico de komende jaren afnemen.

Faillissement CQ

Medio 2014 is CQ failliet verklaard. De Kustbond heeft een bedrag van € 5,6 miljoen gevorderd vermeerderd met de wettelijke rente. Deze claim heeft betrekking op de ambtenarenstatus van de voormalig medewerkers van CQ en de daaraan gekoppelde afdracht van onder meer pensioenpremies aan het ABP. Op 31 maart jl. heeft de rechtbank Noord-Nederland uitspraak gedaan en heeft de vordering afgewezen en de Kustbond veroordeeld in de vergoeding van de proceskosten. De Kustbond is niet tegen de uitspraak in hoger beroep gegaan. Het faillissement van CQ is nog niet afgewikkeld. Dit is een aparte procedure welke bij de curator ligt en dat proces moet nog plaatsvinden.

Tabel incidentele risico's

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2022	2023	2024	2025
1. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
2. Grondexploitatie	7.000	15%	1.025	749	310	60
3. Faillissement CQ	PM					
Totaal	10.500		1.550	1.274	835	585

Structurele risico's

Er zijn twee onderwerpen waarover wij een structureel risico lopen. Dit betreffen het sociaal domein en de Emco-groep. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De risico's worden hieronder toegelicht.

Sociaal domein

Met de ervaring van de afgelopen jaren hebben wij ons meerjarenbeleid opgesteld. Wij hebben de budgetten voor Jeugd, Participatie en Wmo aangepast aan de nieuwste prognoses. Daarmee zijn deze budgetten voor de komende jaren naar verwachting op niveau. Hiermee in lijn richten wij onze uitvoeringsorganisatie in. De afgelopen jaren hebben wij de kosten voor jeugdhulp en Wmo sterk zien stijgen. De kostenstijging als gevolg van de invoering van het abonnementstarief lijkt momenteel wat af te vlakken. De gevolgen van Corona-pandemie hebben echter, met name in de jeugdzorg, tot extra problemen en kostenstijgingen geleid.

Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. Inmiddels heeft het Rijk (meerjarig) extra middelen beschikbaar gesteld en is de VNG met het Rijk in gesprek over aanpassing van beleid en wetgeving. De kabinetsformatie is hier zeer waarschijnlijk op van invloed. Daarnaast is bijvoorbeeld moeilijk in te schatten wat de Coronopandemie op langere termijn voor effect op de zorg heeft. Verder zal de herijking van het Gemeentefonds en de wijziging van het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet, invloed hebben op de inkomsten en kosten. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Om de voornoemde redenen nemen wij in de risico-inventarisatie voor het gedeelte Jeugdwet een bedrag op van € 1.000.000 met een kans van 50% en voor het gedeelte Wmo een bedrag van € 1.000.000 met een kans van 25%.

EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. Voor de uitvoering van de Wsw ontvangen wij een lumpsumbedrag in het Participatiebudget. Sinds de invoering van de Participatiewet is er geen nieuwe instroom in de Wsw meer mogelijk. Hierdoor neemt de Wsw-populatie door natuurlijk verloop gestaag af. Als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het exploitatietekort van de EMCO-Groep jaarlijks zal toenemen. Hiermee is rekening gehouden in ons meerjarenperspectief. De EMCO-Groep benoemt in haar risicoparagraaf in de begroting 2022 de volgende risico's: effecten Corona-crisis, netto-opbrengsten (wegvallen van klanten/opdrachten), inkomsten uit landelijke subsidies, de invoering en gedeeltelijke afschaffing van de Lage Inkomensvoordeel, cao-afspraken voor de SW-sector en het recente pensioenakkoord. Wij schatten het financiële risico voor Coevorden in op € 100.000 met een kans van 25%.

Tabel structurele risico's

STRUCTURELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2022	2023	2024	2025
4. Sociaal Domein			750	750	750	750
Jeugdwet	1.000	50%	500	500	500	500
Wmo	1.000	25%	250	250	250	250
Participatie	PM					
5. EMCO-groep	100	25%	25	25	25	25
Totaal	2.100		775	775	775	775

Overige ontwikkelingen met een mogelijk financieel risico

Wij zien een aantal ontwikkelingen die van betekenis gaan zijn voor onze gemeente, maar waarbij wij nog niet kunnen inschatten of dit - al dan niet financiële - risico's met zich meebrengt. We willen deze ontwikkelingen wel in deze risicoparagraaf onder de aandacht brengen.

Als gemeente kunnen wij altijd worden geconfronteerd met een bezwaar of beroep dat wordt aangetekend tegen een door ons genomen besluit. Dit geldt ook voor mogelijke aansprakelijkstellingen. Op dit moment heeft onze verzekeraar er een in behandeling.

Bestrijding van invasieve uitheemse exoten (plant en dier)

Al sinds enkele jaren neemt het aantal soorten aan invasieve exoten (plant en dier) toe. Een invasieve exoot is een plant of dier dat een risico vormt voor onze natuur, welzijn van mens of dier en of agrarische sector. Deze risico's bestaan uit het verdringen van inheemse plant- en diersoorten, vanwege toxische eigenschappen of beiden. In 2021 heeft de provincie Drenthe aangegeven Provinciaal beleid op te stellen over de bestrijding/beheersing van invasieve exoten. In een digitale bijeenkomst is aangegeven dat dit beleid een verplicht karakter zal kennen. Het is aannemelijk dat de kosten voor bestrijding / beheersing van invasieve exotische plant- en diersoorten fors zal zijn. Daarbij is het op dit moment niet duidelijk welke rol de provincie hierin in gaat nemen en of zij de gemeenten en grondeigenaren financieel tegemoet komt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij zetten wij eerst het gedeelte van onze weerstandscapaciteit in dat geen of minimale effecten heeft op ons beleid en onze begroting.

In onze weerstandscapaciteit hebben wij geen bestemmingsreserves en stille reserves opgenomen. Het tijdsbestek waarin stille reserves vrijgespeeld kunnen worden ter dekking van risico's ligt hieraan ten grondslag. Voor bestemmingsreserves is het argument dat bij de inzet van deze reserves de uitvoering van het beleid mogelijk onder druk komt te staan.

WEERSTANDSCAPACITEIT						
Bedragen x € 1.000						
Bestanddeel weerstandscapaciteit	prognose 2021	2022	2023	2024	2025	
Algemene reserve	33.291	33.291	33.291	33.291	33.291	
Resultaat + reserve mutaties (voor bestemming cumulatief)	194	2.063	3.767	5.801	7.777	
Onbenutte belastingcapaciteit	247	89	89	89	89	
Post onvoorzien	100	100	100	100	100	
Totaal weerstandscapaciteit	33.832	35.543	37.247	39.281	41.257	

Ratio weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's. Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit : benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

WEERSTANDSVERMOGEN				
Bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025
Weerstandscapaciteit	35.543	37.247	39.281	41.257
Te verwachten risico's	2.325	2.049	1.610	1.360
Weerstandsvermogen	33.218	35.198	37.671	39.897

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden berekend:

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2022	2023	2024	2025
Ratio weerstandsvermogen	15,29	18,18	24,40	30,34

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV nemen wij in deze paragraaf een aantal kengetallen op die de beoordeling van onze financiële positie ondersteunen. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- de netto schuldquote;
- de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- de solvabiliteitsratio;
- de grondexploitatie;
- de structurele exploitatieruimte, en
- de belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
	Realisatie 2020	Prognose 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Netto schuldquote (%)	66	71	67	66	58	58
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	59	65	62	61	53	53
Solvabiliteitsratio (%)	33	33	34	36	39	41
Grondexploitatie (%)	11	8	6	5	2	1
Structurele exploitatieruimte (%)	2	2	2	2	2	2
Belastingcapaciteit (%)	94	101,7	100,7			

De provincie hanteert voor de kengetallen de volgende signaleringswaarden, waarbij categorie A als 'minst risicovol' en categorie C als 'meest risicovol' wordt geduid.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%></90%>	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%></90%>	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%></20%>
Grondexploitatie	<20%></20%>	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%></0%>
Belastingcapaciteit	<95%></95%>	95-105%	>105%

Toelichting op de betekenis van de kengetallen

De netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) zegt iets over de relatie tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. De schuldquote daalt in deze begrotingsperiode als gevolg van reguliere aflossingen op de leningenportefeuille.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio stijgt omdat wij blijven werken aan de versterking van onze vermogenspositie door middel van structurele stortingen in de algemene reserve.

De indicatoren voorraadquote, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Ontwikkeling van onze kengetallen

Sinds enkele jaren zitten wij weer een gezond financieel evenwicht. Wij creëren door het hierop inzetten ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het niveau van onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. De in deze paragraaf opgenomen bedragen zijn exclusief de kosten voor de inzet van ons eigen personeel en materieel.

Gebouwen

Algemeen

Het gemeentelijk vastgoed is faciliterend aan verschillende beleidsdoelstellingen van het gemeentelijk beleid. We hebben daarbij verschillende soorten vastgoed in beheer die we tot ons

kernbezit rekenen. Dit kernbezit is noodzakelijk om op middellange en lange termijn de gemeentelijke beleidstaken te blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan gebouwen voor de gemeentelijke huisvesting, maar ook bijvoorbeeld aan sporthallen en multifunctionele accommodaties. Naast het kernbezit beschikken we nog over circa 20 gebouwen/locaties die wij hebben aangemerkt als 'af te stoten bezit'. Deze gebouwen hebben of gaan hun gemeentelijke beleidsfunctie verliezen, waardoor ze afgestoten kunnen worden. De afgelopen jaren hebben we ongeveer 20 gebouwen/locaties afgestoten.

Beleidskader

In december 2016 stelde uw raad de "Visie, strategie en beheer van vastgoed" vast. Uitgangspunt hierin is dat wij streven naar een vastgoedportefeuille die zich beperkt tot vastgoed dat nodig is voor efficiënte uitvoering van de gemeentelijke taken. Voor de conditiemeting van de gebouwen sluiten wij aan bij de NEN 2767 standaard. Binnen deze standaard is sprake van een conditiescore tussen 1 en 6. Daarbij is 1 zeer goed en 6 zeer slecht. Een conditiescore van 3 is naar de maatstaf voldoende. Voor het kernbezit is een onderhoudsscore van 3 het uitgangspunt (bij nieuwe panden hebben we een gemiddelde score van 2). Bij de prioritering van het onderhoud wordt rekening gehouden met de impact en het risico op verval. Het toekomstig planmatig onderhoud wordt zoveel mogelijk combineert met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed.

BUDGETTEN ONDERHOUD GEBOUWEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2022	2023	2024	2025
Dagelijks onderhoud	393	393	393	393
Planmatig onderhoud	192	523	300	458
Totaal	585	916	693	851

Groen

De gemeente beheert een groot oppervlakte groen. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling weer.

KERNCIJFERS GROEN	
Heesters en rozen	17 ha
Gazon	163 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	167 ha
Bermgras	394 ha
Natuurterrein	12 ha
Waterpartijen	35 ha
Sloten en greppels	608 km
Bomen	55.135 st
Halfverharding en zandwegen	36 ha

Beleidskader

In het kader van de perspectiefnota 2015 (takendiscussie) en de programmabegroting 2015 heeft de raad besloten het onderhoudsniveau van het openbaar groen te verlagen van A/B naar onderhoudsniveau C. Dit is bevestigd met de vaststelling van de notitie Duurzaam Groenonderhoud in 2017. In 2019 is akkoord gegaan met het beschikbaar stellen van extra middelen voor boomonderhoud en natuurtechnisch bermbeheer. Invoering van natuurtechnisch bermbeheer zal in 2022 een vervolg krijgen.

Financiën

Voor het onderhoud van het openbaar groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

BUDGETTEN OPENBAAR GROEN				
Bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025
Onderhoud openbaar groen	884	718	718	718
Onderhoud begraafplaatsen	261	261	261	261
Totaal	1.145	979	979	979

Openbare verlichting

Voor het verwijderen van de lichtmasten in het buitengebied heeft de nadere inventarisatie van de schoolroutes plaats gevonden. Hierdoor is duidelijk welke lichtmasten verwijderd kunnen worden. Na overleg met de betrokken Plaatselijk belangen zullen wij overgaan tot het verwijderen van de lichtmasten in het landelijk gebied in 2022. De lichtmasten die we zullen handhaven in het landelijk gebied zullen voorzien worden van LED- verlichting. Daarnaast gaan we 2022 verder met vervangen van de SOX verlichting in Dalerpeel. De termijn van het huidige verlichting plan loopt eind 2022 af. In de loop van 2022 zullen wij de raad een geactualiseerd beleidsplan "Openbare verlichting" aanbieden.

BUDGETTEN OPENBARE VERLICHTING				
Bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025
Electra	159	159	159	159
Onderhoud & remplace	97	97	97	97
Sanering lichtmasten	55	55	55	55
Vervanging armaturen & lichtmasten	358			
Totaal	669	311	311	311

Oeververbindingen

In het kader van de uitvoering van het beheerplan civieltechnische kunstwerken 2019-2023 zullen in 2022 de brug in Wezuperbrug (Brugstraat) en de brug in Oosterhesselen (Klenckerweg) vervangen worden. De brug in Oosterhesselen wordt voorbereid samen met het waterschap in het kader van het project "Nieuwe Drostendiep". Naast het vervangen van deze twee bruggen zal er ook groot onderhoud worden uitgevoerd aan de brug over het Zwinderse kanaal in Geesbrug.(brug verlengde Hoogeveense Vaart ZZ). Het huidige beheerplan loopt tot eind 2023. Eind 2022 zullen we starten met het actualiseren van het huidige beleidsplan

Riolering

In het kader van de DPRA (Delta Plan Ruimtelijke Adaptie) is in 2019 de stresstest uitgevoerd in het gebied van de Noordelijke Vechtstromen. Door de coronacrisis heeft het vervolg, onder andere een risicodialog met inwoners, instellingen en bedrijven te voeren, niet plaats kunnen vinden. In 2021 is een concept uitvoeringsagenda opgesteld. Dit concept uitvoeringsprogramma wordt meegenomen in het nieuwe verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). Door problemen met de leverantie van grondstoffen zijn een aantal voorgenomen rioleringswerken doorgeschoven naar 2022. Het gaat om de Boerhoorn-Schulp in Oosterhesselen en de reconstructie Dalerpeel.

BUDGETTEN RIOLERING				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2022	2023	2024	2025
Onderhoud	751	751	750	751
Planvorming en begeleiding	255	255	255	255
Kapitaallasten	1.444	1.507	1.571	1.570
Totaal	2.450	2.513	2.576	2.576

Wegen

Het onderhoud van de wegen is in 2021 planmatig uitgevoerd. Uit de inspectie van 2021 blijkt dat de kwaliteit van de elementverharding door de droogte van de afgelopen jaren versneld achteruit is gegaan. Voor 2022 zal een groter deel van het budget besteed worden aan het groot onderhoud van de elementverhardingen. Daar waar noodzakelijk zijn de bermen hersteld en ingezaaid met een bloemmengsel ter bevordering van de biodiversiteit. Het huidige wegen beleidsplan loopt in 2021 af. In 2022 zal een geactualiseerd wegenbeleidsplan ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

BUDGETTEN ONDERHOUD WEGEN				
<i>bedragen x € 1.000</i>				
	2022	2023	2024	2025
Planmatig onderhoud	1.470	1.470	1.470	1.470
Klein onderhoud (reparaties)	30	30	30	30
Onderhoud zandwegen	30	30	30	30
Onkruidbestrijding verhardingen	130	130	130	130
Kapitaallasten	299	306	378	374
Totaal	1.959	1.966	2.038	2.034

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's die daarmee samenhangen. Tevens informeren wij u over de verwachte ontwikkelingen op het gebied van rente en financiering. Tenslotte is in deze paragraaf informatie opgenomen over het verplicht Schatkistbankieren en het verwachte EMU-saldo van de gemeente.

Onder treasury verstaan wij het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de inkomende en uitgaande geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet financiering decentrale overheden (wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden. Deze kaders zijn verder uitgewerkt in het Financieringsstatuut dat wij in 2016 hebben vastgesteld.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Met een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar, we stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af. We streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. Voor het jaar 2022 bedraagt de kasgeldlimiet € 9.087.000.

BEREKENING KASGELDLIMIET	
Bedragen x € 1.000	
Begrotingstotaal 2022	109.440
relevant percentage	8,5
Kasgeldlimiet	9.302

Renterisiconorm

Het tweede instrument om de rente- en de financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wij hebben geen opgenomen geldleningen in onze portefeuille waarop een renteherzieningsclausule van toepassing is.

De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Uit het overzicht blijkt dat wij in de komende jaren ruimschoots voldoen aan de norm.

TOETSING AAN RENTERISICONORM				
Bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025
Berekening renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	-9.254	-8.505	-8.672	-7.644
Renterisico	9.254	8.505	8.672	7.644
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	109.440	108.249	110.053	107.052
Percentage conform regeling	20	20	20	20
Renterisiconorm	21.888	21.650	22.011	21.410
Toetsing renterisico aan norm				
Renterisico	9.254	8.505	8.672	7.644
Renterisiconorm	21.888	21.650	22.011	21.410
Ruimte	12.634	13.145	13.339	13.766

Verwachte ontwikkelingen

Financieringsbehoefte

Jaarlijks berekenen wij onze financieringsbehoefte. Wij berekenen dit op basis van het meerjarig investeringsprogramma, de contractuele aflossingen op het bestaande leningenpakket en de voorziene ontwikkelingen binnen de reserves en de voorzieningen. Daarnaast maken wij volop gebruik van de kasgeldlimiet. Daarbij hanteren wij een liquiditeitsplanning. Op basis hiervan

verwachten wij de volgende langlopende leningen aan te moeten trekken tegen een gemiddelde rente van 0,25%:

2022	€ 7.500.000;
2023	€ 7.500.000;
2024	€ 0;
2025	€ 7.500.000.

Wij verwachten dat de marktrente voor de nieuw aan te trekken leningen in de komende jaren laag zal blijven.

In de onderstaande tabel geven wij het verloop van de leningenportefeuille van de gemeente weer.

VERLOOP LENINGENPORTEFEUILLE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Algemeen	Waarborgsommen	Totaal
Boekwaarde 01-01-2022	67.329	13	67.342
Opname	7.500		7.500
Aflossing	9.254	0	9.254
Boekwaarde 31-12-2022	65.575	13	65.588
Opname	7.500		7.500
Aflossing	8.505	0	8.505
Boekwaarde 31-12-2023	64.570	13	64.583
Opname	0		0
Aflossing	8.672	0	8.672
Boekwaarde 31-12-2024	55.898	13	55.911
Opname	7.500		7.500
Aflossing	7.644	0	7.644
Boekwaarde 31-12-2025	55.754	13	55.767

Interne rekenrente en renteresultaat

Op grond van wijzigingen in het BBV mag de interne rekenrente, die wij toerekenen aan onze investeringen, met maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke gemiddelde rentepercentage. Wij verwachten dat onze rentelasten ten opzichte van onze activa zich als volgt zal ontwikkelen (de zogenoemde 'omslagrente'):

2022	1,44%
2023	1,24%
2024	1,10%
2025	1,06%

De rente die moet worden toegerekend aan de grondexploitatie heeft een andere grondslag binnen het BBV (zie ook de Notitie Grondexploitaties - september 2019). Het rentepercentage mag niet meer afwijken dan 0,5% boven of onder het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille. Om te voorkomen dat deze renteparameter ook elk jaar fluctueert is het mogelijk om te kiezen voor het rekenen met een stabiel rentepercentage in de meerjarenprognose. De komende jaren blijven wij daardoor aan de grondexploitaties 3% rente toerekenen.

Doordat wij 1,5% rente toerekenen aan onze investeringen minus grondexploitaties, rekenen wij in alle jaarschijven te veel rente toe aan onze investeringen (in het jaar 2021 was het effect tegenovergesteld). Omdat de omslagrente een percentage is dat fluctueert, leidt dit tot renteresultaten. Deze voor- en nadelen ten opzichte van de interne rekenrente willen we niet van invloed laten zijn op onze meerjarenraming. De voor- en nadelen vangen wij daarom op in een zogenaamde stelpost renteresultaat.

De saldi op deze stelpost zijn (het zogenoemde 'renteresultaat'):

2022	+ € 60.544 voordelig;
2023	+ € 258.000 voordelig;
2024	+ € 415.000 voordelig;
2025	+ € 446.000 voordelig.

BEREKENING RENTERESULTAAT		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.750.079
De externe rentebaten	-/-	167.469
Saldo door te rekenen externe rente		1.582.610
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/-	299.388
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	-/-	8.380
De rentebaat van doorverstrekte leningen die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	+	8.380
Aan programma's toe te rekenen externe rente		1.283.222
Rente over eigen vermogen		116.582
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente		1.399.804
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.460.347
Renteresultaat		60.544

VERLOOP FINANCIERINGSPOSITIE				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2022	2023	2024	2025
Geïnvesteed vermogen				
Totaal vaste activa	112.432	113.643	110.934	112.438
Vorraden bouwgrond	6.826	4.937	1.924	706
Totaal geïnvesteed vermogen	119.258	118.580	112.858	113.144
Vaste financieringsmiddelen				
Eigen vermogen	43.728	45.432	47.466	49.443
Voorzieningen	1.548	1.343	1.075	807
Langlopende leningen	65.588	64.582	55.910	55.767
Totaal financieringsmiddelen	110.864	111.357	104.451	106.017
Financieringstekort	8.394	7.223	8.407	7.127

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 2% van ons begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen; in 2022 is dit € 2.188.800.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroaming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist. Wij hebben echter gekozen om alles boven de € 500.000 al af te storten naar de schatkist, dit om de rentekosten te drukken.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Om te voorkomen dat de overheidsfinanciën van EMU-landen ontsporen, hebben de lidstaten van de Europese Unie afgesproken dat het EMU-tekort maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen. In dit maximale tekort hebben, naast de Rijksoverheid, ook gemeenten en provincies een aandeel. Er is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. Het collectieve aandeel van de gemeenten is 0,27% van het bbp. In de berekeningen in het hierna opgenomen overzicht lijkt onze gemeente de komende jaren weer een positieve bijdrage te leveren aan het EMU-tekort in Nederland.

BEREKENING EMU-SALDO				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Omschrijving	2021	2022	2023	
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-2.713	4.049	3.147	
Mutatie (im)materiele vaste activa	4.001	1.717	1.410	
Mutatie voorzieningen	-60	-142	-205	
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.166	-1.501	-1.889	
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	-	-	-	
Berekend EMU-saldo	-4.608	3.691	3.421	

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

ICT/ Informatiemanagement

Informatie en ICT-systemen vormen steeds meer de ruggengraat voor de kwaliteit van dienstverlening van onze organisatie. Het is belangrijk dat onze informatiehuishouding modern, veilig, beheersbaar en efficiënt is. Automatisch stijgen de eisen en verwachtingen ten aanzien van informatiesystemen. Nieuwe wet- en regelgeving zorgt voor uitbreiding, vervanging en aanschaf van nieuwe systemen, terwijl er niet evenveel weggaat en kan. Denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, Modernisering Archiefwet, AvG, Wet open Overheid en een continue veranderend speelveld in het Sociaal Domein. Ook staan er omvangrijke aanbestedingen op het programma voor kernsystemen in het Sociaal Domein en bij de afdeling Burgerzaken. Deze trajecten vragen omvangrijke inzet en kosten, niet alleen tijdens de aanbesteding, maar ook zodra deze systemen ingevoerd moeten worden.

Updates volgen elkaar sneller op en systemen raken meer en meer met elkaar verweven middels koppelingen, waardoor de complexiteit ten aanzien van beheer en doorontwikkeling toeneemt. Tegelijkertijd zien we een toenemende vraag naar informatie, zowel van binnen als buiten onze

gemeente. In 2021 is het Informatiebeleidsplan 2021-2022 vastgesteld. In dit plan wordt aan de hand van zes sporen (Dienstverlening, Informatieveiligheid, Data en informatie, Duurzame toegankelijkheid en bewaring, Werkplek van de Toekomst, Doorontwikkeling I-organisatie) aangegeven hoe we onze informatiehuishouding organiseren. Als I-organisatie willen we nog efficiënter en transparanter werken. We werken aan een verdere professionalisering en centralere positionering van de I-organisatie bij veranderingen in het informatiestromen en applicaties. Ook vraagt het dat onze organisatie 'digifitter' wordt en dat we processen in de organisatie anders organiseren om mee te kunnen in de digitale transformatie

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is één van de belangrijke thema's van deze tijd. De aanhoudende digitalisering maakt de overheid efficiënt, maar ook kwetsbaar. We gaan daarom in 2022 verder met het doorvoeren van en het werken met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Met de BIO wordt de nadruk gelegd op risico gebaseerd maatregelen nemen. Informatieveiligheid is een verantwoordelijkheid van de hele organisatie. Door de BIO wordt deze verantwoordelijkheid ook daadwerkelijk bij de organisatie neergelegd.

In de voorgaande zijn de eerste stappen voor de implementatie van de BIO gezet. Zo is er gewerkt aan de actualisatie van het informatieveiligheidsbeleid en zijn er onderdelen uit de BIO structureel ingevoerd. Informatieveiligheid is een continue proces waarbij aan de hand van risico's beslissingen en maatregelen genomen moeten worden. Het grootste risico als het gaat om informatieveiligheid is menselijk gedrag. In 2021 is de gemeente gestart met een bewustwordingstraject gedurende het gehele jaar. Daarom worden er in 2022 ook weer verschillende activiteiten georganiseerd met als doel om medewerkers bewust te maken van hun gedrag en de risico's.

In 2022 wordt geoefend met een digitale crisisoefening. Om onze processen en systemen zo spoedig mogelijk weer in de lucht te krijgen na een cyberaanval is het belangrijk om te weten wie je als gemeente dient in te schakelen en wat je moet doen om de bedrijfsvoering weer te starten. Ook wordt in 2022 wederom verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad en externe toezichthouders over informatieveiligheid. Dit wordt gedaan door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Met ENSIA wordt verantwoording afgelegd over informatieveiligheid van onder andere de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK), Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), DigiD en WOZ (Waardering Onroerende Zaken). Jaarlijks vragen wij ons college een collegeverklaring vast te stellen over de geldende normenkaders voor DigiD en Suwinet. Deze collegeverklaring wordt ook gecontroleerd door een externe auditor en wij gebruiken deze ook om verticaal verantwoording af te leggen aan het Rijk. Daarnaast worden verschillende rapportages voor basisregistraties vastgesteld door ons college en gebruikt voor verantwoording richting het Rijk. Deze collegeverklaring en rapportages worden ook aan uw raad aangeboden, zodat u op de hoogte bent van de resultaten uit ENSIA.

Van data naar informatie

Van data informatie maken krijgt steeds meer vorm. Als gemeente werken wij er hard aan om door middel van monitoring het mogelijk te maken om gemaakt beleid en gestelde doelen te toetsen op de realisatie. Dit zal leiden tot een efficiëntere werkwijze en hierdoor zullen we de inzet van onze middelen gericht kunnen bepalen.

Uit eerder gestarte projecten zijn diverse verzoeken gekomen welke geleid hebben tot nieuwe BI projecten. Dit heeft erin geresulteerd dat er in 2021 in totaal zeven lopende BI projecten zijn die zich elk in een ander stadium in het proces bevinden. Naast projectrealisatie heeft het BI cluster ook een professionaliseringsslag gekend welke heeft bijgedragen aan de totstandkoming van één uniforme werkwijze.

De uniforme werkwijze in BI projecten zal de komende periode ook verder worden doorvertaald in de organisatie. Aan data gedreven werken zal meer aandacht worden besteed. Het inbedden van deze werkwijze in de organisatie is een randvoorwaarde om BI projecten succesvol te kunnen laten zijn. Ook zal de professionaliseringsslag die is ingezet verder worden ontwikkeld. Naast de professionalisering die is ingezet op het werkproces en de interne organisatie zal de komende periode tevens in het teken staan van technische professionalisering. Er zal onder andere worden ingezet op een toekomstbestendige datawarehouse oplossing en het toegankelijk maken van externe bronnen.

Gegevensbescherming

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor een succesvolle transformatie naar een digitale economie en samenleving. Het borgen van privacy is een continu proces. Het gaat niet om het eenmalig treffen van een aantal privacy maatregelen. Verwerkingen van gegevens, doelgroepen, technische mogelijkheden, privacy regels en maatschappelijke opvattingen kunnen veranderen. De effectiviteit van de maatregelen moet daarom regelmatig worden beoordeeld en waar nodig aangepast. Wanneer een datalek zich voordoet, wordt zo snel mogelijk gehandeld. Dit houdt een melding bij het AVG-team (bestaande uit Functionaris Gegevensbescherming, Privacy Officer en Chief Information Security Officer) in, zodat deze meteen nader onderzoek in kan stellen. Het delen van voorgevallen datalekken moet bijdragen aan extra scherpste en een lerend vermogen binnen onze organisatie. De datalekken registreren wij in het incidentenregister.

In 2022 zullen wij ons met name richten op het optimaliseren van het verwerkingenregister, het blijvend onder de aandacht brengen van juiste verwerkersovereenkomsten met gegevensverwerkers en het beleggen van de uitvoering van PIA's (Privacy Impact Assessment) binnen het Sociaal Domein en Burgerzaken. Het initiatief inzake het uitvoeren van PIA moet meer vanuit de lijn ontstaan. Het afgelopen jaar werd dit met name aangestuurd vanuit het Privacy team. Hier willen wij een ommekeer in aanbrengen. Het uitvoeren van PIA's draagt bij aan de scherpste die er moet zijn als het gaat om de verwerking van persoonsgegevens.

Ultimo 2022 willen wij:

- het verwerkingenregister volledig hebben geactualiseerd;
- verwerkersovereenkomsten opgeslagen hebben in onze contractendatabase;
- PIA's uit laten voeren in de lijn (Sociaal Domein & Burgerzaken);
- privacy ambassadeurs per afdeling benoemen;
- informatie met betrekking tot bovenstaande onderdelen gepubliceerd hebben op het intranet.

Verwerkingenregister

Het verwerkingenregister zoals wij dat nu kennen is aan een update toe. Hier zullen wij de focus op leggen en onderzoeken welke methodieken toe te passen zijn om het up to date houden nog efficiënter maken. Indien nodig zullen wij hiervoor specialisten inschakelen.

Verwerkersovereenkomsten

Er zijn veel verwerkersovereenkomsten opgesteld de afgelopen tijd. Veel van deze overeenkomsten zijn inmiddels opgeslagen in onze contractendatabase. Onze doelstelling is om per afdeling een privacy ambassadeur te benoemen zodat wij sneller informatie kunnen delen en opvragen. Op deze manier willen wij ook de nog 'zwervende' verwerkersovereenkomsten op de juiste manier archiveren.

Data Privacy Impact Assessment (DPIA) oftewel Gegevensbescherming effectbeoordeling (GEB) Naast de wettelijke verplichting van een PIA heeft het simpelweg veel voordelen. Een PIA draagt bij aan de bewustwording ('privacy awareness') binnen onze organisatie, risico's worden ondervangen en beperkt en de systemen worden beter ingericht.

Door per afdeling een privacy ambassadeur te benoemen willen wij, beginnend bij het Sociaal Domein en Burgerzaken, het initiatief tot uitvoeren van een PIA beleggen op de afdeling. Onze medewerkers kennen onze processen als geen ander en kunnen goed inschatten of er sprake is van 'hogere' risico's. Hogere risico ten aanzien van de privacy doen zich voor in processen waar veel gewerkt wordt met bijzondere persoonsgegevens.

Interne bewustwording over privacy

Zorgen voor bewustwording blijft een continu proces. Wij willen deze bewustwording blijven prikkelen door het intranet nog actiever in te zetten. Bijvoorbeeld door het plaatsten van een poll, kennisquiz, kort en bondige privacy nieuwsberichten maar ook het publiceren van uitgevoerde PIA's en het geactualiseerde register van verwerkingen.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema. In de verordening is opgenomen dat wij de gemeenteraad in de paragraaf bedrijfsvoering in de Programmabegroting informeren over het onderwerp van het onderzoek. In 2022 zullen wij een onderzoek uitvoeren naar het personeelsverloop. We merken dat het verloop aan de hoge kant is en willen weten of ons beleid met betrekking tot werving en behoud van medewerkers doelmatig en doeltreffend is.

Intern controleplan

Ons college is verplicht (conform artikel 212 en 213 van de Gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van

beheershandelingen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks een Intern Controle Plan (ICP) opgesteld.

Aan de hand van het ICP worden de financieel kritische processen systematisch gecontroleerd. Middels steekproeven wordt de kwaliteit van de interne beheersing getoetst. De bevindingen worden opgenomen in een rapportage die wordt opgesteld voor ieder afzonderlijk proces. De aanbevelingen die aan de hand van de gedane bevindingen zijn geformuleerd worden besproken met de proceseigenaar (teamleider). Op deze manier wordt kort-cyclische bijsturing ingezet en vormen deze interne controles de basis voor de interim-controle (procesgericht) die door de accountant wordt uitgevoerd. Het optimaliseren van de interne controles betreft een dynamisch, steeds terugkerend proces. Wij willen een zelf controlerende organisatie zijn die 'In Control' is. Invoering rechtmatigheidsverantwoording in 2022

Met ingang van het verslagjaar 2022 gaan colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten en colleges van gedeputeerde staten van provincies en dagelijkse besturen van gemeenschappelijke regelingen zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen, die opgenomen zal worden in de jaarrekening. Hiermee leggen decentrale overheden zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Onze accountant zal dan geen uitspraak richting de raad doen over het financieel rechtmatig handelen binnen de gemeente. Wel zal de accountant de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheidsverantwoording blijven controleren. Dit heeft gevolgen voor de werkwijze in onze organisatie en de herinrichting van een interne controle functie binnen onze organisatie. Daarbij wordt de gemeente geacht in staat te zijn om tot de rechtmatigheidsverantwoording te komen. Om te voldoen aan deze vereisten zal in samenwerking met de accountant een presentatie worden verzorgd om betrokkenen te informeren inzake de veranderingen. De medewerkers van control zullen workshops en cursussen bijwonen zodat het kennis niveau op peil is en daarnaast zullen zij zich toeleggen op de voorbereidingen die nodig zijn om tot een rechtmatigheidsverantwoording te komen. De volgende stap is te werken aan de "In Control Statement" (ICS)

Van rechtmatig naar ICS

Gemeenten en provincies moeten vanaf 2022 een rechtmatigheidsverantwoording afleggen in hun jaarstukken, ter vervanging van de huidige rechtmatigheidsverklaring van de accountant. Een mooie stap naar meer eigenaarschap van gemeenten voor het 'in control' zijn. Ze kunnen dit nog breder trekken door zich niet te beperken tot een rechtmatigheidsverantwoording, maar een ICS te maken. Met een ICS verklaren het bestuur en management dat de interne beheersings- en controlesystemen van een gemeente adequaat en effectief zijn. Dat de gehele bedrijfsvoering bijdraagt aan de realisatie van beleidsdoelstellingen er geen grote onverwachte verrassingen optreden. Het gaat dan ook om borging van een diversiteit aan processen én om de competenties van de medewerkers. Veel breder dus dan 'we hebben de financiën en de rechtmatigheid onder controle'. Gemeente Coevorden zal stapsgewijs te werk gaan richting de In Control Statement.

Ontwikkelingen personeelsbeleid

Op het gebied van personeel is er veel beweging. In het omgaan met de krapte op de arbeidsmarkt enerzijds en het invullen van onze taken en ambities anderzijds is het zoeken naar balans. Maar ook de snelle doorstroom, de over enkele jaren verwachte uitstroom (als gevolg van vergrijzing), digitalisering en het verbinden op afstand zijn ontwikkelingen waar we niet omheen kunnen. Op P&O gebied is het een uitdaging om ervoor te zorgen dat de organisatie gezond is en blijft. Daarbij spelen ook in 2022 diverse thema's een rol.

Het jaar 2021 stond, net als 2020 in het teken van Corona. Het thuiswerken, hybride vergaderen en leidinggeven op afstand is op dit moment niet meer weg te denken. De gemeente Coevorden heeft - binnen de landelijke regelgeving - zowel thuis als op kantoor werken toegestaan. Daardoor kregen medewerkers de kans om te ontdekken wat voor hen werkt. In de zomer is er vanuit de projectgroep "Werken Beweegt" een vragenlijst uitgezet onder alle medewerkers van de gemeente Coevorden. Wat hebben zij nodig om hun werk op een goede en efficiënte manier te kunnen blijven doen? De uitkomsten vormen, samen met de praktijkervaringen, in 2022 leidraad om een nieuwe balans te vinden. Daarbij wordt onder andere gekeken naar fysieke arbeidsomstandigheden, onderlinge relaties en communicatie.

Het delen van kennis en het verbinden van medewerkers met de organisatie vraagt extra aandacht nu het thuiswerken is toegenomen. Ook bij de begeleiding en het inwerken van nieuwe medewerkers is dat van belang. In 2020 en 2021 is er hard gewerkt aan het digitaliseren van P&O-processen. Zo vergroten we de mogelijkheden voor medewerkers om binnen Youforce zelf hun P&O zaken te regelen. Ook is er een app geïntroduceerd die ons helpt bij het verwelkomen van nieuwe collega's. In 2022 wordt het introductie traject verder ingevuld, met ondersteuning van deze instrumenten. Doel is ervoor zorgen dat nieuwe medewerkers goed hun weg leren kennen in de

organisatie en in de manier waarop we werken binnen de gemeente Coevorden. Dat maakt hen beter en sneller in staat om bij te dragen aan onze taken en ambities.

Een ander belangrijk thema is de krapte op de arbeidsmarkt. Er zijn meer vacatures dan werkzoekenden. Daardoor wordt het voor verschillende functies steeds moeilijker om de juiste mensen te vinden. In 2021 heeft P&O veel tijd besteed aan werving en selectie van kandidaten. Ook hebben we in samenwerking met inkoop een aanbesteding gedaan voor de inhuur van uitzendkrachten en professionals. In 2022 gaan we de processen van werving en selectie en inhuur nog verder aanscherpen. We onderzoeken of we - door creatief gebruik te maken van beschikbare middelen - méér resultaat kunnen behalen. Daarnaast is het belangrijk om ook na te denken over alternatieven. Wat doen we als vacatures, ondanks alle inspanningen, in de toekomst niet kunnen worden ingevuld?

In 2022 schenken we ook tijd en aandacht aan een aantal - al lopende - thema's. Via verschillende lijnen, zowel op inhoud als op proces, werken we verder aan het thema organisatieontwikkeling. Ook is er aandacht voor Arbeidsomstandigheden. Zo houden we het beleid actueel en geven we opvolging aan de RI&E. Daarnaast organiseren we trainingen en opleidingen zodat onze medewerkers veilig kunnen werken. Het onderzoek Openbare Ruimte is in 2021 afgerond. In 2022 geven we verder vorm en inhoud aan het hierbij behorende programma. En ook rondom de omgevingswet ligt er in 2022 nog een opgave. De landelijke invoering staat, na enige vertraging, gepland voor 1 juli 2022.

Tenslotte werken we in 2022 verder aan de invulling en uitrol van Strategische Aanpak Personeelsbeleid (SAP). Dit is een bredere en Coevorden-specifieke variant op Strategische Personeelsplanning (SPP). In 2021 hebben we vorm gegeven aan de kaders hiervan. Daarbij is er ook een eerste inventarisatie gedaan van knelpunten die (dreigen te gaan) spelen in de organisatie. In 2022 en 2023 geven we verder vorm aan SAP. Er wordt een cyclus gecreëerd waarmee we knelpunten op het gebied van HR vroegtijdig signaleren. Met behulp van die cyclus ontstaat een aanpak waarbij voortdurend en heel gericht kan worden gewerkt aan het gezond houden van de organisatie. Een organisatie die niet alleen nu, maar ook in de toekomst goed in staat is haar taken en ambities te vervullen.

Personeelsbegroting

Ten opzichte van de primitieve begroting 2021 neemt de vastgestelde formatie met 0,08 fte toe. Het budget dat gemoeid is met de personeelsbegroting neemt ten opzichte van 2021 met circa € 0,1 miljoen toe. Deze wijziging wordt veroorzaakt door wijzigingen in de premies. Ten tijde van het opmaken van deze programmabegroting liggen de CAO onderhandelingen stil. Wij hebben bij de programma begroting 2021 een bedrag voor het jaar 2022 en verder ter grootte van € 604.000 op een stelpost geplaatst ter dekking van de verwachte CAO verhoging.

PERSONEELSBEGROTING 2022				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Organisatieonderdeel	Fte 2021	Fte 2022	Bedrag 2021	Bedrag 2022
Directie / algemeen management	8,46	8,46	940	936
Griffie (incl. rekenkamer)	2,39	2,39	209	210
Unit Bestuurs- en concernondersteuning	70,45	70,45	5.068	5.091
Bedrijfsvoering	118,61	118,61	8.016	8.069
Leefomgeving	77,12	77,21	5.672	5.698
Publieksservice			637	649
College van B&W			366	373
Gemeenteraad en raadscommissies			34	34
Ambtenaren burgerlijke stand				
Totaal	277,03	277,12	20.942	21.058

Verbonden Partijen

Inleiding

Gemeenten werken steeds meer en steeds vaker samen met andere organisaties. Taken worden uitbesteed via inkoop, uitgevoerd met een subsidie of worden via verbonden partijen uitgevoerd. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang hebben. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen. In onderstaand overzicht geven wij onze verbonden partijen weer, welke financiële bijdrage wij in 2022 doen, welk belang (zeggenschap) wij in deze partijen hebben en hoe de vermogenspositie van de verbonden partij is.

Wij baseren ons op de begrotingen voor 2022 van deze partijen. Als deze cijfers nog niet bekend zijn, zijn de meest recente cijfers opgenomen. De bedragen zijn dan grijs gemarkeerd.

Ten aanzien van de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) merken wij op dat de opgenomen bijdrage van € 894.000 is gebaseerd op conceptcijfers. Daarom is dit bedrag onder voorbehoud. Wij hebben namelijk een concept Ontwerpbegroting ontvangen. Deze ontwerpbegroting is niet bestuurlijk vastgesteld. In dit concept gaat de jaarlijkse bijdrage van onze gemeente met ongeveer € 200.000 omhoog. Deze verhoging hebben wij opgenomen in de Kaderbrief 2022, die door uw raad voor de zomer is vastgesteld, en maakt onderdeel uit van € 894.000 zoals in onderstaand overzicht opgenomen.

Door de gemeenteraden van de betrokken gemeenten kan tot medio oktober zienswijzen ingediend worden. Daarna wordt de begroting, al dan niet in aangepaste vorm, vastgesteld. Dit is na vaststelling van voorliggende Programmabegroting in ons college. Wij informeren uw raad in dit najaar 2021 over de vastgestelde begroting van de RUD.

Tabel verbonden partijen

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN					
Bedragen x € 1.000					
Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen - schap	Gegevens vermogen en resultaat		
			begin begrotingsjaar		einde begrotingsjaar
1. Gemeenschappelijke regelingen					
Recreatieschap Drenthe (programma 1)					
	Bijdrage: € 130	8%	EV € 822	EV	€ 829
			VV € 810	VV	€ 805
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2022					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme					
EMCO-groep (programma 2)					
	Bijdrage Rijk: -€ 3.811	25%	EV € 0	EV	€ 0
	Bijdrage in tekort exploitatie: € 520		VV € 15.265	VV	€ 14.090
				Resultaat	
*cijfers Begroting 2022					
Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.					
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 2)					
	Bijdrage: € 1.164	8%	EV € 3.167	EV	€ 3.194
			VV € 2.073	VV	€ 2.250
				Resultaat	€ 0
*cijfers Begroting 2022, inclusief bijdrage VTD					
Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.					
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 5)					
	Bijdrage: € 894	8%	EV € 36	EV	€ 58
			VV € 4.353	VV	€ 4.352
				Resultaat	€ 22
*cijfers concept Begroting 2022					
Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.					
Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 5)					

Bijdrage: € 2.162	8%	EV € 2.859	EV	€ 2.867
		VV € 33.755	VV	€ 29.160
			Resultaat	0
*cijfers Begroting 2022				
Doel: Veiligheidsregio Drenthe is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening voor twaalf Drentse gemeenten.				
Euregio Enschede/Gronau (programma 5)				
Bijdrage: € 9	2%	EV € 2.078	EV	€ 2.164
		VV € 1.036	VV	€ 1.053
			Resultaat	€ 85
*cijfers Begroting 2021				
Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.				
Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)				
Bijdrage: € 5	1%	EV € 727	EV	€ 729
		VV € 2.425	VV	€ 3.022
			Resultaat	€ 2
*cijfers jaarrekening 2020				
Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.				
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)				
Bijdrage: € 30	3%	EV € 22	EV	€ 23
		VV € 344	VV	€ 344
			Resultaat	€ 1
*cijfers Begroting 2022				
Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.				
2. Vennootschappen en coöperaties				
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)				
Bijdrage: € -	29%	EV € 887	EV	€ 899
		VV € 5.121	VV	€ 5.774
			Resultaat	€ 12
*cijfers Begroting 2021				
Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale				

maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Dividend :	33,30%	EV	€ 6.339	EV	€ 6.335
		VV	€ 15.440	VV	€ 14.321
				Resultaat	€ 656

*cijfers jaarrekening 2020

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterbedrijf Drenthe (WMD) (programma 6)

Dividend :	4,13%	EV	€ 47.233	EV	€ 51.344
		VV	€ 123.084	VV	€ 129.531
				Resultaat	€ 4.111

*cijfers jaarrekening 2020

Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.

N.V. Rendo Holding (programma 6)

Dividend :	4,14%	EV	€ 74.600	EV	€ 76.899
		VV	€ 92.685	VV	€ 98.621
				Resultaat	€ 9.555

*cijfers jaarrekening 2020

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van gas en elektriciteitsnetwerk.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)

Dividend :	0,17%	EV	€ 5.097.000	EV	€ 5.061.000
		VV	€ 155.262.000	VV	€ 154.779.000
				Resultaat	€ 187.000

*halfjaarcijfers 2021

Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.

Glasvezel Zuidenveld B.V. (programma 6)

Dividend :	40,00%	EV	€ 1.568	EV	€ 3.018
		VV	€ 1.745	VV	€ 7.108
				Resultaat	-€ 15

Doel: Aanleg glasvezelnetwerk.

3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent

Enexis Holding N.V. (programma 6)

Dividend :	0,16%	EV	€ 4.141.000	EV	€ 4.141.000
		VV	€ 5.098.000	VV	€ 5.098.000

				Resultaat	€ 99.000
*halfjaarcijfers 2021					
Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributienet voor energie.					
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)					
	Dividend :	0,16%	EV € 1.499	EV	€ 0
			VV € 5	VV	€ 0
*verwachting				Resultaat	€ 0
Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.					
Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken					
die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.					
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)					
		0,16%	EV € 293	EV	€ 0
			VV € 25	VV	€ 0
*verwachting				Resultaat	-€ 100
Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure					
voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-					
procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland;					
c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.					
4. Overige verbonden partijen					
Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)					
			EV -	EV	-
			VV € 2.500	VV	€ 2.500
				Resultaat	-
Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden.					
De gemeente en een					
combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.					

Grondbeleid

Inleiding

Gemeente Coevorden voert een passief grondbeleid. Dat betekent dat de rol van de gemeente faciliterend is. De gemeente heeft nog wel een aantal grondposities bedoeld voor eventuele toekomstige uitbreidingsplannen.

Vanuit de woonvisie 'Hier wil je wonen' uit 2017 is de plancapaciteit op onderdelen gedeprogrammeerd, met name in de stad Coevorden. De consequenties van het deprogrammeren van de voorraad plancapaciteit zijn ruimtelijk en financieel verwerkt.

In 2021 is er gewerkt aan de actualisatie van de woonvisie. In december 2021 zal de geactualiseerde woonvisie aan de gemeenteraad voorgelegd worden. De eerste contouren van de actualisatie wijzen op een voorzichtige groei van het aantal woningen in onze gemeente. De markt laat voor de korte termijn ook een behoorlijke vraagbehoefte zien.

Het grondbeleid en de woonvisie kijken verder dan de markt van vandaag.

In bijna alle plannen zijn de kavels nagenoeg verkocht. Een aantal (deel)plannen zitten in de afrondende fase en worden zoveel mogelijk woonrijp gemaakt. Dat betekent dat de bestrating, lantaarnpalen en groenstructuur zijn definitieve invulling krijgt. Die plannen zijn of worden in de komende begrotingsperiode ook financieel afgerond.

De afgelopen jaren is het financiële risico van het gemeentelijk grondbedrijf sterk gedaald. Het huidige risico is aanvaardbaar. De effecten van de woonvisie (2017) in relatie tot de bestaande grondposities brengen voor de komende begrotingsperiode een beperkt risico met zich mee. De eventuele effecten van de geactualiseerde woonvisie zijn financieel nog niet verwerkt. Wel zijn er voorbereidingen getroffen om bij vernieuwde of nieuwe fases van bouwplannen de grondexploitatie en de risico's inzichtelijk te krijgen.

Beleid

Door middel van het grondbeleid (Nota grondbeleid 2014) willen wij bijdragen aan de volgende ruimtelijke doelstellingen:

- het komen tot een evenwichtige ontwikkeling van woningbouw;
- het realiseren van werkgelegenheid door het ontwikkelen van industrieterreinen;
- het geven van een kwaliteitsimpuls aan de leef-, woon-, en werkomgeving.

De afgelopen jaren is onze rol faciliterend geworden bij de realisering van onze ruimtelijke, fysieke en economische doelstellingen. Onze laatste plannen waarin wij als gemeente een grondpositie hebben, zijn grotendeels in uitvoering gebracht en ook al deels verkocht (Aelderhooghe in Aalden, Jongbloed in Sleen en Molenakkers II in Dalen).

De woonvisie "Hier wil je wonen" (2017) heeft de afgelopen jaren de kaders gegeven voor het uitvoeringsprogramma. Daarbij is de planvoorraad afgestemd op de vraag. Er is daarbij een afweging gemaakt op basis van verschillende criteria waarbij er ruimte is gebleven voor kwalitatief goede plannen.

De contouren van de geactualiseerde woonvisie laat mogelijkheden voor een voorzichtige groei zien. De geactualiseerde woonvisie zal gebiedsgericht ingestoken worden. De opgaves als andere- en meer flexibele woonvormen, duurzaamheid en betaalbaarheid zullen in de geactualiseerde woonvisie aandacht krijgen. Voor kleinere kernen zal vraaggestuurd met wonen omgegaan worden. Dat kan op kleine schaal leiden tot de realisatie van een of enkele woningen.

In welke mate de geactualiseerde woonvisie leidt tot hernieuwde woningbouwplannen is op dit moment nog niet bekend. Volledig nieuwe woningbouwplannen lijkt op korte termijn nog niet de verwachting, dit zou een aanzienlijk financieel risico voor het gemeentelijk grondbedrijf met zich meebrengen.

Prognoses

Per 31/12/2020 hebben wij een boekwaarde van circa € 12 miljoen aan gronden in exploitatie. Het verwachte resultaat (de toekomstige kasstromen minus de boekwaarde) schatten wij in op circa € 2,7 miljoen. Opvallend is het verschil tussen de woningbouw en de bedrijventerreinen. Met 10% van de totale boekwaarde wordt 50% van de verwachte opbrengsten gegenereerd door de woningbouw. De verkoop van woningbouw kavels kent kleinschaliger grondbeslag terwijl de bedrijventerreinen zich kenmerken door grote kavels (grote oppervlaktes aankoop gronden). Voor de gronden in exploitatie zijn hieronder de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in de netto-contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven per balansdatum. Bij de bepaling van de netto-contante waarde is een aantal variabelen meegenomen:

1. gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;
2. rente;
3. verwachte kosten;
4. verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

De disconteringsvoet om de kasstromen contant te maken wordt door de BBV voorgeschreven en is 2%.

3. Verwachte kosten

- De geplande kosten worden vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd;

- De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

- De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;
- De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;
- De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het lange-termijngemiddelde van de inflatie.

Prognose

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd. Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd en binnen de P&C cyclus eventueel gewijzigd. Deze begroting is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten.

Verwacht resultaat

Onderstaand treft u een overzicht aan van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2020.

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES			
bedragen * €1.000			
Projectsoort		Realisatie tm boekjaar	Netto Contante Waarde
		2020 (inclusief rente)	per 31-12-2020
Woningbouw	Aalden Aelderhooghe	544	142
	Aalden Paardelandsdrift	-16	11
	Dalerpeel Steigerwijk	83	60
	Geesbrug uitbreiding II	-147	22
	Dalen Molenakkers II	718	263
	Schoonoord Ellert & Brammert II	-17	12
	Sleen Jongbloed	-97	426
	Coevorden Holwert Zuid	0	0
	Coevorden Ossehaar	-157	331
		911	1.267
Bedrijventerreinen	Coevorden Europark	3.392	69
	Coevorden Leeuwerikenveld II	8.080	0
	Coevorden ROC	-443	1.317
Totaal		11.029	1.386
		11.940	2.653

Toelichting op projecten

Gemeente Coevorden heeft nog een divers aanbod in woningbouw- en bedrijfskavels. Hieronder een toelichting op een aantal projecten.

Woningbouwlocaties

De afgelopen periode is gewerkt aan het verder woonrijp maken van woningbouwlocaties. Zodra dit definitief afgerond is zullen ook de grondexploitaties financieel afgesloten worden.

Mede door de woonvisie van 2017 is voor een aantal uitbreidingsplannen de plancapaciteit gereduceerd of de uitgifte van woningbouw kavels gefaseerd. Dit heeft tot gevolg gehad dat in de wijk Ossehaar niet meer alle beschikbare grond is uitgegeven in fase B en C.

Voor fase B is samen met de inwoners gekeken hoe de wijk verder ingevuld kon worden. In 2021 is

het park in fase B opgeleverd. Ook zijn er nog 4 resterende kavels in verkoop gebracht. Twee kavels zijn met loting verkocht, de andere 2 kavels zijn in optie gegeven. Voor Ossehaar fase C zal, als gevolg op de geactualiseerde woonvisie, een plan gemaakt worden. Op dit moment zijn er vanuit het bestemmingsplan, mede ingegeven door de woonvisie 2017, nog zes woningen mogelijk.

Voor de uitbreidingslocatie Jongbloed Sleen zijn de voorbereidingen voor verdere ontwikkeling gestart. Naar verwachting wordt de laatste fase Jongbloed Sleen in het eerste half jaar van 2022 bouwrijp opgeleverd. Zodra duidelijk is wanneer de kavels woonrijp opgeleverd worden zal de kavelverkoop opgestart worden.

De uitbreidingslocatie Molenakkers II is formeel niet planologisch gereduceerd maar enkel opgeschort. Met een wijzigingsbevoegdheid is de laatste fase Molenakkers II alsnog te ontwikkelen. Wel dient er rekening gehouden te worden met archeologisch onderzoek. Mogelijk dat de geactualiseerde woonvisie aanleiding geeft om de verdere ontwikkeling van Molenakkers II in de planning op te nemen.

In Geesbrug zijn inmiddels alle kavels verkocht. In Dalerpeel zijn bijna alle kavels verkocht, op één kavel zit nog een optie.

De interesse voor kavels in Aelderhooghe is nog steeds hoog. Medio 2021 is de helft definitief verkocht, 3 kavels zijn onder voorbehoud verkocht (naar verwachting eind 2021 definitief verkocht) en nog 1 laatste kavel in optie. Dat betekent dat er geen vrije kavels meer zijn in het plan Aelderhooghe.

Bedrijventerreinen

In 2020 hebben we onderzoek laten doen naar de toekomstige verkoopbaarheid en de concurrentiestelling van de bedrijventerreinen binnen de gemeente Coevorden.

Door de implementatie van de aanbevelingen uit dat onderzoek was de verwachting dat er afgelopen en komend jaar niet of nauwelijks (extra) grond verkocht zou worden.

In de grondexploitatie is deze bijgestelde verwachting verwerkt.

Ondanks de bijgestelde verwachting blijkt er in de markt sprake van interesse voor bedrijfskavels. Gerichte en actieve acquisitie heeft eerder tot een aantal optiegesprekken geleid voor bedrijfskavels. Inmiddels zijn een aantal opties omgezet in daadwerkelijke verkopen. Tot aan medio 2021 is op Leeuwerikenveld II ruim een hectare grond en op het Europark een halve hectare definitief verkocht. Op Leeuwerikenveld is er belangstelling van bedrijven uit Coevorden zelf, ten behoeve van uitbreiding of bedrijfsverplaatsing. Ook staan er nog opties open aan ondernemers die zich nieuw willen vestigen. Op het Europark is met name vanuit de zittende bedrijven nog belangstelling voor gronden voor uitbreiding. In totaal is er voor 6,7 ha aan opties verstrekt, deze opties hebben allemaal een looptijd tot medio 2022 om uit te oefenen.

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Wij voeren een zogenaamd passief grondbeleid, de actieve rol voor nieuwe ontwikkeling laten we aan marktpartijen. Met betrekking tot onze projecten lopen wij de volgende risico's:

- het risico dat de grond niet aan de wensen van de gebruiker voldoet (wonen, recreëren, industrie, werken);
- de geplande verkoopprijzen gaan niet haalbaar zijn;
- de tijdsplanning gaat niet haalbaar zijn;
- het tijdstip van aankoop gaat afwijken ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied gaat onvoldoende zijn;
- plancapaciteit gaat niet aansluiten bij de vraag (woonvisie).

De belangrijkste instrumenten die wij inzetten om deze risico's tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

Exploitatieopzet

- Wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren producten. Door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's.
- Planning & control
Een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier onderdeel van.

- Omgevingsanalyse
Wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen.

Om de risico's van de grondexploitaties in beeld te brengen hanteren wij een methode waarop verschillende onderdelen beoordeeld worden op hun risicoprofiel. Dat geeft het volgende beeld per ultimo 2020:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 1.100.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatiemodellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 249.000.

3. Projectspecifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

$\text{Schade} = (\text{kans op een onverwachte gebeurtenis met schade}) \times \text{schadebedrag}$

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 180.000.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 1.529.000.

Reserve grondexploitatie

De komende jaren zullen wij ons, om de reserve grondexploitatie te versterken, vooral richten op:

- Nieuwe strategie voor projecten
Bij de ontwikkeling van nieuwe en bestaande projecten worden risico's afgewogen en zoveel mogelijk beperkt. Wij gaan niet meer altijd zelf ontwikkelen maar kunnen ook een ontwikkeling faciliteren. Binnen bestaande plannen zullen verkopen niet altijd alleen maar door de gemeente worden gedaan. Daarbij kunnen ook marktpartijen worden betrokken. Actualisatie van de ontwikkelstrategie en aanpassing van bestaande plannen in het licht van nieuwe woonwensen en demografische gegevens kan hierbij nodig zijn. De gemeentelijke woonvisie vormt hiervoor het kader.
- Grote terughoudendheid bij nieuwe verwervingen
Wij zullen slechts in zeer uitzonderlijke situaties gronden en bezittingen van derden aankopen. De krimp van de bevolking maakt aankoop van gronden niet of nauwelijks noodzakelijk. En zoals wij in ons beleid voor de ontwikkeling van werklocaties/bedrijventerreinen hebben aangegeven, beschikken wij vooralsnog over voldoende uitgeefbare gronden voor bedrijven en zal het accent de komende jaren vooral gericht zijn op herstructurering van bestaande terreinen.
- Terughoudendheid bij nieuwe uitgaven
In de gebiedsontwikkelingen wordt kritisch omgegaan met uitgaven. Er wordt zoveel als mogelijk geprobeerd om pas geld uit te geven indien wij ook reële verkopen kunnen verwachten.
- Een meer actieve markt- en marketingstrategie
Met bescheiden middelen willen wij ons actiever inzetten voor het stimuleren van de verkoop van woningbouwkavels en van kavels voor bedrijven. Daarnaast proberen we meer in te spelen op de wensen van de potentiële kopers.

1. Overzicht investeringen 2022-2025

Geplande investeringen

Wij hebben de volgende investeringen gepland voor de komende vier jaren. Een aantal kredieten in dit overzicht zijn groen gemarkeerd. Dit zijn de nieuwe kredieten waarvoor wij in het raadsvoorstel bij deze begroting uw besluitvorming vragen.

OVERZICHT VAN INVESTERINGSKREDIETEN				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving investering	2022	2023	2024	2025
Onderwijshuisvesting				
CBS Paul Kruger, brandtrap	100			
IHP, scholen Schoonoord, nieuwbouw		2.562		
IHP, kindvoorzieningen Schoonoord		520		
Nieuw: Nieuwbouw scholen Sleen				2.888
Nieuw: Kindvoorzieningen Sleen				570
Facilitair				
Bedoeking Raad- en Theaterzaal	35			
Vervanging ivm vrijval 2021, inrichting Kasteel 1	1.000			
Huisvesting A.Kramersingel 4, vervanging inventaris		340		
Openbare ruimte				
Vervangen lichtmasten en armaturen 2022	358			
Vervanging brug Klenckerweg	178			
Vervanging brug Ruimsloot	102			
Van asfalt naar beton	200			
N34/Zuidelijke ontsluitingsweg		825		
Riolering				
Riolering; vervanging pompen en gemalen	300	300	300	300
Vervanging en optimalisatie riolering	1.525	1.866	1.255	1.945
Tractie				
VW Crafter Gesloten 6-VVV-60*	55			
VW Gesloten Transporter 4-VTR-87*	40			
VW Crafter Pickup - 7-VXF-48*	75			
VW Crafter Pickup - 2-VXN-95*	95			
VW Pickup - 6-VZF-67*	80			
VW Transporter Pickup VJ-280-K*	50			
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-279-K*	50			
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-117-G*	50			
VW Transporter Pick Up met huif VJ-115-G*	40			
VW Transporter Pick Up met huif VJ-116-G*	40			
VW Transporter Gesloten VH-829-Z*	35			
VW Crafter Gesloten VH-828-Z*	38			
Fendt 210 Vario	120			
Fend5 210 Vario	120			
Toro GM4010S	95			
Toro GM4010S	95			
Toro GM5910	120			
Vervanging Hyundai 54-bz-vn		80		
Vervanging VW Crafter 69-VDT-1			70	
Vervanging VW Crafter 78-VKZ-8			70	
Vervanging VW Crafter 77-VKZ-8			70	
VW Transporter T6 V-345-BB (zuid)			70	

VW-bus verlengde uitvoering VT-318-V	30
hoogwerker Manitou 180ATJ 2014	65
Houtversnipperaar Linddana 2014	65
Nieuw: VW Caddy (V-221-PK)	35
Nieuw: Renault Trafic lang wiel dubbel gesloten(V-305-RZ)	45
Nieuw: Mecalac 12 MXT	210
Nieuw: TORO 4010	98
Nieuw: Maai/veegcombinatie Schouten Panda P1806	45
	4.996 6.493 1.995 6.136
Totaal investeringen 2022 t/m 2025	19.620
* Doorgeschoven investeringen vanuit 2021	

2. Overzicht lopende investeringen 2021

Stand van zaken lopende investeringen

Onderstaand geven wij de realisatie van de lopende investeringen tot en met het najaar van 2021 weer. De peildatum is 1 oktober 2021.

LOPENDE INVESTERINGEN					
Bedragen x € 1.000					
	Jaartal	Krediet	Realisatie tm 2020	Realisatie 2021	Restant
Riolering					
Riolering; optimalisering Oosterhesselen	2021	332	14	26	292
Riolering; Pompen en gemalen 2020	2021	300	103	-	197
Riolering; Schoolstraat te Dalen	2021	600	402	30	168
Riolering; Centrumplan	2021	500	219	-	281
Riolering; De Bente te Dalen	2021	125	-	125	-
Riolering; by-pass persleiding De Mars	2021	110	15	113	(18)
Riolering; Pompen en gemalen 2021	2021	300	-	138	162
Riolering; vervanging en optimalisatie 2021	2021	110	-	-	110
Riolering; Reconstructie riolering Dalerpeel	2021	1.250	-	97	1.153
Riolering; Vervanging Noord-Sleen	2021	400	-	301	99
<i>Totaal</i>		<i>4.027</i>	<i>753</i>	<i>830</i>	<i>2.444</i>
RSP					
RSP: stationsomgeving	2021	2.875	4.641	99	(1.865)
Infrastructurele projecten					
Project N34/Klooster	2021	700	548	2	150
Project N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	2023	380	39	17	324
Fietspad Geeserstroem	2021	380	-	(120)	500
Fietspaden van asfalt naar beton	2021	200	-	-	200
Project Achterste Erm	2021	100	-	-	100
Project Mepperstraat, Meppen	2021	450	-	-	450
<i>Totaal</i>		<i>2.210</i>	<i>587</i>	<i>(101)</i>	<i>1.724</i>
Onderwijshuisvesting					
IHP, 2020 Burg. Wessels Boer school, Dalen	2022	1.380	-	324	1.056
Schoonoord, voorbereidingskosten nieuwbouw	2022	160	-	-	160
Opwaardering Esdalcollege	2021	379	341	-	38
<i>Totaal</i>		<i>1.919</i>	<i>341</i>	<i>324</i>	<i>1.254</i>
Bruggen					
Vervanging brug Brugstraat	2023	356	48	27	281
Vervanging brug Klenckerweg	2022	178	-	-	178
Vervanging brug Brinkstraat	2021	112	-	-	112
Vervanging brug Verl. Hoogeveensevaart	2021	111	-	2	109
Vervanging brug Ruimsloot	2021	102	-	-	102
<i>Totaal</i>		<i>859</i>	<i>48</i>	<i>29</i>	<i>782</i>
Tractie					
Vacuumentank Noord	2021	50	-	51	(1)
VW Crafter Pickup - 7-VXF-48*	2022	75	-	-	75
VW Crafter Pickup - 2-VXN-95*	2022	95	-	-	95
VW Pickup - 6-VZF-67*	2022	80	-	-	80
VW Crafter Gesloten 6-VVV-60	2022	55	-	-	55
VW Gesloten Transporter 4-VTR-87	2022	40	-	-	40
VW Transporter Pickup VJ-280-K	2022	50	-	-	50

VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-279-K	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pickup met hydr. Kraan VJ-117-G	2022	50	-	-	50
VW Transporter Pick Up met huif VJ-115-G	2022	40	-	-	40
VW Transporter Pick Up met huif VJ-116-G	2022	40	-	-	40
VW Transporter Gesloten VH-829-Z	2022	35	-	-	35
VW Crafter Gesloten VH-828-Z	2022	38	-	-	38
VG Haakarm HA-10 (ongekentekend)	2021	28	-	-	28
Vacuumentank Zuid	2021	50	-	51	(1)
<i>Totaal</i>		<i>776</i>	<i>-</i>	<i>102</i>	<i>674</i>
<i>* Doorgeschoven vanuit 2020</i>					
Huisvesting					
Renovatie brandweerkazerne Zwinderen	2021	265	332	9	(76)
Openbare ruimte					
Vervanging openbare verlichting	2021	428	-	243	185
Facilitair					
Bedoeiking Raad- en Theaterzaal	2022	35	-	-	35
Overige investeringen					
Wandelknooppuntensysteem	2022	300	100	-	200
Project gasloos de Swaneburg	2021	360	288	72	-
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw	2022	1.055	704	77	274
Kwaliteitsimpuls sport, toplaag	2022	780	731	110	(61)
Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.	2022	598	579	29	(10)
Kwaliteitsimpuls sport, toegankelijkheid	2022	474	-	370	104
Kwaliteitsimpuls sport, 2e fase	2022	1.173	-	1.065	108
<i>Totaal overige investeringen</i>		<i>4.740</i>	<i>2.402</i>	<i>1.723</i>	<i>615</i>
Totaal		18.134	9.104	3.258	5.772

3. Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2022

De volgende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen zijn opgenomen in de begroting.

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN					
Bedragen x € 1.000					
Naam reserve/voorziening	Stand per 1-1- 2022	Toevoeging rente	Toevoeging tlv exploitatie	Onttrekking tgv exploitatie	Stand per 31-12- 2022
Algemene reserves					
Algemene reserve	33.291	-	2.000	-	35.291
Totaal algemene reserves	33.291	0	2.000	0	35.291
Bestemmingsreserves					
Stedelijke vernieuwing	226	3	-	-	230
Vastgoed	1.982	30	198	-	2.209
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	322	5	110	62	374
Mobiliteit	606	9	-	-	615
Regio Specifiek Pakket (RSP)	143	1	137	-	282
Plopsaland	82	1	-	20	63
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-	5
Dutch TechZone	298	4	-	11	291
Reserve grondexploitatie	893	13	-	-	907
Herstructureringsfonds	1.495	22	-	-	1.518
Innovaties zorg	738	11	-	214	535
Accommodaties in de samenleving	735	11	-	100	646
Regiodeal	295	4	-	286	13
Totaal bestemmingsreserves	7.820	117	445	693	7.688
Totaal reserves	41.110	117	2.445	693	42.978
Voorzieningen					
Rioleringen	777	-	27	-	804
Voorziening oud-wethouders	881	-	-	42	839
Voorziening 3e ww jaar	32	-	-	-	32
Totaal voorzieningen	1.690	0	27	42	1.675
Totaal Generaal	42.800	117	2.472	735	44.653

Overzicht reserves en voorzieningen 2023-2025

De meerjarige toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen die wij in de begroting hebben opgenomen, zijn als volgt.

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG														
Bedragen x € 1.000														
Naam reserve/voorziening	2023				2024				2025					
	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 1 januari	Toevoeging rente 1,5%	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31 december	
Algemene reserve														
Algemene reserve	35.291	-	2.000	-	37.291	-	2.000	-	39.291	-	2.000	-	41.291	
Totaal algemene reserve	35.291		2.000	0	37.291		2.000		39.291		2.000		41.291	
Bestemmingsreserves														
Stedelijke vernieuwing	230	3	-	-	233	3	-	-	237	4	-	-	240	
Vastgoed	2.209	33	-	124	2.118	32	97	-	2.247	34	-	61	2.220	
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	374	6	110	62	428	6	110	62	482	7	110	62	538	
Mobiliteit	615	9	-	-	625	9	-	-	634	10	-	-	643	
Regio Specifiek Pakket (RSP)	282	3	-	-	285	3	-	-	287	3	-	-	290	
Plopsaland	63	1	-	20	44	1	-	20	25	-	-	20	5	
Kapitaallasten Hof van Coevorden	5	-	-	-	5	-	-	-	5	-	-	-	5	
Dutch TechZone	291	4	-	-	296	4	-	-	300	4	-	-	304	
Reserve grondexploitatie	907	14	-	-	920	14	-	-	934	14	-	-	948	
Herstructureringsfondsen	1.518	23	-	-	1.540	23	-	-	1.564	23	-	-	1.587	
Innovaties zorg	535	8	-	214	329	5	-	100	234	4	-	-	238	
Accommodaties in de samenleving	646	10	-	100	555	8	-	100	464	7	-	100	371	

Regiodeal	13	-	-	-	13	-	-	-	13	-	-	-	13
Totaal bestemmingsreserves	7.688	114	110	520	7.392	109	207	282	7.426	109	110	243	7.402
Totaal reserves	42.978	114	2.110	520	44.682	109	2.207	282	46.716	109	2.110	243	48.692
Voorzieningen													
Rioleringen	804	-	-	36	768	-	-	99	669	-	-	99	570
Oud-wethouders	839	-	-	42	797	-	-	42	755	-	-	42	713
Voorziening 3e ww jaar	32	-	-	-	32	-	-	-	32	-	-	-	32
Totaal voorzieningen	1.675	0	0	78	1.597	0	0	141	1.456	0	0	141	1.315
Totaal Generaal	44.653	114	2.110	598	46.279	109	2.207	423	48.172	109	2.110	384	50.007

4. Taakvelden conform BBV

Overzicht taakvelden lasten 2022-2025

Bedragen x €1.000

Lasten	2022	2023	2024	2025
0-1 Bestuur				
5. Bestuur en Organisatie	-2.160	-2.120	-2.105	-2.105
0-10 Mutaties reserves				
1. Economie onderwijs en cultuur	0	0	0	0
2. Werkjeugd en zorg	-114	-114	0	0
3. Ruimte en leefomgeving	-445	-110	-207	-110
4. Openbare ruimte	0	0	0	0
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-2.090	-2.089	-2.087	-2.087
Totaal 0-10 Mutaties reserves	-2.649	-2.314	-2.294	-2.197
0-11 Res. van de rekening van baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-2 Burgerzaken				
5. Bestuur en Organisatie	-1.943	-1.943	-1.802	-1.803
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0
0-4 Overhead				
3. Ruimte en leefomgeving	-367	-367	-367	-367
5. Bestuur en Organisatie	-11.054	-11.187	-11.190	-11.201
Totaal 0-4 Overhead	-11.421	-11.553	-11.557	-11.568
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-150	-337	-431	-431
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-71	-71	-71	-71
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-151	-151	-151	-151
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-1.367	-479	-1.461	-1.476
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				

5. Bestuur en Organisatie	-2.211	-2.211	-2.211	-2.163
1-2 Openbare orde en veiligheid				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0
5. Bestuur en Organisatie	-285	-285	-285	-285
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	-285	-285	-285	-285
2-1 Verkeer en vervoer				
3. Ruimte en leefomgeving	-260	-260	-260	-260
4. Openbare ruimte	-3.375	-3.343	-3.412	-3.404
5. Bestuur en Organisatie	-1.505	-1.586	-1.538	-1.526
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	-5.140	-5.189	-5.210	-5.190
2-4 Economische havens en waterwegen				
4. Openbare ruimte	-2	-2	-2	-2
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Economie onderwijs en cultuur	-179	-164	-164	-74
5. Bestuur en Organisatie	-2.107	-2.107	-2.107	-2.107
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	-2.286	-2.271	-2.271	-2.181
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Economie onderwijs en cultuur	-239	-239	-239	-239
3-4 Economische promotie				
1. Economie onderwijs en cultuur	-224	-258	-248	-258
4-1 Openbaar basisonderwijs				
1. Economie onderwijs en cultuur	-16	-16	-16	-16
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
1. Economie onderwijs en cultuur	-2.128	-2.128	-2.128	-2.128
4. Openbare ruimte	-15	-15	-15	-15
Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.143	-2.143	-2.143	-2.143
5-1 Sportbeleid en activering				
2. Werkjeugd en zorg	-1.338	-1.418	-1.431	-1.428
5-2 Sportaccommodaties				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0

5-3 Cult.presentatie - productie en -partic.				
1. Economie onderwijs en cultuur	-268	-84	-84	-84
5-4 Musea				
1. Economie onderwijs en cultuur	-225	-225	-225	-225
5-6 Media				
1. Economie onderwijs en cultuur	-853	-752	-751	-751
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Economie onderwijs en cultuur	-281	-203	-203	-203
4. Openbare ruimte	-930	-764	-764	-764
5. Bestuur en Organisatie	-2.596	-2.599	-2.596	-2.598
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.806	-3.566	-3.563	-3.565
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Werkjeugd en zorg	-2.880	-2.880	-2.880	-2.880
3. Ruimte en leefomgeving	-26	-26	-26	-26
5. Bestuur en Organisatie	-16	-16	-16	-16
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.922	-2.922	-2.922	-2.922
6-2 Wijkteams				
2. Werkjeugd en zorg	-427	-427	-428	-428
6-3 Inkomensregelingen				
2. Werkjeugd en zorg	-15.500	-15.470	-15.470	-15.216
6-4 Begeleide participatie				
2. Werkjeugd en zorg	-4.969	-4.765	-4.638	-4.482
5. Bestuur en Organisatie	-1.802	-1.804	-1.805	-1.802
Totaal 6-4 Begeleide participatie	-6.771	-6.569	-6.443	-6.284
6-5 Arbeidsparticipatie				
2. Werkjeugd en zorg	-1.399	-1.500	-1.669	-1.742
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
2. Werkjeugd en zorg	-1.149	-1.149	-1.151	-1.151
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				
2. Werkjeugd en zorg	-7.533	-7.620	-7.620	-7.620
5. Bestuur en Organisatie	-2.913	-2.909	-2.909	-2.909
Totaal 6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	-10.446	-10.529	-10.529	-10.529

6-72 Maatwerkdienstverlening 18-				
2. Werkjeugd en zorg	-6.685	-6.704	-6.704	-6.704
6-81 Geëscaleerde zorg 18+				
2. Werkjeugd en zorg	-166	-167	-167	-167
6-82 Geëscaleerde zorg 18-				
2. Werkjeugd en zorg	-2.897	-2.897	-2.898	-2.898
7-1 Volksgezondheid				
2. Werkjeugd en zorg	-785	-688	-688	-688
7-2 Riolering				
4. Openbare ruimte	-2.477	-2.513	-2.576	-2.576
7-3 Afval				
4. Openbare ruimte	-3.714	-3.714	-3.714	-3.714
5. Bestuur en Organisatie	-1.675	-1.675	-1.681	-1.673
Totaal 7-3 Afval	-5.389	-5.389	-5.396	-5.388
7-4 Milieubeheer				
4. Openbare ruimte	-331	-331	-331	-331
5. Bestuur en Organisatie	-1.022	-1.022	-1.022	-1.022
Totaal 7-4 Milieubeheer	-1.353	-1.353	-1.353	-1.353
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
4. Openbare ruimte	-292	-292	-289	-289
8-1 Ruimtelijke ordening				
3. Ruimte en leefomgeving	-289	-160	-160	-160
5. Bestuur en Organisatie	-2.143	-2.104	-2.100	-2.100
Totaal 8-1 Ruimtelijke ordening	-2.432	-2.264	-2.260	-2.260
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine				
3. Ruimte en leefomgeving	-3.144	-3.618	-4.628	-2.124
8-3 Wonen en bouwen				
1. Economie onderwijs en cultuur	-30	-30	-30	-30
3. Ruimte en leefomgeving	-5.614	-5.528	-5.292	-5.361
4. Openbare ruimte	-3	-3	-3	-3
5. Bestuur en Organisatie	-610	-610	-610	-610
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	-6.257	-6.171	-5.935	-6.003
Totaal lasten	-109.440	-108.249	-110.053	-107.052

Overzicht taakvelden baten 2022-2025

Bedragen x €1.000

Baten	2022	2023	2024	2025
0-1 Bestuur				
5. Bestuur en Organisatie	110	110	110	110
0-10 Mutaties reserves				
1. Economie onderwijs en cultuur	31	20	20	20
2. Werkjeugd en zorg	376	376	262	162
3. Ruimte en leefomgeving	286	124	0	61
4. Openbare ruimte	0	0	0	0
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totaal 0-10 Mutaties reserves	693	520	282	243
0-11 Res. van de rekening van baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-2 Burgerzaken				
5. Bestuur en Organisatie	343	333	443	438
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0
0-4 Overhead				
5. Bestuur en Organisatie	34	32	32	32
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	826	1.012	1.104	1.104
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	6.155	6.155	6.155	6.155
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.980	2.980	2.980	2.980
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	55	55	55	55
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	68.913	66.769	66.836	67.123
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				

5. Bestuur en Organisatie	38	38	38	38
1-2 Openbare orde en veiligheid				
3. Ruimte en leefomgeving	15	15	15	15
5. Bestuur en Organisatie	10	10	10	10
Totaal 1-2 Openbare orde en veiligheid	25	25	25	25
2-1 Verkeer en vervoer				
3. Ruimte en leefomgeving	160	0	0	0
4. Openbare ruimte	67	67	67	67
5. Bestuur en Organisatie	31	31	31	31
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	257	97	97	97
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Economie onderwijs en cultuur	0	0	0	0
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Economie onderwijs en cultuur	29	29	29	29
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	237	237	237	237
Totaal 3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	266	266	266	266
3-4 Economische promotie				
1. Economie onderwijs en cultuur	9	9	9	9
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.990	1.990	1.990	2.060
Totaal 3-4 Economische promotie	1.999	1.999	1.999	2.069
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
1. Economie onderwijs en cultuur	1.117	1.117	1.117	1.117
5-1 Sportbeleid en activering				
2. Werkjeugd en zorg	0	0	0	0
5-3 Cult.presentatie - productie en -partic.				
1. Economie onderwijs en cultuur	90	0	0	0
5-6 Media				
1. Economie onderwijs en cultuur	104	4	4	4

5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
4. Openbare ruimte	53	53	53	53
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Werkjeugd en zorg	0	0	0	0
3. Ruimte en leefomgeving	8	8	8	8
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	8	8	8	8
6-2 Wijkteams				
2. Werkjeugd en zorg	0	0	0	0
6-3 Inkomensregelingen				
2. Werkjeugd en zorg	12.102	12.102	12.102	12.102
6-4 Begeleide participatie				
2. Werkjeugd en zorg	0	0	0	0
6-5 Arbeidsparticipatie				
2. Werkjeugd en zorg	0	0	0	0
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
2. Werkjeugd en zorg	3	3	3	3
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				
2. Werkjeugd en zorg	522	722	922	922
7-2 Riolering				
4. Openbare ruimte	3.584	3.620	3.683	3.683
7-3 Afval				
4. Openbare ruimte	4.834	4.834	4.834	4.834
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
Totaal 7-3 Afval	4.834	4.834	4.834	4.834
7-4 Milieubeheer				
4. Openbare ruimte	70	70	70	70
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
Totaal 7-4 Milieubeheer	70	70	70	70
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
4. Openbare ruimte	444	444	444	444
8-1 Ruimtelijke ordening				
3. Ruimte en leefomgeving	192	192	192	192
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreine				
3. Ruimte en leefomgeving	3.144	3.618	4.628	2.124
8-3 Wonen en bouwen				
3. Ruimte en leefomgeving	2.687	2.538	2.487	2.481

Totaal baten	111.648	109.716	110.969	108.773
--------------	---------	---------	---------	---------

5. Incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN								
Bedragen x € 1.000								
	2022		2023		2024		2025	
Programma en omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Economie, onderwijs en cultuur								
Bibliotheken, te verstrekken subsidie	100							
Bibliotheken, ontvangst subsidie van Provincie		100						
Dutch TechZone	11							
Bestemmingsreserve Dutch TechZone		11						
Versterken en uitdragen cultuuraanbod (ambitie 1-2019)	90							
Subsidie Provincie voor cultuuraanbod (ambitie 1-2019)		90						
Culturele gemeente (ambitie 1-2021)	95							
Verlaging middelen amateurkunst voor culturele gemeente	-50							
Economische visie projectenbudget	109		109		109			
Regiodeal	286							
Regiodeal, onttrekking bestemmingsreserve		286						
Vitale vakantieparken (ambitie 2-2021)	27							
Vitale vakantieparken (ambitie 3-2021)	50							
Werk, jeugd en zorg								
Sport, subsidies voor accommodaties	100		100		100			
Accommodaties in de samenleving, res. mutaties		100		100		100		
Intergenerationele armoede (ambitie 6-2021)	250		250		250			
Onttrekking uit reserve innovatie zorg (ambitie 6-21)		100		100		100		
Subsidieregeling Innovatie zorg	114		114					
Onttrekking uit reserve innovatie zorg		114		114				

Ruimte en leefomgeving								
RSP, storting in bestemmingsreserve	137							
RSP, bijdragen derden	160							
Omgevingswet	65							
Vastgoed, onttrekking reserve			124		97			61
Vastgoed, toevoeging reserve	198							
Openbare ruimte								
Openbaar groen, begroeiing bosplantsoen Zuid	161							
Maatregelen niet actief beveiligde overweg (ambitie 13-2021)	70							
Storting in voorziening riolering	27							
Bestuur en organisatie								
Duurzaamheid, Regiefunctie warmtetransitie	40							
Waterputten voor de brandweer (t/m 2024)	47		47		47			
Financiering en dekkingsmiddelen								
n.v.t.								
Totaal incidentele baten en lasten	1.927	961	620	438	506	297	-	61
Saldo lasten min baten		966		182		209		-61

6. Begrotingssubsidies

Begrotingssubsidies volgens art. 4.23 lid 3 c (Awb)

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor, voornamelijk, grotere instellingen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie.

In die gevallen is het niet opportuun om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidie-ontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld op de begroting worden vermeld.

Bedragen x € 1.000	
Naam organisatie	Subsidie
Icare Jeugdgezondheidszorg:	
- Uniforme deel jeugdgezondheidszorg	447
- Lokaal Maatwerkdeel	84
Totaal Icare	531
Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden	1.818
Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) (preventief jeugdwerk)	38
Inloopvoorziening GGZ Cosis	98
Stichting Humanitas (afdeling Coevorden)	18
Stichting Voedselbank Zuid-Oost Drenthe	6
Stichting Vakantievreugd	1
Stichting Tegen haar wil	4
Stichting Platform Gehandicaptenbeleid	7
Stichting Invulbrigade	10
Stichting Nei Noaberschap	2
Stichting Inwoners aan zet	26
Vluchtelingenwerk Noord Nederland	60
Stichting Biblionet Drenthe	710
Stichting Biblionet Drenthe (Taalpunt)	66
Stichting Toeristisch-Recreatief Coevorden	160
Stichting Geopark De Hondsrug	27
Stichting Dalen Promotie inzake Fiets4Daagse	6
Stichting Streekomroep ZO34!	24
Stichting Cultuurpodium Coevorden	124
Stichting Stedelijk Museum Coevorden	225
Stichting Ondernemend Coevorden	2
Plaatselijk belang Oosterhesselen ten behoeve van Hertenkamp	3
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake taalcoördinator	10
Samenwerkingsverband Zuid-Oost Drenthe inzake zomerschool	3
Onderwijsstichting Arcade inzake schakelonderwijs	34
Natuur en Milieu Federatie Drenthe inzake scholennetwerk	15
Stichting Fonds Slachtofferhulp	12
Innovatie Veenkoloniën	5
De Nieuwe Veste - Dag van de techniek	3

7. Verbonden partijen

Kaderstellende informatie verbonden partijen

Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschaps-bijdragen die gebaseerd zijn op de inwoners-	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.

	aantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van	De colleges van de gemeenten in Groningen	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de
Vervoer Groningen en Drenthe	de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.

N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Glasvezel Zuidenveld B.V.	Aandeelhouder.	Stichting Glasvezel Zuidenveld en N.V. RENDO Holding.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>Deelnemingen verkoop aandelen Essent</i>			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>3. Overige verbonden partijen</i>			
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst.	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de gemeente in de stuurgroep ROC.